

UCHWAŁA NR XLVI/610/22
RADY GMINY JASZENICA

z dnia 24 listopada 2022 r.

Załącznik nr	11
do protokołu sesji RG	
z dnia	24.11.2022

**w sprawie przyjęcia "Programu ochrony środowiska dla Gminy Jasienica
na lata 2022-2025 z perspektywą do 2027 roku"**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) oraz art.17 ust 1 i 2 oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz 1973 z późn. zm.) po uzyskaniu opinii Zarządu Powiatu Bielskiego.

Rada Gminy Jasienica
uchwała

§ 1. "Program ochrony środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2022-2025 z perspektywą do 2027 roku" w brzmieniu określonym w załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jasienica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy

Czesław Machalica

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASZENICA NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027

Jasienica, lipiec 2022

ZLECENIODAWCA:

GMINA JASIENICA
Jasienica 159, 43-385 Jasienica
tel.: (33) 472 62 00, fax: (33) 472 62 62
e-mail: sekretariat@jasienica.pl, www.jasienica.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING
ul. Spokojna 3, 43-330 Hecznarowice
tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869
mail: biuro@eko-team.com.pl, www.eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak
Iwona Szczepanik-Retka

INFORMACJE ZAMIESZCZONE W NINIEJSZYM OPRACOWANIU ZOSTAŁY UDOSTĘPNIONE PRZEZ:

- 1 Urząd Gminy Jasienica,
- 2 Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej,
- 3 Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,
- 4 Generalną Dyрекję Dróg Krajowych i Autostrad oddział w Katowicach,
- 5 Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej,
- 6 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- 7 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach,
- 8 Nadleśnictwo Bielsko,
- 9 Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach,
- 10 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
- 11 Regionalną Dyрекję Ochrony Środowiska w Katowicach,
- 12 Tauron Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej,
- 13 Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie, Oddział w Bielsku-Białej,
- 14 Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie,
- 15 Polską Spółkę Gazownictwa, oddział w Zabrze,
- 16 AQUA S.A.,
- 17 Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. w Ustroniu,
- 18 Przedsiębiorstwo Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o.,
- 19 Zakład Komunalny w Jasienicy

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach

**Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach**

**Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.**

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	9
1.1. METODOLOGIA OPRACOWANIA I ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU.....	9
2. UWARUNKOWANIA PRAWNE, SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI.....	11
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY JASIEŃ	16
3.1. DEMOGRAFIA.....	18
3.2. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	18
3.3. WALORY KRAJOBRAZOWE I PRZYRODNICZE	19
4. OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	20
4.1. OCHRONA POWIETRZA	20
4.1.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	21
4.1.1.1. <i>Jakość powietrza na obszarze gminy Jasień</i>	21
4.1.1.1. <i>Emisja z emitorów liniowych</i>	27
4.1.1.2. <i>Niska emisja na terenie gminy Jasień</i>	28
4.1.1.3. <i>Zaopatrzenie w gaz na terenie gminy Jasień</i>	29
4.1.1.4. <i>Zaopatrzenie w ciepło na terenie gminy Jasień</i>	29
4.1.1.5. <i>Zaopatrzenie w energię elektryczną na terenie gminy Jasień</i>	29
4.1.1.6. <i>Warunki wykorzystania OZE</i>	30
4.1.2. ANALIZA SWOT	34
4.1.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU OCHRONY POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	34
4.1.4. WPŁYW ZMIAN KLIMATU NA ENERGETYKĘ I TRANSPORT ORAZ WRAŻLIWOŚĆ I ADAPTACJA DO ZMIAN	35
4.2. ZAGROŻENIA HAŁASEM	37
4.2.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	37
4.2.1.1. <i>Hałas przemysłowy</i>	37
4.2.1.2. <i>Hałas drogowy</i>	38
4.2.1.3. <i>Hałas lotniczy</i>	39
4.2.2. ANALIZA SWOT	39
4.2.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ HAŁASEM	40
4.3. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE.....	41
4.3.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	41
4.3.2. ANALIZA SWOT	42
4.3.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH.....	42
4.4. GOSPODAROWANIE WODAMI.....	44
4.4.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	44
4.4.1.1. <i>Wody powierzchniowe</i>	44
4.4.1.2. <i>Monitoring rzek w rejonie gminy Jasień</i>	47
4.4.1.3. <i>Wody podziemne</i>	48
4.4.1.4. <i>Monitoring wód podziemnych</i>	51
4.4.1.5. <i>Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy</i>	51
4.4.2. ANALIZA SWOT	54
4.4.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI.....	55
4.5. GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	56

4.5.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	56
4.5.1.1. <i>Zaopatrzenie w wodę.....</i>	56
4.5.1.2. <i>Zużycie wody.....</i>	58
4.5.1.3. <i>Jakość wody przeznaczonej do spożycia na terenie gminy Jasienica.....</i>	58
4.5.1.4. <i>Odbiór ścieków na terenie gminy Jasienica.....</i>	58
4.5.2. ANALIZA SWOT	60
4.5.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	60
4.6. GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	62
4.6.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	62
4.6.1.1. <i>Budowa geologiczna i zasoby naturalne</i>	62
4.6.1.2. <i>Osuwiska.....</i>	63
4.6.2. ANALIZA SWOT	65
4.6.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	65
4.6.4. WPŁYW ZMIAN KLIMATU NA GÓRNICTWO, WRAŻLIWOŚĆ I ADAPTACJA DO ZMIAN	66
4.7. GLEBY.....	67
4.7.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	67
4.7.1.1. <i>Rolnictwo</i>	67
4.7.1.2. <i>Badania gleb.....</i>	69
4.7.2. ANALIZA SWOT	70
4.7.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU OCHRONY GLEB.....	70
4.8. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	72
4.8.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	73
4.8.1.1. <i>Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy Jasienica.....</i>	74
4.8.1.2. <i>Ilości zebranych odpadów</i>	76
4.8.1.3. <i>Azbest.....</i>	77
4.8.2. ANALIZA SWOT	77
4.8.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI	78
ODPADAMI.....	78
4.9. ZASOBY PRZYRODNICZE	79
4.9.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	80
4.9.1.1. <i>Siedliska przyrodnicze mające znaczenie dla ochrony środowiska.....</i>	80
4.9.1.2. <i>Formy ochrony przyrody na terenie gminy</i>	80
4.9.1.3. <i>Ochrona i zrównoważony rozwój lasów</i>	85
4.9.2. ANALIZA SWOT	87
4.9.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE OCHRONY ZASOBÓW	87
PRZYRODNICZYCH, W TYM LEŚNYCH.....	87
4.10. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI.....	89
4.10.1. OPIS STANU OBECNEGO.....	89
4.10.1.1. <i>Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego</i>	90
4.10.1.2. <i>Miejscowe zagrożenia.....</i>	91
4.10.1.3. <i>Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa.....</i>	91
4.10.1.4. <i>Działalność kontrolna.....</i>	92
4.10.2. ANALIZA SWOT	92
4.10.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ POWAŻNYMI	92
AWARIAMI.....	92

5. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	94
5.1. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	94
5.2. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA	95
5.3. DZIAŁANIA EDUKACYJNE	95
5.4. MONITORING ŚRODOWISKA	97
6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE.....	98
6.1. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	98
6.2. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU ZAGROŻEŃ HAŁASEM	102
6.3. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU ODDZIAŁYWANIA PÓŁ ELEKTROMAGNETYCZNYCH	104
6.4. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI.....	106
6.5. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO- ŚCIEKOWEJ.....	108
6.6. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	111
6.7. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY GLEB.....	113
6.8. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI ODPADAMI	115
6.9. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI W ZAKRESIE OCHRONY ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH, W TYM LEŚNYCH.....	117
6.10. CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU ZAGROŻEŃ POWAŻNYMI AWARIAMI.....	120
7. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	122
8. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	124

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1 POŁOŻENIE GMINY JASIEŃ NA TLE POWIATU BIELSKIEGO ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE.....	16
RYSUNEK 2 SOŁECTWA GMINY JASIEŃ ŹRÓDŁO: WWW.JASIEŃ.PL (DOSTĘP: 15.06.2022 R.)	17
RYSUNEK 3 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY JASIEŃ W LATACH 2019-2021	18
RYSUNEK 4 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH NA TERENIE GMINY JASIEŃ W LATACH 2019-2021	19
RYSUNEK 5 STĘŻENIE DWUTLENKU SIARKI NA STACJI W BIELSKU BIAŁEJ (MG/M ³).....	23
RYSUNEK 6 STĘŻENIE DWUTLENKU AZOTU NA STACJI W BIELSKU BIAŁEJ – UL. PARTYZANTÓW (MG/M ³)	24
RYSUNEK 7 STĘŻENIE TLENKU WĘGLA NA STACJI W BIELSKU BIAŁEJ – UL. PARTYZANTÓW (MG/M ³)	24
RYSUNEK 8 STĘŻENIE BENZO(A)PIRENU NA STACJI W BIELSKU BIAŁEJ (NG/M ³).....	25
RYSUNEK 9 STĘŻENIE PYŁU PM10 NA STACJI W BIELSKU BIAŁEJ (MG/M ³).....	25
RYSUNEK 10 ENERGIA WIATRU W KWH/(M ² /ROK) NA WYSOKOŚCI 10 I 30 M N.P.M.	31
RYSUNEK 11 ŚREDNIE ROCZNE SUMY USŁONECZNIEŃ	32
RYSUNEK 12 MAPA ROZKŁADU GĘSTOŚCI ZIEMSKIEGO STRUMIENIA CIEPLNEGO NA OBSZARZE POLSKI.....	33
RYSUNEK 13 WODY POWIERZCHNIOWE NA TERENIE GMINY JASIEŃ.....	45
RYSUNEK 14 JCWP NA TERENIE GMINY JASIEŃ	47
RYSUNEK 15 LOKALIZACJA GZWP NR 347	49
RYSUNEK 16 POŁOŻENIE GMINY JASIEŃ NA TLE WYSTĘPUJĄCYCH JCWPd	50
RYSUNEK 17 OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ NA TERENIE GMINY JASIEŃ.....	53
RYSUNEK 18 LOKALIZACJA ZŁÓŻ SUROWCÓW NA TERENIE GMINY JASIEŃ	63
RYSUNEK 19 LOKALIZACJA OSUWISK, W TYM OSUWISK AKTYWNYCH I TERENÓW ZAGROŻONYCH NA OBSZARZE GMINY JASIEŃ	64
RYSUNEK 20 OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY JASIEŃ	81
RYSUNEK 21 POWIERZCHNIA LASÓW W GMINIE JASIEŃ	85
RYSUNEK 22 GMINA JASIEŃ – ZAZNACZONE OBSZARY LEŚNE.....	86

SPIS TABEL

TABELA 1 ZESTAWIENIE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PRZEDSTAWIENIE SPÓJNOŚCI Z CELAMI ZAPISANYMI W „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASIEŃCA NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027”	11
TABELA 2 CHARAKTERYSTYKA DEMOGRAFICZNA GMINY JASIEŃCA	18
TABELA 3 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	20
TABELA 4 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA	21
TABELA 5 ZASOBY ENERGII WODNEJ RZEK W REJONIE GMINY JASIEŃCA I MOŻLIWOŚCI ICH TECHNICZNEGO WYKORZYSTANIA	30
TABELA 6 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	37
TABELA 7 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE KLIMATU AKUSTYCZNEGO – OCHRONY PRZED HAŁASEM	37
TABELA 8 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	41
TABELA 9 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	41
TABELA 10 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	44
TABELA 11 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY WÓD	44
TABELA 12 CHARAKTERYSTYKA JCWP NA TERENIE GMINY JASIEŃCA	46
TABELA 13 OCENA STANU JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH – RZEK NA TERENIE GMINY JASIEŃCA	48
TABELA 14 CHARAKTERYSTYKA JCWPd NA TERENIE GMINY JASIEŃCA	50
TABELA 15 CHARAKTERYSTYKA STANU JCWPd NA TERENIE GMINY JASIEŃCA	51
TABELA 16 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	56
TABELA 17 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	56
TABELA 18 AGLOMERACJA NA TERENIE GMINY JASIEŃCA	59
TABELA 19 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	62
TABELA 20 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	62
TABELA 21 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	67
TABELA 22 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GLEB	67
TABELA 23 DANE DOTYCZĄCE REALIZACJI PROGRAMU ROLNO-ŚRODOWISKOWEGO NA TERENIE GMINY JASIEŃCA	68
TABELA 24 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	72
TABELA 25 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI I ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW	72
TABELA 26 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	79
TABELA 27 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	80
TABELA 28 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	89
TABELA 29 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY PRZED POWAŻNYMI AWARIAMI	89
TABELA 30 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	100
TABELA 31 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	101
TABELA 32 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZAGROZEŃ HAŁASEM	103
TABELA 33 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZAGROZEŃ HAŁASEM	103
TABELA 34 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	104
TABELA 35 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ODDZIAŁYWANIA PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	105
TABELA 36 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	107
TABELA 37 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI	107
TABELA 38 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	109
TABELA 39 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	110
TABELA 40 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	112
TABELA 41 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY GLEB	114
TABELA 42 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI ODPADAMI	115
TABELA 43 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZRÓWNOWAŻONEJ GOSPODARKI ODPADAMI	116

TABELA 44 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH, W TYM LEŚNYCH	118
TABELA 45 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH, W TYM LEŚNYCH	119
TABELA 46 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ POWAŻNYMI AWARIAMI	121
TABELA 47 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ POWAŻNYMI AWARIAMI.....	121
TABELA 48 DZIAŁANIA W RAMACH ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM W GMINIE JASIEŃ	123

1. Wstęp

Polityka ochrony środowiska na poziomie Gminy prowadzona jest na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych oraz za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu Ochrony Środowiska jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych.

Program Ochrony Środowiska powinien stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu jednostki samorządu terytorialnego.

Według ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2021, poz. 1973 z późn. zmianami) „[...] w celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy sporządza program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych”.

Projekt wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska opiniowany jest przez Ministra Środowiska, projekt powiatowego Programu Ochrony Środowiska opiniowany jest przez Zarząd Województwa, a projekt gminnego Programu Ochrony Środowiska przez Zarząd Powiatu.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2027 podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Bielskiego.

Zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz.U. 2022 poz. 1029, z późn. zm.), stanowią, iż „projekty, polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko [...] wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko”.

W realizacji Programu Ochrony Środowiska istotne jest uspołecznienie całego procesu tworzenia Programu, a następnie jego realizacji i wdrażania.

W związku z tym w trakcie procedur opracowania „Programu...” Gmina Jasienica zapewniła możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Interesariusze, w tym służby działające na terenie gminy Jasienica zostali włączeni w prace nad przygotowaniem niniejszego dokumentu. W związku z tym na etapie zbierania danych i materiałów do opracowania jednostki te zostały poproszone o sprecyzowanie planów i projektów jakie będą realizowane na terenie Jasienica do roku 2025 i 2027.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska Wójt jako organ wykonawczy Gminy, jest zobowiązany do sporządzania co 2 lata raportu z wykonania POŚ, który przedstawia radzie Gminy. Po przedstawieniu radzie Gminy, raport jest przekazywany przez organ wykonawczy Gminy do organu wykonawczego powiatu.

Program ma za zadanie wyznaczanie ram dla późniejszych przedsięwzięć, realizowanych w zakresie innych programów sektorowych powiatu i województwa.

Istotnym celem Programu jest zapewnienie efektywnego i sprawnego wykorzystania środków finansowych na działania, wskazane w Programie oraz umożliwienie i wspieranie pozyskiwania środków na realizację określonych zadań środowiskowych przez jednostki samorządowe.

Realizacja postanowień „Programu...” powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

1.1. Metodologia opracowania i zawartość dokumentu

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2027” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie. Polityka ochrony środowiska to stworzenie warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem, czyli takim który będzie rozwojem gospodarczym, ekonomicznym i ekologicznym.

Niniejszy dokument został opracowany zgodnie z wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku.

Zgodnie z przytoczonymi wytycznymi zrezygnowano z długich opisów gminy Jasienica, które są już zamieszczone w szeregu innych wcześniejszych dokumentów na szczeblu gminnym na rzecz zestawień tabelarycznych i grafik rysunkowych oraz map.

Do opracowania niniejszego dokumentu zebrano dane pochodzące z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego oraz jednostek realizujących zadania środowiskowe na terenie gminy w tym między innymi Nadleśnictwo Bielsko, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, WIOŚ w Katowicach i wiele innych.

Aktualnie obowiązujące wytyczne z 2015 roku wymagają podziału harmonogramów realizacji zadań na zadania własne samorządu gminnego oraz zadania monitorowane. Zadania monitorowane to zadania realizowane przez jednostki realizujące zadania środowiskowe na terenie gminy Jasienica.

Po opracowaniu projektu dokumentacji przeprowadzone zostaną konsultacje w celu dopracowania ostatecznego kształtu Programu, który zostanie skierowany do opiniowania.

Po zaopiniowaniu projektu „Programu...” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach i Śląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Katowicach „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2027” oraz po pozytywnej opinii Zarządu Powiatu Bielskiego Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica zostanie przyjęty do realizacji uchwałą Rady Gminy Jasienica.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2027” zawiera między innymi takie elementy jak:

- SPIS TREŚCI
- WYKAZ SKRÓTÓW
- WSTĘP
- OCENA STANU ŚRODOWISKA
 - Ochrona klimatu i jakości powietrza,
 - Zagrożenia hałasem,
 - Pola elektromagnetyczne,
 - Gospodarowanie wodami,
 - Gospodarka wodno – ściekowa,
 - Zasoby geologiczne,
 - Gleby,
 - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
 - Zasoby przyrodnicze,
 - Zagrożenia poważnymi awariami.
- ZAGADNIENIA HORYZONTALNE
- CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ I INTERWENCJI PROEKOLOGICZNYCH
- HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ POWIATOWYCH I MONITOROWANYCH WRAZ Z ICH FINANSOWANIEM
- SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Struktura każdego z rozdziałów dotyczących poszczególnych dziedzin środowiskowych obejmuje:

- efekty realizacji dotychczasowego POŚ,
- ocenę stanu aktualnego,
- analizę SWOT.

Wymienione powyżej obszary interwencji uwzględniają zagadnienia horyzontalne (przekrojowe dla wszystkich dziedzin) takie jak adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring. W związku z tym, iż wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska nie przewidują osobnego rozdziału dotyczącego edukacji ekologicznej działania te zostaną opisane w poszczególnych komponentach środowiskowych.

2. Uwarunkowania prawne, spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść „Programu ochrony środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2027” były następujące ustawy:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska,
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawa o lasach,
- Ustawa Prawo wodne,
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Ustawa o odpadach,
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w dokumentach programowych i strategicznych opracowanych na poziomie gminy, powiatu oraz na poziomie wojewódzkim, krajowym i UE.

Poniżej przedstawiono powiązanie „Programu ochrony środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2027” z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego.

Podczas tworzenia „Programu...” brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju. Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych dokumentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1 Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Programie ochrony środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2027”

Nazwa dokumentu	Cele wskazane w dokumencie strategicznym	Kierunki interwencji dokumentu strategicznego wpisujące się w cele „Programu ochrony środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2027”
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE		
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności	<p>Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska,</p> <p>Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,</p> <p>Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.</p>	<p>7.1: Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,</p> <p>7.2: Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,</p> <p>7.4: Realizacja programu inteligentnych sieci w energetyce,</p> <p>7.7: Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,</p> <p>7.8: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska,</p> <p>8.1: Rewitalizacja obszarów problemowych,</p> <p>9.1: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego.</p>
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.	<ul style="list-style-type: none"> • Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny, • Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych, • Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom samorządy,

	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój obszarów wiejskich.
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	<p>Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV).</p> <p>Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).</p>	<p>Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1).</p> <p>Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2).</p> <p>Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3).</p> <p>Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4).</p> <p>Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1).</p> <p>Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2).</p> <p>Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3).</p> <p>Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4).</p> <p>Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5).</p> <p>Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1).</p> <p>Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2).</p> <p>Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1).</p> <p>Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1).</p>
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku		<p>Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,</p> <p>Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.</p>
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.	<p>Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,</p> <p>Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.</p>
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	<p>Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego</p> <p>Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa</p>	<p>Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,</p> <p>Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,</p> <p>Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<p>Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,</p> <p>Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</p>	<p>Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska,</p> <p>Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych,</p> <p>Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,</p> <p>Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.</p>
DOKUMENTY SEKTOROWE		

<p>Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)</p>	<p>Cel 1 - osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,</p> <p>Cel 2 - osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO (Światową Organizację Zdrowia) oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza, 2. Stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza, 3. Włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi, 4. Rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza, 5. Rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza, 6. Upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.
<p>Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych</p>	<p>Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa sieci kanalizacyjnej, 2. Inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków, 3. Dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2.
<p>Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022</p>	<p>Cel 1 - Zmniejszenie ilości powstających odpadów, zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat należytego gospodarowania odpadami komunalnymi,</p> <p>Cel 2 - osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia ogólnej masy odpadów komunalnych w wysokości 50% do 2025 r.,</p> <p>Cel 3 - zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmniejszenie ilości powstających odpadów; 2. Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji; 3. Doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. W celu obliczenia poszczególnych wartości procentowych wskazanych poniżej, należy ująć wszystkie odpady komunalne odebrane i zebrane (również odpady BiR¹ pochodzące z gospodarstw domowych); 4. Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie); 5. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.; 6. Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych; 7. Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia; 8. Zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych; 9. Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi; 10. Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12); 11. Zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i

¹ odpady remontowo budowlane

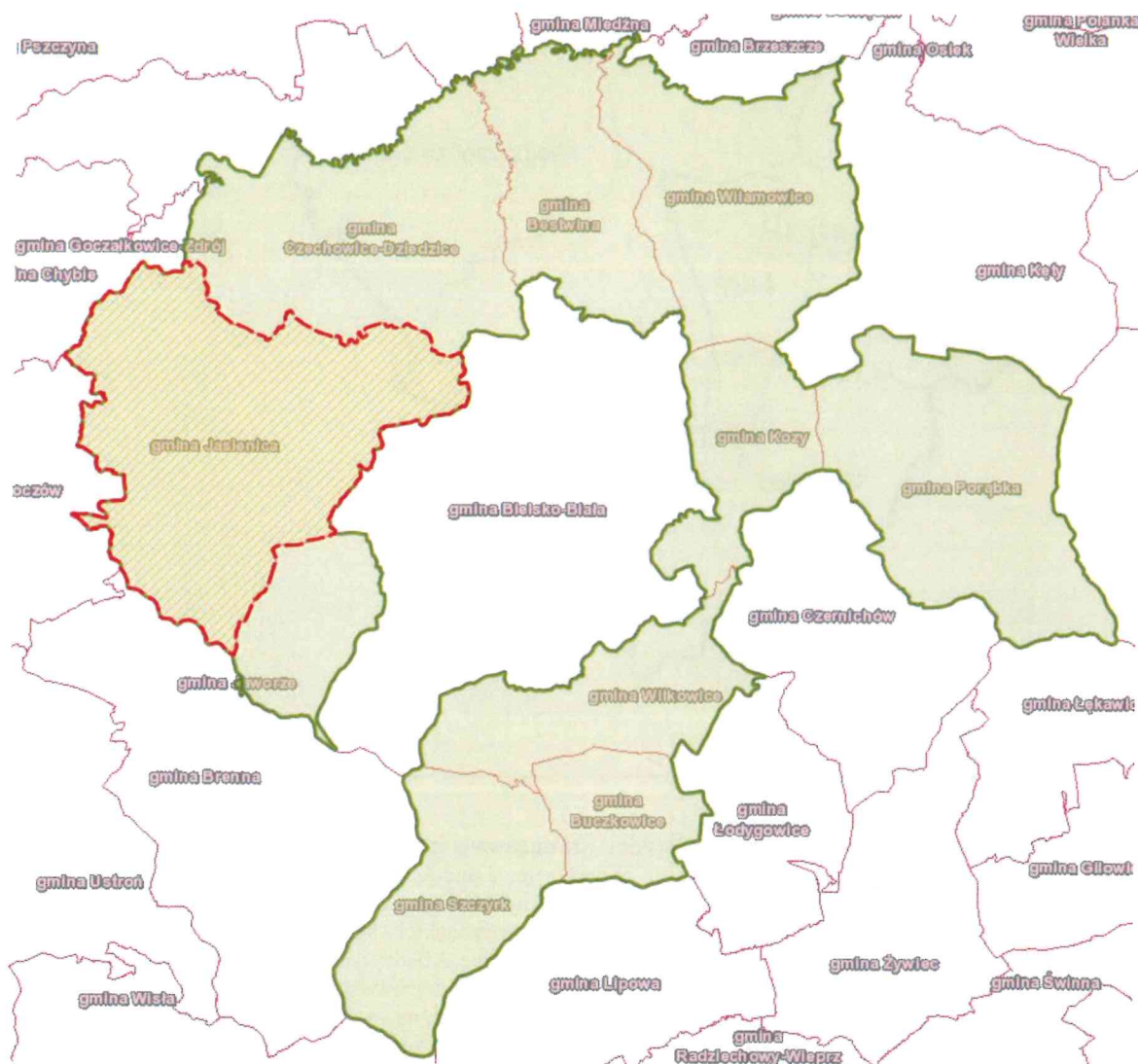
		<p>pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m.</p> <p>i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.</p>
<p>Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)</p>	<p>Cel 1. - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska</p> <p>Cel 2. - Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich</p> <p>Cel 3. - Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu</p> <p>Cel 4. - Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu</p> <p>Cel 5. - Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu</p> <p>Cel 6. - Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu</p>	<p>Kierunek działań 1.1- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 2.1 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,</p> <p>Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 3.2 – zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu,</p> <p>Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,</p> <p>Kierunek działań 6.2 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.</p>
DOKUMENTY O CHARAKTERZE PROGRAMOWYM		
<p>Program Ochrony Powietrza dla Województwa Śląskiego</p>	<p>Nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza jest opracowanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Redukcja emisji zanieczyszczeń ze źródeł małej mocy do 1 MW - działanie wskazane w harmonogramie; • Zaplanowanie mechanizmów wsparcia nastawionych na łagodzenie ekonomicznych skutków przeprowadzonej wymiany kotłów (np. zwiększenia kosztów paliwa lepszej jakości); • Wprowadzenie w województwie śląskim systemu wsparcia doradczego na poziomie gminnym; • Zwiększenie skuteczności przyjętych kanałów informacyjnych i komunikacyjnych; • Ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego; • Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza; • Prowadzenie edukacji ekologicznej - działanie wskazane w harmonogramie; • Prowadzenie działań kontrolnych - działanie wskazane w harmonogramie; • Realizacja uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzania na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
<p>Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030"</p>	<p>Cel strategiczny A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej</p> <p>Cel strategiczny B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca</p> <p>Cel strategiczny C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni</p> <p>Cel strategiczny D</p>	<p>A.1. Konkurencyjna gospodarka</p> <p>A.2. Innowacyjna gospodarka</p> <p>A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość</p> <p>B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych</p> <p>B.2. Aktywny mieszkaniec</p> <p>B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki</p> <p>C.1. Wysoka jakość środowiska</p> <p>C.2. Efektywna infrastruktura</p> <p>C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu</p> <p>D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny</p> <p>D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu</p>

	Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	D.3. Nowoczesna administracja publiczna
Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024	<p>Cel Powietrze atmosferyczne, Cel Zasoby wodne, Cel Gospodarka odpadami, Cel Ochrona przyrody, Cel Zasoby surowców naturalnych, Cel Tereny przemysłowe, Cel Hałas, Cel Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące, Cel Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym, Cel Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych, • Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami, • System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód, • Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii, • Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu, • Zrównoważona gospodarka zasobami surowców naturalnych, • Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi, • Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi, • Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska, • Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach, • Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030	<p>Cel: Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze powiatu bielskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych Cel: Realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami Cel: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska Cel: Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach Cel: System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód Cel: System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód Cel: Racjonalne i efektywne gospodarowania zasobami ze złóż Cel: Racjonalna gospodarka zasobami geologicznymi Cel: Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi Cel: Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi Cel: Racjonalna gospodarka odpadami Cel: Gospodarowania odpadami innymi niż komunalne Cel: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu Cel: Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych Cel: Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska</p>	

Źródło: „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, Ministerstwa Środowiska, wrzesień 2015, oraz opracowanie własne na podstawie aktualnych dokumentów wyższych szczebli wraz z ich aktualizacją 2017 i 2021

3. Ogólna charakterystyka gminy Jasienica

Gmina Jasienica to gmina wiejska, położona jest w południowej części województwa śląskiego, w zachodniej części powiatu bielskiego. Gmina Jasienica leży na pagórkowatym obszarze u styku trzech krain geograficznych: Beskidu Śląskiego, Pogórza Cieszyńskiego i Kotliny Oświęcimskiej. Kulturowo i historycznie nierozzerwalnie związana jest ze Śląskiem Cieszyńskim. Tę przynależność regionalną określają zwyczaje i tradycje ludowe, kultywowane przez mieszkańców gminy Jasienica.

Rysunek 1 Położenie gminy Jasienica na tle powiatu bielskiego

Źródło: opracowanie własne

Gmina graniczy:

- od zachodu i południowego zachodu z gminami Brenna, Skoczów i Chybie należącymi do powiatu cieszyńskiego,
- od północy z gminą Czechowice - Dziedzice należącą do powiatu bielskiego,
- od wschodu z miastem Bielsko-Biała będącym miastem na prawach powiatu,
- od południa i południowego wschodu z gminą Jaworze należącą do powiatu bielskiego.

Jasienica należy do największych gmin w Polsce, w jej skład wchodzi 14 sołectw: Bielowicko, Biery, Grodziec, Iłownica, Jasienica, Landek, Łazy, Mazańcowice, Międzyrzecze Dolne, Międzyrzecze Górne, Roztropice, Rudzica, Świętoszówka i Wieszcza.

Rysunek 2 Sołectwa Gminy Jasienica
Źródło: www.jasienica.pl (dostęp: 15.06.2022 r.)

Gmina Jasienica położona jest na Pogórzu Śląskim. Zróżnicowana rzeźba cechuje zwłaszcza sołectwa Rudzica, Międzyrzecze Górne, Mazańcowice, Łazy i Wieszcza. Landek i Iłownica leżą na obszarze Kotliny Oświęcimskiej oraz na granicy Doliny Wisły i Wysoczyzny Międzyrzeckiej. Charakteryzuje je płaska rzeźba terenu z licznymi stawami rybnymi. Duże kompleksy stawów rybackich, łącznie o powierzchni około 460 ha – występują w sołectwach: Iłownica, Jasienica, Landek, Roztropice, Międzyrzecze Górne i Dolne. Obszar gminy pokryty jest siecią 13 potoków o łącznej długości 65,1 km. W zróżnicowanym terenie Gminy przeważa zatem obszar wyżynny, złożony z łagodnych i szerokich wzgórz położonych na wysokości 260-430 m n.p.m.

Bliskość atrakcyjnych terenów turystycznych i historycznych jest dodatkowym atutem Gminy wpływającym na rozwój usług w zakresie obsługi ruchu turystycznego, tworzenia bazy noclegowo – gastronomicznej oraz form rekreacji w oparciu o walory samej gminy. Dwa obszary objęte są ochroną jako rezerваты przyrody. Są to: rezerwat leśny „Morzyk”, w którym ochronie podlega las o charakterze grądu subkontynentalnego i buczyny karpackiej oraz rezerwat leśny i borowy „Dolina Łańskiego Potoku” obejmujący ochroną naturalne zbiorowiska podgórskiego łągu jesionowego i nadrzecznej olszyny górskiej. Na terenie gminy rozwija się także rolnictwo i przemysł, a siedzibę znalazło tu wiele firm i przedsiębiorstw. W gminie Jasienica powstała niskoemisyjna strefa ekonomiczna, która obejmuje łącznie 71 ha, położona w Międzyrzeczu Dolnym, w sąsiedztwie dwóch kluczowych arterii komunikacyjnych: drogi ekspresowej S1 Bielsko-Cieszyn oraz drogi krajowej nr 1 Bielsko-Katowice. Na potrzeby inwestorów wydzielono kilkadziesiąt działek o różnej powierzchni. Teren został w pełni uzbrojony. To pierwsza w Polsce strefa ekonomiczna w dominującym stopniu nakierowana na ochronę środowiska.

3.1. Demografia

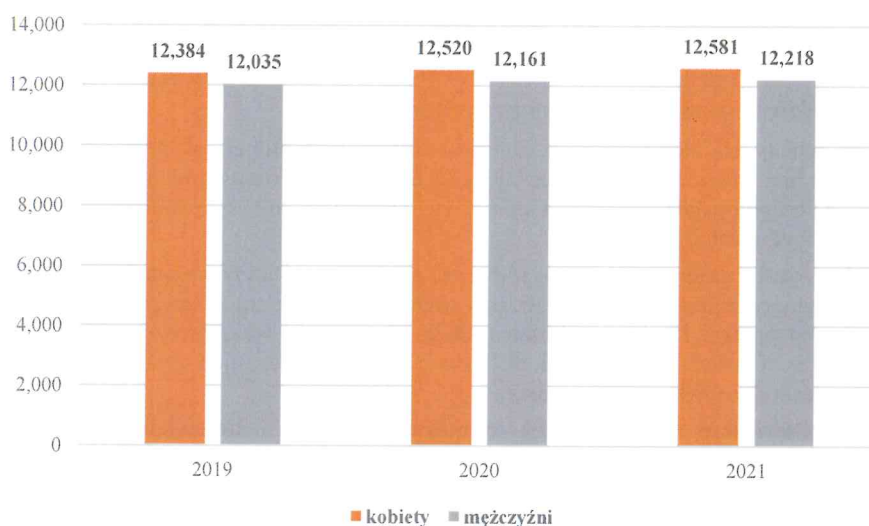
Jednym z głównych uwarunkowań rozwoju gminy jest liczba jej mieszkańców. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności wg stałego miejsca zameldowania w gminie Jasienica na koniec 2021 roku wyniosła 24 799 osoby. Gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosi 271 osób/km².

Tabela 2 Charakterystyka demograficzna gminy Jasienica

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
liczba mieszkańców	24 419	24 681	24 799
<i>kobiety</i>	<i>12 384</i>	<i>12 520</i>	<i>12 581</i>
<i>mężczyźni</i>	<i>12 035</i>	<i>12 161</i>	<i>12 218</i>
gęstość zaludnienia [osób/km²]	266	269	271

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych, GUS (dostęp: 20.10.2021 r.)

Wg danych GUS liczba mieszkańców gminy Jasienica w ostatnich latach rosła. Poniższy wykres przedstawia liczbę mieszkańców w latach 2019 – 2021.

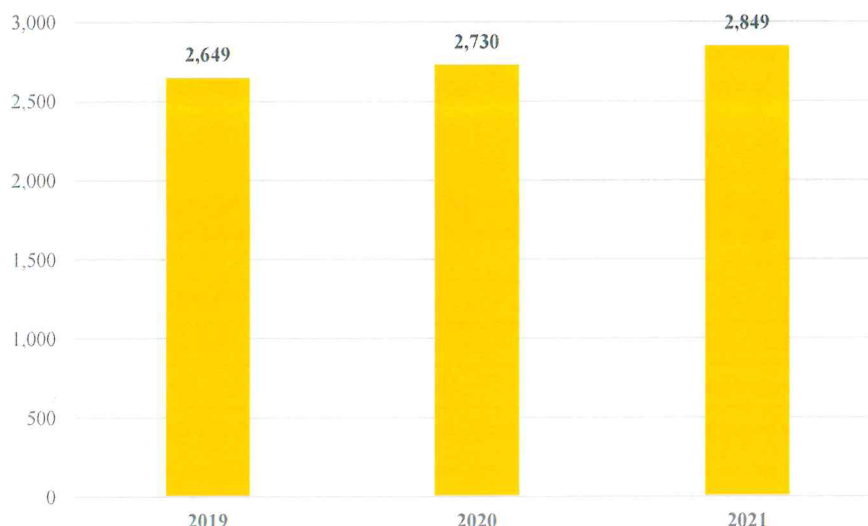

Rysunek 3 Liczba mieszkańców gminy Jasienica w latach 2019-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS (dostęp: 15.06.2022 r.)

3.2. Działalność gospodarcza

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy w ostatnich latach regularnie, aczkolwiek niewiele, wzrasta. W roku 2021 na terenie gminy Jasienica zarejestrowanych było 2849 podmiotów gospodarczych.

Rysunek 4 Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Jasienica w latach 2019-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, GUS (dostęp: 15.06.2022 r.)

3.3. Walory krajobrazowe i przyrodnicze

Gmina Jasienica cechuje się różnorodnością obiektów kultury materialnej, jak i dogodnym położeniem oraz niebanalnymi walorami przyrodniczymi sprzyjającymi turystyce krajoznawczej. Na terenie gminy krajobraz charakteryzuje się licznymi pagórkami, wśród których znajdują się kompleksy rekreacyjno-leśne, a także ciekawa flora i fauna oraz zabytki historii.

Urokliwy krajobraz okolic gminy Jasienica współtworzą pagórkowate tereny oraz malownicze rozlewiska, gdzie licznie występują ryby oraz ptactwo. To teren bogaty również w zwierzynę leśną i polną, co razem stanowi bazę dla łowiectwa i wędkarstwa. Liczne wzniesienia służą jako punkty widokowe w stronę Beskidu Śląskiego i rejonów przedgórz. Okoliczna przyroda i bliskość gór sprawia, że rejon gminy Jasienica często turyści wykorzystują do pieszych i rowerowych wycieczek.

O kulturze regionu świadczą tutejsze zabytki architektury sakralnej i świeckiej, do których należy przede wszystkim zaliczyć drewniany kościół w Bielowicku i zamek w Grodźcu.

4. Ocena stanu środowiska

4.1. Ochrona powietrza

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie ochrony powietrza.

Tabela 3 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2017-2020 z perspektywą do 2025 roku “			
Cel: Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy Jasienica związana z realizacją kierunków działań naprawczych			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Aktualizacja "Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Jasienica" oraz „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Jasienica”	Uchwałą nr X/133/19 Rady Gminy Jasienica z dnia 20.08.2019 r. przyjęto „Aktualizację projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Jasienica”. W latach 2020-2021 nie aktualizowano dokumentu.	1 aktualizacja dokumentu
2.	Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego gminy Jasienica	W 2019 r. gmina Jasienica wybudowała oświetlenia uliczne, w ramach którego zainstalowano 72 szt. opraw oświetlenia LED, natomiast w 2020 r. wymieniono 36 szt. opraw w Jasienicy przy ul. Strumińskiej. W 2021 roku zainstalowano 28 sztuk oświetlenia ledowego. Na koniec 2021 roku w gminie Jasienica było zabudowanych 2240 opraw oświetlenia ulicznego, w tym 439 sztuk oświetlenia LED.	439 szt. oświetlenia LED
3.	Instalacja ogniw fotowoltaicznych na obiektach na terenie gminy Jasienica	W 2019 roku zainstalowano systemy fotowoltaiczne na 22 budynkach gminy oraz 116 systemów fotowoltaicznych na prywatnych budynkach jednorodzinnych. W 2020 roku wykonano montaż OZE (fotowoltaika) na obiekcie OSP Świętoszówka.	22 budynków użyteczności publicznej z OZE 116 prywatnych budynków mieszkalnych z OZE
4.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	W latach 2019-2020 wykonano termomodernizację 6 obiektów użyteczności publicznej oraz prace remontowe w 7 placówkach oświaty. W roku 2021 roku termomodernizacje nie były realizowane.	termomodernizacja w 6 budynkach użyteczności publicznej
5.	Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Administratorzy wszystkich budynków użyteczności publicznej składają do Urzędu Gminy informacje o zużytych nośnikach energii, celem wykonania sprawozdania za gospodarcze korzystanie ze środowiska oraz sprawozdania do KOBiZE. W latach 2019-2021 zużycie paliwa gazowego kształtowało się na następujących poziomach: - 2019 r. – 57 623 m ³ , - 2020 r. – 58 429 m ³ , - 2021 r. – 93 757 m ³ . Natomiast w 2020 r. ujęto także monitoring energii elektrycznej – zużyto 88 370 kWh we wszystkich budynkach użyteczności publicznej.	209 809 m ³ zużytego gazu 88 370 kWh energii elektrycznej
6.	Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	W latach 2019-2021 w gminie Jasienica organizowane były konkursy, festyny i akcje ekologiczne mające na celu uświadamianie mieszkańców w zakresie niskiej emisji, konsekwencji z tytułu spalania odpadów w domowych paleniskach, a także potrzeby wymiany nieekologicznych źródeł ciepła. Zorganizowane zostało także spotkanie pn. „Gmina Jasienica bez smogu”, dotyczące metod skutecznej walki z niską emisją. W 2021 roku rozpoczęto i nadal jest kontynuowana kampania edukacyjno-informacyjna pod nazwą „Może! Zatrzymać smog – przedszkolaku złap oddech – 2 edycja”. W ramach kampanii złożono wniosek do WFOŚiGW w Katowicach o przyznanie 6 sztuk oczyszczaczy powietrza.	realizacja zadań edukacji w odniesieniu do ochrony powietrza
7.	Modernizacja i budowa ścieżek rowerowych na	Nie budowano nowych ścieżek rowerowych	brak realizacji zadania

	terenie gminy		
8.	Budowa i przebudowa dróg gminnych na długości	W 2019 r. łączna długość wyremontowanych i przebudowanych dróg w gminie Jasienica wyniosła 5 km. Z kolei w 2020 roku długość wyremontowanych i przebudowanych dróg to 5,3 km, czyli na bardzo podobnym poziomie jak w roku poprzednim. W roku 2021 gmina Jasienica wyremontowała 9,7 km dróg gminnych, co jest najlepszym wynikiem od 3 lat.	20 km wyremontowanych dróg

Źródło: na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Jasienica

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 4 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony powietrza

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2021 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2020)
1.	Liczba aktualizacji PGN oraz Założeń...	1	1
2.	Ilość budynków objętych monitoringiem	0%	0%
3.	Liczba ekologicznych akcji na rok (powietrze)	5-10	1
4.	Długość dróg publicznych budowanych i przebudowywanych	43,974 km	9,7 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Jasienica, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.1.1. Opis stanu obecnego

4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze gminy Jasienica

W celu zapobiegania negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi i środowisko oraz kierując się zasadą praworządności i interesu publicznego, Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą nr V/36/1/2017 z dnia 7 kwietnia 2017 r., postanowił wprowadzić ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Możliwość taką przewiduje art. 96 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska. Uchwała przewiduje zakaz stosowania w instalacjach spalania paliw takich jak:

- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem tego węgla,
- mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- paliw, w których udział masowy węgla kamiennego o uziarnieniu poniżej 3 mm wynosi więcej niż 15 %,
- biomasy stałej, której wilgotność w stanie roboczym przekracza 20 %.

Dla poszczególnych zapisów uchwały ustalono odrębne daty wejścia w życie:

- zakaz stosowania węgla brunatnego, mułów i flotokonzentratów, biomasy stałej o wilgotności powyżej 20% - zakaz wszedł w życie 1 września 2017,
- kotły minimum klasy 5 wg PN-EN 303-5:2012:
 - 1 września 2017 r. - dla nowych instalacji spalania paliw stałych (zakaz wszedł w życie),
 - 1 stycznia 2022 r. - dla instalacji spalania paliw stałych powyżej 10 lat od daty ich produkcji (lub bez tabliczki znamionowej),
 - 1 stycznia 2024 r. - dla instalacji spalania paliw stałych od 5 do 10 lat od daty ich produkcji,
 - 1 stycznia 2026 r. - dla instalacji spalania paliw stałych poniżej 5 lat od daty produkcji,
 - 1 stycznia 2028 - dla kotłów klasy 3 i 4 wg PN-EN 303-5:2012
- ogrzewacze pomieszczeń wg „Ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe”:
 - 1 września 2017 - dla nowych instalacji wydzielających ciepło i przenoszących je do innego nośnika - (zakaz wszedł w życie),
 - 1 stycznia 2023 - dla instalacji wydzielających ciepło i przenoszących je do innego nośnika.

Tematyka ochrony powietrza jest aktualnie priorytetowym zagadnieniem i problemem do rozwiązania w samorządach w całym kraju. Rośnie również świadomość i wiedza mieszkańców co do zagrożeń, jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza, szczególnie tzw. niska emisja.

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
- zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Na stan powietrza w gminie Jasienica mają wpływ następujące czynniki:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja,
- emisja ze środków transportu i komunikacji (emisja liniowa),
- emisja niezorganizowana.

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych, na terenie gminy Jasienica zanieczyszczanie pochodzi głównie ze spalania paliw stałych na potrzeby ogrzania budynków mieszkalnych oraz spalania paliw silnikowych w pojazdach.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowódz, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne. Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a wśród nich benzo(a)piren, uznawany za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. W pyłe zawieszonym ze względu na zdolność wnikania do układu oddechowego, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 mikrometrów i pył drobny poniżej 10 mikrometrów (PM10). Ta druga frakcja jest szczególnie niebezpieczna dla człowieka, gdyż jej cząstki są już zbyt małe, by mogły zostać zatrzymane w naturalnym procesie filtracji oddechowej. Przy spalaniu odpadów stanowiących tworzywa sztuczne oparte na polichloru winylu do atmosfery mogą dostawać się również substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

O wystąpieniu zanieczyszczeń powietrza decyduje ich emisja do atmosfery, natomiast o poziomie w znacznym stopniu występujące warunki meteorologiczne. Przy stałej emisji, zmiany stężeń zanieczyszczeń są głównie efektem przemieszczania, transformacji i usuwania ich z atmosfery. Stężenie zanieczyszczeń zależy również od pory roku:

- sezon zimowy, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery, głównie przez niską emisję,
- sezon letni, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery przez skażenia wtórne powstałe w reakcjach fotochemicznych.

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z lat 2019-2021 pochodzące z Systemu monitoringu jakości powietrza województwa śląskiego oraz opracowania Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska pt.: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim - raport wojewódzki za rok 2021”. Ocenę przeprowadzono w pięciu wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego:

- **strefa śląska (Gmina Jasienica),**
- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

Podstawę klasyfikacji stref w oparciu o wyniki rocznej oceny jakości powietrza stanowiły:

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu,
- poziom docelowy,
- poziom celu długoterminowego,

określone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2012, poz. 1031 wraz z późn. zmianą z 2019 r., poz. 1931).

Ocenę przeprowadzono z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych:

- ze względu na ochronę zdrowia ludzi – dla wszystkich stref,
- ze względu na ochronę roślin – dla strefy śląskiej.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmuje: dwutlenek azotu NO₂, dwutlenek siarki SO₂, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, nikiel Ni, kadm Cd, benzo(a)piren B(a)P, pył PM10, pył PM2,5, ozon O₃, tlenek węgla CO₂. W ocenie pod kątem ochrony roślin uwzględnia się: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO, ozon O.

W wyniku oceny każdej strefie przypisano klasę dla każdego zanieczyszczenia, oddzielnie ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ze względu na ochronę roślin. Z klasyfikacji pod kątem ochrony roślin wyłączone są strefy: aglomeracje powyżej 250 tys. mieszkańców i miasta powyżej 100 tys. mieszkańców. Strefy zaliczono:

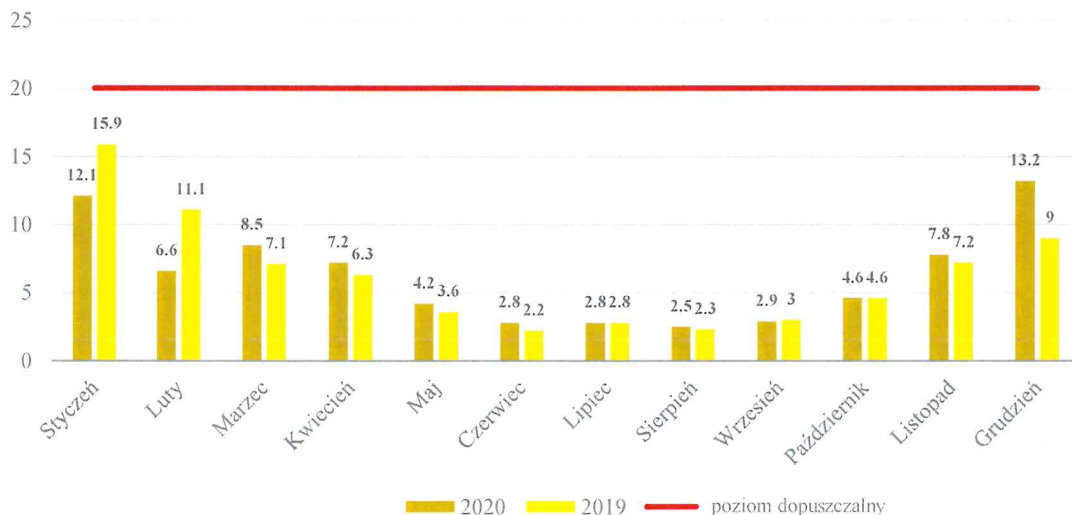
- do klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych,
- do klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekroczyły poziomy dopuszczalny, poziomy docelowy.

Zaliczenie strefy do określonej klasy wiąże się z podjęciem działań na rzecz poprawy jakości powietrza (klasa C) lub dążeniem do utrzymania dobrej jakości (klasa A). W przypadku, gdy jest przekroczony poziom dopuszczalny substancji określone są obszary przekroczeń, opracowywane lub aktualizowane Programy Ochrony Powietrza (POP). Należy kontrolować stężenia substancji i prowadzić działania mające na celu obniżenia stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych. Natomiast, gdy przekroczony jest poziom docelowy należy dążyć do osiągnięcia wymaganej prawem normy za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych. W tym przypadku również obowiązuje opracowanie lub aktualizacja POP.

Ocena według kryteriów odniesionych do ochrony zdrowia ludzi – lata 2019-2020 (dane udostępnione dla średnich miesięcznych stężeń substancji)

Dwutlenek siarki

Jakość powietrza w zakresie dwutlenku siarki określono na podstawie pomiarów automatycznych ze stacji zlokalizowanych poza terenem gminy Jasienica, w Bielsku Białej ul. Kossak-Szczuckiej.

Rysunek 5 Stężenie dwutlenku siarki na stacji w Bielsku Białej (µg/m³)

Źródło: <https://powietrze.gios.gov.pl/> (dostęp: 15.06.2022 r.)

Na rysunku powyżej przedstawiono stężenie dwutlenku siarki w latach 2019-2020. Maksymalne stężenie wyniosło 15,9 µg/m³ w styczniu 2019 r., natomiast średnio roczne stężenie nie przekroczyło normy (poziomu dopuszczalnego) 20 µg/m³ i wyniosło 6,2 µg/m³ (średnioroczne stężenie w 2020 r. było na podobnym poziomie - 6,3 µg/m³).

Na stacji w Bielsku-Białej nie została przekroczona dopuszczalna częstość przekraczania poziomu dopuszczalnego, wynosząca 3 dni w roku. Strefa śląska w której zlokalizowana jest gmina otrzymała klasę A dla dwutlenku siarki.

Dwutlenek azotu

Jakość powietrza w zakresie dwutlenku azotu określono na podstawie pomiarów automatycznych ze stacji zlokalizowanych poza terenem gminy Jasienica, w Bielsku Białej, ul. Partyzantów (przy ul. Kossak-Szczuckiej nie są prowadzone pomiary dwutlenku azotu).

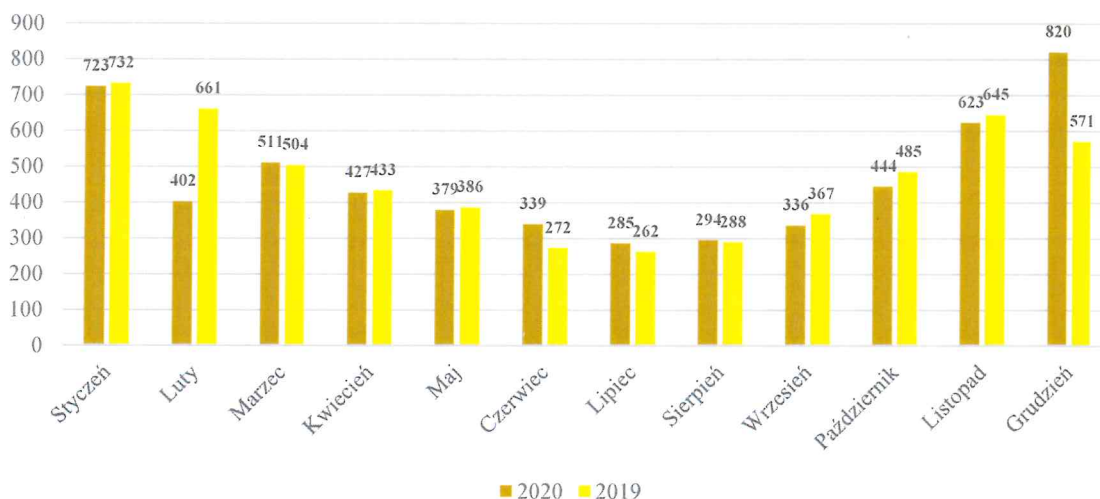
Rysunek 6 Stężenie dwutlenku azotu na stacji w Bielsku Białej – ul. Partyzantów (µg/m³)

Źródło: na podstawie danych zamieszczonych na stronie <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl> (dostęp: 10.09.2021 r.)

Na rysunku powyżej przedstawiono stężenie dwutlenku azotu w latach 2019-2020. Maksymalne stężenie wyniosło 36 µg/m³ w lutym 2019 r., natomiast średnioroczne stężenie w 2019 r. nie przekroczyło normy (poziomu dopuszczalnego) 40 µg/m³ i wyniosło 30 µg/m³ (26 µg/m³ w 2020 r., a więc stężenie średnioroczne spadło, co może być wynikiem działań na rzecz ochrony powietrza w gminie i w regionie). Strefa śląska w której zlokalizowana jest gmina Jasienica otrzymała klasę A dla dwutlenku azotu.

Tlenek węgla

Jakość powietrza w zakresie tlenku węgla określono na podstawie pomiarów automatycznych ze stacji zlokalizowanych poza terenem gminy Jasienica, w Bielsku Białej, ul. Partyzantów.

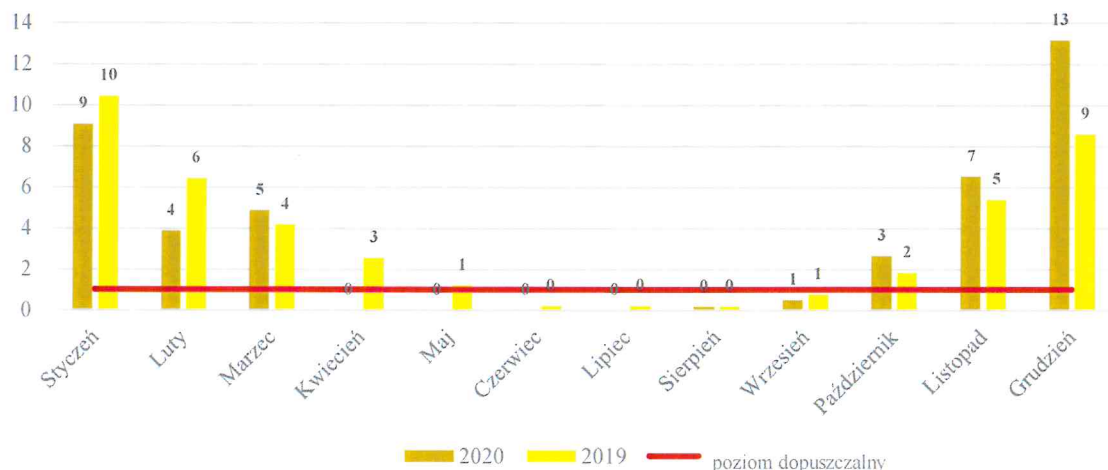
Rysunek 7 Stężenie tlenku węgla na stacji w Bielsku Białej – ul. Partyzantów (µg/m³)

Źródło: na podstawie danych zamieszczonych na stronie <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl> (dostęp: 10.09.2021 r.)

Najwyższa wartość wystąpiła w Bielsku Białej w grudniu 2020 r. - 820 µg/m³, natomiast najwyższe stężenie w 2019 r. wystąpiło w styczniu - 732 µg/m³. Dla tlenku węgla brak jest określonego poziomu dopuszczalnego zanieczyszczenia (stężenia) w skali roku. Strefa śląska, w której zlokalizowana jest gmina otrzymała klasę A dla tlenku węgla.

Benzo(a)piren

Jakość powietrza w zakresie benzo(a)pirenu określono na podstawie pomiarów manualnych ze stacji zlokalizowanych poza gminą Jasienica – w Bielsku Białej na ul. Kossak-Szuckiej.

Rysunek 8 Stężenie benzo(a)pirenu na stacji w Bielsku-Białej (ng/m³)

Źródło: na podstawie danych zamieszczonych na stronie <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl> (dostęp: 10.09.2021 r.)

Niestety w 2019 r. w miesiącach od stycznia do kwietnia oraz od października do grudnia stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu substancji 1 ng/m³ – stężenie średnie roczne wyniosło 3,5 ng/m³ w 2019 r. Najwyższe stężenia odnotowano jednak w 2020 r. - w grudniu była to wartość 13,14 ng/m³, a więc przekroczony został poziom dopuszczalny ponad 13-krotnie (średnia roczna dla 2020 r. wyniosła aż 5,2 ng/m³). Strefa śląska, w której zlokalizowana jest gmina Jasienica, otrzymała klasę C dla benzo(a)pirenu.

Pył PM10

Ocenę jakości powietrza wykonano na podstawie pomiarów automatycznych na stacji zlokalizowanej poza obszarem gminy Jasienica tj. w Bielsku Białej na ul. Kossak-Szuckiej.

Rysunek 9 Stężenie pyłu PM10 na stacji w Bielsku Białej (µg/m³)

Źródło: na podstawie danych zamieszczonych na stronie <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl> (dostęp: 10.09.2021 r.)

W latach 2019-2020 pomiary pyłu PM10 prowadzono poza terenem gminy Jasienica, w Bielsku Białej przy ul. Kossak-Szuckiej. Stężenia średnie dla roku 2019 wyniosły 27 µg/m³, natomiast w 2020 r. - 25 µg/m³ (przy poziomie dopuszczalnym 40 µg/m³). Najwyższe stężenie maksymalne odnotowano w styczniu 2019 r. - 50 µg/m³. Strefa śląska w której zlokalizowana jest gmina Jasienica otrzymała klasę C dla pyłu PM10.

Ozon

Ozon jest zanieczyszczeniem wtórnym powstającym w wyniku reakcji fotochemicznych przy sprzyjających warunkach meteorologicznych, w atmosferze zawierającej tzw. prekursory ozonu (np.: tlenki azotu, węglowodory) pochodzące ze źródeł antropogenicznych, głównie transportu drogowego. Powstawaniu ozonu sprzyja wysoka temperatura, duże nasłonecznienie i duża wilgotność powietrza.

Podstawę klasyfikacji stref stanowi jeden parametr – stężenie 8-godzinne odnoszące się do poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego.

W województwie śląskim pomiary ozonu prowadzone są przez GIOŚ na stacjach pomiarów automatycznych. Wyniki badań stężeń ozonu wykazały, iż dopuszczalna częstość przekroczenia poziomu docelowego 8 - godzinnego, uśredniona za okres trzech lat nie była wyższa niż 23 dni. Natomiast dopuszczalna częstość przekroczenia poziomu celu długoterminowego na wszystkich stanowiskach była wyższa niż 25 dni. W związku z tym wszystkie strefy zaliczono do klasy A dla ozonu (poziom docelowy).

Ocena według kryteriów odniesionych do ochrony zdrowia ludzi – rok 2021 (dane udostępnione tylko dla średnich rocznych stężeń substancji)

W roku 2021 stężenia roczne poszczególnych substancji, które monitoruje się na stacji w Bielsku Białej przy ul. Kossak-Szuckiej kształtowały się następująco:

- pył zawieszony PM₁₀ – 25,6 µg/m³, liczba dni w roku z przekroczeniami średniej dobowej: 33,
- benzo(a)piren – 3,8 ng/m³,
- dwutlenek siarki – 6,9 µg/m³, liczba dni w roku z przekroczeniami średniej dobowej: 0,

W Bielsku Białej ma miejsce jeszcze stacja pomiarowa GIOŚ, która monitoruje stopień zanieczyszczenia powietrza – przy ul. Partyzantów. W roku 2021 stężenia roczne poszczególnych substancji, które monitoruje się na tej stacji kształtowały się następująco:

- dwutlenek azotu – 28,1 µg/m³,
- pył zawieszony PM_{2,5} – 27,4 µg /m³,
- tlenek węgla – 0,5 µg/m³.

Dopuszczalna częstość przekraczania w roku kalendarzowym poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ 50 µg/m³ wynosi maksymalnie 35 dni, zatem na stacji przy ul. Kossak Szuckiej w 2021 roku nie została przekroczona ta norma. Uwzględniając wyniki pomiarowe na obu stacjach pomiarowych, należy stwierdzić iż wystąpiły przekroczenia 2 substancji w powietrzu: benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego PM_{2,5}.

Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego

Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą nr VI/21/12/2020 z dnia 22 czerwca 2020 r. przyjął „Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego”. Analizy przedstawione w Programie odnoszą się do roku bazowego 2020, a wykonanie działań naprawczych w harmonogramie realizacji zaplanowane jest do roku 2027 stanowiącego rok prognozy Programu. Wszystkie planowane zadania zostały przeanalizowane w kontekście zarówno ekologicznym, jak i ekonomicznym, a więc zostały wybrane tak, by w ramach zaangażowanych środków finansowych zapewnić uzyskanie jak największego efektu poprawy jakości powietrza.

Działania zaplanowane do realizacji w przedmiotowym Programie ochrony powietrza mają na celu uzyskanie maksymalnego efektu ekologicznego poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł, które w największym stopniu oddziałują na wielkość stężeń substancji w powietrzu. Zgodnie z przeprowadzonymi analizami w zakresie wpływu poszczególnych źródeł emisji na wysokość stężeń substancji w powietrzu, działania naprawcze w głównej mierze powinny skupiać się na redukcji emisji z sektora komunalno-bytowego (pochodzącej z indywidualnych systemów grzewczych). Zaplanowane do realizacji działania naprawcze obejmują również zadania wspomagające, związane z prowadzeniem akcji promocyjnych i edukacyjnych, a także działania kontrolne. W Programie wskazano również kierunki działań, których realizacja ma wspomagać skuteczną poprawę stanu jakości powietrza. Działania te mają charakter organizacyjny i wspomagający. W celu realizacji działań naprawczych, samorządy gminne powinny stworzyć dla mieszkańców system zachęt finansowych pomocny w ograniczeniu emisji z sektora komunalno-bytowego. Zadania powinny być realizowane zgodnie z określoną listą priorytetów, w której na pierwszym miejscu jest zastąpienia niskosprawnych urządzeń grzewczych siecią ciepłowniczą, OZE, w następnej kolejności urządzeniami opalnymi gazem, ewentualnie urządzeniami spełniającymi minimum wymogi jakościowe dla urządzeń na paliwa stałe spełniające wymagania ekoprojektu.

4.1.1.1. Emisja z emitorów liniowych

Na terenie gminy występują drogi powiatowe oraz w znaczącej przewadze drogi gminne, fragment drogi wojewódzkiej nr 944, a także odcinek drogi krajowej – ekspresowej nr S52. Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy wynosi 279,572 km, do których możemy zaliczyć:

- drogi gminne o długości 307,1 km,
- drogi powiatowe o długości 63,696 km, w tym 12 odcinków:
 - 2600S Grodziec – Górki 0,275 km,
 - 2633S Strumień – Jasienica 10,356 km,
 - 2638S Skoczów – Landek 5,115 km,
 - 2640S Pierściec – Kowale – Wieszczyca – Rudzica 5,082 km,
 - 4416S Jasienica – Jaworze Nałęże - 1,640 km,
 - 4418S Grodziec – Zagóra – 1,892 km,
 - 4417S Świętoszówka – Bielsko – 0,220 km,
 - 4419S Świętoszówka – Łazy – 4,166 km,
 - 4420S Rudzica – Roztropice – Grodziec – 10,551 km,
 - 4423S Jasienica – Międzyrzecze – 3,977 km,
 - 4424S Rudzica – Międzyrzecze 3,506 km,
 - 4425S ulice Ligocka, Centralna, Bielska - 5,805 km,
 - 4426S ulica Ligocka i Komorowicka – 6,202 km,
 - 4427S Międzyrzecze – Mazańcowice – Stare Bielsko – 4,909 km,
- droga wojewódzka o długości ok. 3,7 km,
- droga krajowa, odcinek drogi ekspresowej S52 o długości 8,934 km.

Na drogach powiatowych zlokalizowanych jest również 9 mostów i 2 wiadukty - głównie w Jasieni (1 most), Landku (1 most), Grodziecu (1 wiadukt), Świętoszówce (1 wiadukt), Roztropicach (1 most), Międzyrzeczu Górnym (2 mosty), Międzyrzeczu Dolnym (1 most), Mazańcowicach (2 mosty), Wieszczytach (1 most).

Zarządcami dróg, do właściwości, których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- drogi krajowej (ekspresowej S52) – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oddział w Katowicach,
- drogi wojewódzkiej – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,
- dróg powiatowych – Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej,
- dróg gminnych – Gmina Jasienica.

Utrzymanie dróg we właściwym stanie technicznym, daje możliwość szybkiego i dogodnego komunikowania się, bezpieczeństwa mieszkańców i uczestników ruchu drogowego, ale także do pośredniego zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza (płynna jazda to wolniejsze zużywanie elementów eksploatacyjnych pojazdów, takich jak np. ścieralne klocki i tarcze hamulcowe) stanowiąc podstawę do podnoszenia atrakcyjności terenu gminy Jasienica. Na podstawie przeglądu rozszerzonego wykonanego w 2021 roku stan dróg gminnych w pięciostopniowej skali ocenia się na 3,20, czyli stan ostrzegawczy. Gmina Jasienica jednak corocznie kładzie duży nacisk na remonty i modernizacje dróg gminnych – w roku 2021 pomimo trudności finansowych, a także niepewności związanej z pandemią i możliwym ograniczeniem wpływów do gminnego budżetu, Gmina nie zrezygnowała z przeprowadzenia zaplanowanych remontów dróg. Łącznie więc na remont dróg w 2021 roku wydano 3,524 mln zł, co pozwoliło wyremontować w sumie 9,715 km dróg gminnych. Stanowi to dobry wynik w skali tej gminy.

Stan techniczny dróg powiatowych, według ZDP w Bielsku Białej, jest w większości średni. Drogi powiatowe są w większym stopniu wyremontowane, ponadto poddawane są na bieżąco remontom cząstkowym. W roku 2021 przeprowadzono działania polegające na:

- remoncie drogi powiatowej 4416S Jasienica – Jaworze Nałęże. Koszt inwestycji: 46 426 zł (źródło finansowania: powiat bielski). Remont polegał na wykonaniu nakładki o długości 136 mb,
- remoncie drogi powiatowej 2640S Pierściec – Kowale – Wieszczyca – Rudzica. Koszt inwestycji: 512 360 zł (źródło finansowania: powiat bielski). Remont polegał na wykonaniu nakładki o długości 1420 mb,
- remoncie drogi powiatowej 4426S Landek – Bronów - Mazańcowice. Koszt inwestycji: 273 022 zł (źródło finansowania: powiat bielski). Remont polegał na wykonaniu nakładki o długości 895 mb,

- poza powyższymi pracami remontowymi, wykonano także remont przepustów, mostu Międzyrzecz Dolne, a także bieżące utrzymanie dróg w kwocie ok. 600 000 zł finansowych przez powiat bielski.

Modernizacje dróg gminnych i powiatowych to jeden z elementów pośredniej poprawy jakości powietrza w regionie i gminie – bezpieczeństwo, płynna jazda i dobrze skomunikowana sieć dróg lokalnych pozwalają na obniżenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego z transportu lokalnego i regionalnego.

4.1.1.2. Niska emisja na terenie gminy Jasienica

Niska emisja to zanieczyszczenia trafiające do powietrza, a pochodzące z komunikacji samochodowej i procesu spalania węgla o niskiej jakości czy śmieci – w domowych piecach, paleniskach, lokalnych kotłowniach. Zasadniczo są to te zanieczyszczenia, które są emitowane przez kominy o niskiej wysokości czy paleniska. Wysokość ma znaczenie, ponieważ to właśnie emisja z niskich kominów rozprzestrzenia się po najbliższej okolicy i najbardziej szkodzi okolicznym mieszkańcom.

Na terenie gminy Jasienica źródłami niskiej emisji są kotły w obiektach użyteczności publicznej, budynkach komunalnych i Wspólnot Mieszkaniowych, budynkach jednorodzinnych, budynkach usługowo – przemysłowych.

Działania Gminy Jasienica w zakresie ochrony powietrza

Na podstawie uchwały nr XXIV/340/20 Rady Gminy Jasienica z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie zmiany uchwały nr XIII/189/19 Rady Gminy Jasienica z dnia 05 grudnia 2019 r. w sprawie regulaminu udzielania z budżetu Gminy Jasienica dotacji celowej na dofinansowanie związane z wymianą źródła ogrzewania na ogrzewanie ekologiczne w budynkach mieszkalnych i lokalach mieszkalnych na terenie Gminy Jasienica, Gmina od roku 2018 dofinansowuje wymianę kotłów:

- w roku 2018 na dofinansowanie przeznaczono kwotę w wysokości 209 000 zł i pozytywnie rozpatrzono 96 wniosków. Wymieniono:
 piec węglowy na piec węglowy – 24 szt., dotacja w kwocie 2000 zł,
 piec gazowy na piec gazowy – 14 szt., dotacja w kwocie 1500 zł,
 piec węglowy na piec gazowy – 53 szt., dotacja w kwocie 2500 zł,
 wymiana kotła zbiorczego w przypadku budynków wielorodzinnych i wspólnot mieszkaniowych i przejście na indywidualne ogrzewanie gazowe w każdym lokalu mieszkalnym – 5 szt., dotacja w kwocie 1500 zł,
- w roku 2019 na dofinansowanie przeznaczono kwotę w wysokości 241 500 zł i pozytywnie rozpatrzono 113 wniosków. Wymieniono:
 piec węglowy na piec węglowy – 36 szt., dotacja w kwocie 2000 zł,
 piec gazowy na piec gazowy – 19 szt., dotacja w kwocie 1500 zł,
 piec węglowy na piec gazowy – 54 szt., dotacja w kwocie 2500 zł,
 wymiana kotła zbiorczego w przypadku budynków wielorodzinnych i wspólnot mieszkaniowych i przejście na indywidualne ogrzewanie gazowe w każdym lokalu mieszkalnym – 4 szt., dotacja w kwocie 1500 zł,
- w roku 2020 na dofinansowanie przeznaczono kwotę w wysokości 190 500 zł i pozytywnie rozpatrzono 84 wniosków. Wymieniono:
 piec węglowy na piec węglowy – 21 szt., dotacja w kwocie 2000 zł,
 piec gazowy na piec gazowy – 9 szt., dotacja w kwocie 1500 zł,
 piec węglowy na piec gazowy – 54 szt., dotacja w kwocie 2500 zł.

Kwoty dofinansowania w roku 2021:

- kocioł węglowy na kocioł węglowy 5 klasy lub na pelet – 2000 zł,
- kocioł węglowy na kocioł gazowy kondensacyjny - 4000 zł,
- kocioł gazowy powyżej 10 lat na kocioł gazowy kondensacyjny – 1500 zł.

Gmina Jasienica zachęca też właścicieli budynków opalanych węglem do stosowania Sorbentu R1. Preparat podwyższa temperaturę spalania, jednocześnie eliminując emisję szkodliwych substancji do atmosfery. Na terenie gminy Jasienica sorbent można kupić w trzech miejscach: Ogrodnictwo Kruczek Jasienica, Polszlif Rudzica oraz Ekobau Mazańcowice. Stosowanie Sorbentu R1 powoduje, że czarny dym z komina zamienia się na lekko biały lub niewidoczny – to dostrzegalna różnica przy wykorzystaniu preparatu.

Jasienicka Niskoemisyjna Strefa Ekonomiczna

W gminie Jasienica powstała pierwsza w kraju Niskoemisyjna Strefa Ekonomiczna ukierunkowana ściśle na ochronę środowiska, a jednocześnie dająca możliwość rozwoju przedsiębiorcom chcącym prowadzić swoje działalności gospodarcze na terenie gminy.

Strefa powstała w 2015 roku i obejmuje łącznie 71 ha, położonych w Międzyrzeczu Dolnym w gminie Jasienica, w sąsiedztwie dwóch kluczowych arterii komunikacyjnych: drogi ekspresowej S1 Bielsko-Cieszyn oraz drogi krajowej nr 1 Bielsko-Katowice. Na potrzeby inwestorów wydzielono 23 działki o różnej powierzchni.

Znaczna część energii, wykorzystywanej przez przedsiębiorstwa działające w strefie, pochodzi ze źródeł odnawialnych. Dzięki zastosowaniu takich rozwiązań, znacząco ograniczana jest emisja zanieczyszczeń, wytwarzanych w obrębie strefy ekonomicznej.

4.1.1.3. Zaopatrzenie w gaz na terenie gminy Jasienica

Gmina Jasienica jest w chwili obecnej w pełni zgazyfikowana – gaz ziemny wysokometanowy. Na koniec 2021 roku długość sieci gazowej na terenie gminy Jasienica 429,83 km, liczba połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych to 5 985 szt., a zużycie gazu w gminie wyniosło 7903,7 m³.

Gaz doprowadzany jest poprzez dwie główne magistrale obsługiwane przez Regionalny Oddział Przesyłu w Świerklanach (ROP Świerklany) relacji: Komorowice – Simoradz, Świętoszówka – Skoczów. Zaopatrzenie gminy w gaz sieciowy realizowane jest za pośrednictwem stacji redukcyjno-pomiarowych pierwszego stopnia (I°) zlokalizowanych w Grodźcu, Jasienicy i Międzyrzeczu Górnym zasilane gazociągami wysokoprężnymi.

W skład sieci gazowej na obszarze gminy wchodzi:

- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 300 PN 6,3MPa relacji Komorowice-Skoczów,
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100 PN 6,3MPa - odgałęzienie do stacji gazowej Międzyrzecze Górne,
- gazociąg wysokiego ciśnienia DN 100 PN 6,3MPa - odgałęzienie do stacji gazowej Jasienica Pilch,
- gazociąg wysokiego ciśnienia 100 PN 6,3 MPa - odgałęzienie do stacji gazowej Jaworze,
- gazociąg wysokiego ciśnienia 100 PN 6,3 MPa - odgałęzienie do stacji gazowej Grodziec,
- stacja gazowa Międzyrzecze Górne 1 i 2,
- stacja gazowa Jasienica Pilch,
- stacja gazowa Grodziec.

W samym roku 2021 Polska Spółka Gazownictwa oddział w Zabrze wykonała 5717 m gazociągu oraz 1857 m przyłączy, co przełożyło się na liczbę 181 nowych przyłączy. Ponadto w ostatnich 3 latach modernizowano infrastrukturę gazową:

- sołectwo Jasienica – ul. Łaziańska, Sadowa,, Cisowa, Graniczna, Skowronkowa, Zdrowotna, Strumieńska – modernizacja gazociągów na odcinku ok. 2,3 km,
- sołectwo Mazańcowice – modernizacja gazociągu na odcinku ok. 620 m,
- sołectwo Biery - modernizacja gazociągu na odcinku ok. 160 m.

W kolejnych latach Spółka przewiduje zadania z zakresu modernizacji w sołectwach: Jasienica, Biery i Międzyrzecze Dolne, a także rozbudowę gazociągu w Międzyrzeczu Dolnym.

Gazociągi są na bieżąco remontowane i kontrolowane pod względem bezpieczeństwa dla mieszkańców i środowiska. Funkcjonujące całodobowo pogotowie gazowe usuwa awarie w miarę zgłoszeń.

4.1.1.4. Zaopatrzenie w ciepło na terenie gminy Jasienica

W Gminie Jasienica nie funkcjonuje typowy scentralizowany system ciepłowniczy. Budynki mieszkalne w gminie zasilane są głównie z przydomowych kotłowni indywidualnych. Podstawowym nośnikiem energii wykorzystywanym w gminie do celów grzewczych jest węgiel, gaz ziemny, następnie olej opałowy, drewno.

Budowa od podstaw lokalnego systemu ciepłowniczego opartego na węglu lub innych kopalnych nośnikach energii w przypadku Gminy Jasienica jest nieopłacalna, ze względu na wysokie koszty sieci ciepłowniczej oraz rozproszoną zabudowę.

4.1.1.5. Zaopatrzenie w energię elektryczną na terenie gminy Jasienica

Pod względem zasilania w energię elektryczną cała gmina jest obsługiwana przez przedsiębiorstwo Tauron Dystrybucja S.A.

Na terenie gminy Jasienica znajduje się rozległa sieć średniego (SN) i niskiego napięcia (nN), przy czym stacje transformatorowe SN/nN występują w ilości 152 sztuk, w tym 133 stacje stanowiące własność Tauron Dystrybucja S.A. oraz 19 stacji stanowiących własność odbiorców.

Podstawowym źródłem zasilania sieci średniego napięcia, zlokalizowanej na terenie gminy Jasienica jest stacja transformatorowa 110/15 kV „GPZ Gwiedzna” (wyposażona w dwa transformatory 110/15 kV o mocy 25 MVA), zasilana pośrednio liniami 110 kV ze stacji:

- 220/110/15 kV „GPZ Komorowice i ze stacji 110/15 kV „GPZ Skoczów”.

Odbiorcy energii elektrycznej z terenu gminy Jasienica zasilani są przez sieć dystrybucyjną 15 kV i nN, w której skład wchodzi następujące elementy:

- linie wysokiego napięcia (WN) – napowietrzne o długości 21,3 km,
- linie napowietrzne (76 km) i kablowe (20,3 km) średniego napięcia (SN),
- stacje transformatorowe SN/nN,
- linie niskiego napięcia (nN) – napowietrzne o długości 401,2 km i kablowe o długości 102,8 km.

W związku z rozbudową Jasienickiej Niskoemisyjnej Strefy Ekonomicznej w Międzyrzeczu Dolnym Tauron Dystrybucja przewiduje w najbliższych latach rozbudowę sieci elektroenergetycznej 110/15 kV oraz dwutorowej napowietrznej linii 110 kV o długości ok. 3,6 km.

4.1.1.6. Warunki wykorzystania OZE

W działaniach związanych z przejściem na gospodarkę niskoemisyjną, największego potencjału upatruje się w odnawialnych źródłach energii, które zastąpić mogą wysokoemisyjne źródła konwencjonalne, działania termomodernizacyjne obiektów oraz przedsięwzięcia poprawy efektywności energetycznej (w szczególności modernizacji oświetlenia), które sprzyjają obniżeniu zapotrzebowania energetycznego budynków i infrastruktury technicznej.

Energia wody

Potencjał energetyczny wody jest nierównomiernie rozłożony na terenie Polski. Przeważająca jego część (około 67,9%) występuje w dorzeczu Wisły, 17,6% w dorzeczu Odry, zaledwie 2,0% to rzeki Przymorza oraz Warmii i Mazur, natomiast pozostałe 12,5% stanowi mała energetyka. Do rzek o dużym potencjale energetycznym zaliczyć można przede wszystkim Wisłę, Dunajec, San, Bug, Odrę, Bóbr i Wartę.

W celu oszacowania potencjału energetycznego rzek, najistotniejsze znaczenie mają dwa czynniki, tj. spadek koryta rzeki oraz przepływy wody. Polska jest krajem nizinnym, o stosunkowo małych opadach i dużej przepuszczalności gruntów, co znacznie ogranicza zasoby energetyczne rzek. Ponadto rzeczywiste możliwości wykorzystania zasobów energetycznych są ograniczone m.in. przez sprawność urządzeń, istniejące warunki terenowe (np. zabudowa), bezzwrotny pobór wody dla celów nieenergetycznych, konieczność zapewnienia minimalnego przepływu wody w korycie rzeki poza elektrownią. Powyższe ograniczenia powodują zmniejszenie potencjału teoretycznego, a wynik końcowy określany jest jako potencjał techniczny.

Pod względem hydrograficznym obszar gminy znajduje się w zlewni rzeki Wisły. Cieki powierzchniowe na terenie gminy mają w większości charakter górski o spadkach powyżej 7° i dużych wahaniami poziomu wody. Ze względu na dużą wysokość opadów w ciągu roku (powyżej 750 mm, dochodzących nawet do 1300 mm) oraz z uwagi na duże spadki dna cieków w górnych odcinkach i małych spadkach w ich dolnym biegu często dochodzi do wylewów w czasie występowania intensywnych opadów deszczu, co prowadzi do lokalnych podtopień dróg i pól uprawnych.

Tabela 5 Zasoby energii wodnej rzek w rejonie gminy Jasienica i możliwości ich technicznego wykorzystania

Obszar lub rzeka	Zasoby teoretyczne		Zasoby techniczne		
	w GWh	Udział w całości zasobów	w GWh	Stopień wykorzystania teoretycznych zasobów energii	Udział w całości zasobów
Dorzecze Wisły	16 457	71,5%	9270	56,3%	77,6%
Wisła górna	1 238	5,4%	518	41,8%	4,3%
Sola	282	1,2%	90	31,9%	0,8%

Źródło: „Odnawialne źródła energii” Wojciech Matuszek Elektrownie Szczycowo-Pompowe SA, ELEKTROENERGETYKA NR 1/2005 (52)

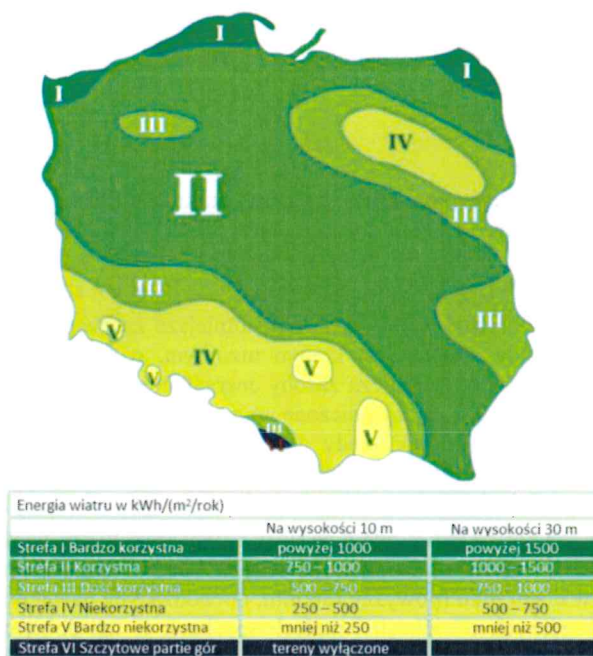
W zakresie wykorzystania energii wody w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Jasienica dopuszcza się lokalizację, urządzeń do produkcji energii elektrycznej, w tym o mocy przekraczającej 100kW na ciekach wodnych przy zachowaniu ciągłości ekologicznej i migracji zwierząt, w szczególności na ciekach Łaziański, Zlewaniec i Iłownica.

Energia wiatru

Rozwój technologiczny elektrowni wiatrowych pozwala na szersze wykorzystanie energii wiatru do produkcji energii elektrycznej. Wiatr jest przekształconą formą energii słonecznej – to ruch cząstek powietrza wywołany nierównomiernym nagrzewaniem się powierzchni Ziemi w wyniku działania promieniowania słonecznego. Około 25% tej energii stanowi ruch mas powietrza przylegających bezpośrednio do powierzchni ziemi. Jeśli uwzględni się różne rodzaje strat oraz możliwości rozmieszczenia urządzeń przetwarzających energię wiatru, mają one potencjał energetyczny o mocy 40 TW.

Energia wiatrowa jest ekologicznie czysta - do jej wytworzenia niepotrzebne jest wykorzystanie jakiegokolwiek paliwa. Zastosowanie elektrowni wiatrowych do produkcji energii, powoduje redukcję emisji gazów cieplarnianych, w tym CO₂, oraz poprawę jakości powietrza, poprzez brak emisji SO₂, NO_x i pyłów do atmosfery. Ponadto wiatr jest niewyczerpalnym i odnawialnym źródłem energii.

Wybór miejsca pod lokalizację elektrowni wiatrowych powinien opierać się na analizie warunków wiatrowych. Wstępna ocena może zostać dokonana w oparciu o atlasy i mapy wietrzności. Zasoby energii wiatru są silnie związane z lokalnymi warunkami klimatycznymi i terenowymi. Decydują one o tym, czy dany obszar jest korzystnym miejscem do zbudowania elektrowni wiatrowej.

Rysunek 10 Energia wiatru w kWh/(m²/rok) na wysokości 10 i 30 m n.p.m.

Źródło: "Energia & Przemysł" - marzec 2007 na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW

Z powyższej mapy wynika, iż potencjał energetyczny wiatru na obszarze gminy Jasienica mieści się w zakresie 500-750 kWh/(m²/rok) na wysokości 10 m nad powierzchnią terenu oraz 750-1000 kWh/(m²/rok) na wysokości 30 m nad powierzchnią terenu. Na podstawie dołączonej mapy Gmina w całym obszarze posiada dość korzystne warunki wykorzystania wiatru. Warunki lokalne terenu mogą sytuację tą dodatkowo polepszyć albo pogorszyć. Przed przystąpieniem do realizacji projektu należy przeprowadzić dokładne badania warunków wiatrowych, jednak jest to kosztowna inwestycja. Przyczyną zakłóceń przepływu wiatru mogą być przeszkody terenowe związane ze środowiskiem geograficznym (góry), przyrodniczym (las) czy działalnością człowieka.

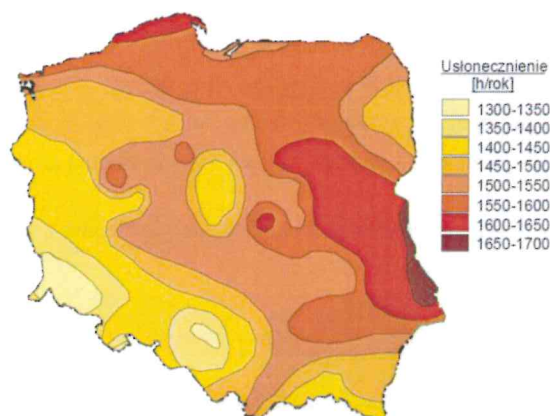
Na terenie gminy Jasienica wg Urzędu Regulacji Energetyki nie ma elektrowni wiatrowych. W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną z wiatru o mocy nie przekraczającej 100kW w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Jasienica² ustalono:

- dopuszcza się lokalizację przydomowych elektrowni wiatrowych na potrzeby własne właściciela wyłącznie na terenach przeznaczonych do zabudowy oraz na zabudowanych terenach rolniczych,
- na terenach oznaczonych symbolem P, U/P, U oraz terenach wyznaczonych w planach miejscowych jako tereny produkcyjne i usługowe dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych na potrzeby własne właściciela,
- maksymalna wysokość urządzeń produkujących energię z wiatru nie może przekraczać o więcej niż 3,0 m wysokości budynków dopuszczonych w ustaleniach MPZP, na danym terenie.

Energia słońca

Energia słoneczna jest powszechnie dostępnym, ekologicznie czystym i najbardziej naturalnym z istniejących źródeł energii. Najefektywniej może być wykorzystana lokalnie, zaspokajając zapotrzebowanie na ciepłą wodę użytkową i ogrzewanie pomieszczeń. Dużą zaletą jest jej łatwa adaptacja, zwłaszcza do celów gospodarstwa domowego.

Praktyczne wykorzystanie energii promieniowania słonecznego wymaga oszacowania potencjalnych i rzeczywistych zasobów energii słonecznej na danym obszarze i parametryzacji warunków meteorologicznych dostosowanych do potrzeb technologii przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną lub ciepłą.

Rysunek 11 Średnie roczne sumy usłonecznienia

Źródło: "Energia & Przemysł" - marzec 2007 na podstawie danych prof. Haliny Lorenc, IMiGW

Gmina Jasienica położona jest na obszarze rejonu południowo, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 900-950 kWh/m², natomiast średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w granicach 1450-1500 h/rok. Powyższe warunki sprawiają, że Gmina dysponuje dobrymi warunkami dla rozwoju energetyki słonecznej. Preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej powinno być zatem instalowanie indywidualnych instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Według informacji Tauron Dystrybucja S.A. na terenie gminy Jasienica zlokalizowanych jest 57 instalacji fotowoltaicznych o mocy zainstalowanej powyżej 10 kW każda oraz 1176 mikroinstalacji prosumenckich o mocy poniżej 10 kW każda.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Jasienica w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną z promieniowania słonecznego ustala się:

- wyznaczono obszary, na których przewiduje się możliwość rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z promieniowania słonecznego o mocy przekraczającej 100kW,
- na terenach oznaczonych symbolem P, U/P, U oraz terenach wyznaczonych w planach miejscowych jako tereny produkcyjne i usługowe dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z promieniowania słonecznego, w tym o mocy przekraczającej 100kW,

² Uchwała Nr XXII/316/16 Rady Gminy Jasienica z dnia 31 sierpnia 2016 r. w sprawie uchwalenia zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jasienica”

- na terenach przeznaczonych do zabudowy dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z promieniowania słonecznego, o mocy nie przekraczającej 100kW, przy czym w planach miejscowych należy określić szczegółowe warunki ich lokalizacji.

Energia ziemi

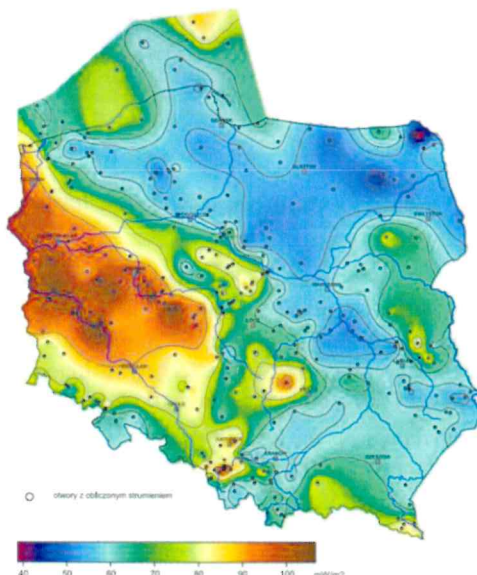
Energia geotermalna to energia ciepła wewnątrz Ziemi. Jej nośnikami są para wodna, woda wypełniająca pory i szczeliny w skałach wodonośnych oraz gorące skały. Powyższe nośniki zaliczane są do odnawialnych źródeł energii. Pomimo faktu, że energia geotermalna występuje w niewyczerpywalnych ilościach, to jednak jej złoża na kuli ziemskiej są rozmieszczone nierównomiernie i znajdują się na różnych głębokościach, co wpływa na możliwości i ekonomiczną opłacalność ich eksploatacji.

W celu wydobycia wód geotermalnych na powierzchnię wykonuje się odwierty do głębokości zalegania tych wód. W pewnej odległości od otworu czerpального wykonuje się drugi otwór, którym wodę geotermalną po odebraniu od niej ciepła, wtłacza się z powrotem do złoża. Wody geotermalne są z reguły mocno zasolone, jest to powodem szczególnie trudnych warunków pracy wymienników ciepła i innych elementów armatury instalacji geotermalnych. Wody głębinowe mają różny poziom temperatur. Z uwagi na zróżnicowany poziom energetyczny płynów geotermalnych (w porównaniu do klasycznych kotłowni) można je wykorzystywać:

- do ciepłownictwa (m.in.: ogrzewanie niskotemperaturowe i wentylacja pomieszczeń, przygotowanie ciepłej wody użytkowej),
- do celów rolniczo - hodowlanych (m.in.: ogrzewanie upraw pod osłonami, suszenie płodów rolnych, ogrzewanie pomieszczeń inwentarskich, przygotowanie ciepłej wody technologicznej, hodowla ryb w wodzie o podwyższonej temperaturze),
- w rekreacji (m.in.: podgrzewanie wody w basenie),
- przy wyższych temperaturach do produkcji energii elektrycznej.

W zależności od głębokości, z której eksploatowana jest energia geotermalna, wyróżnia się:

- geotermię płytką (niskiej entalpii) – wykorzystującą energię ciepłą gruntu z głębokości do ok. 100 m za pomocą pomp ciepła,
- geotermię głęboką (wysokiej entalpii) - pozyskującą energię ciepłą z wnętrza Ziemi, z głębokości kilku kilometrów.

Rysunek 12 Mapa rozkładu gęstości ziemskiego strumienia ciepłego na obszarze Polski

Źródło: <https://www.mos.gov.pl/> (Szewczyk & Gientka, 2009)

Analizując powyższe mapy rozkładu gęstości strumienia ciepłego można stwierdzić, iż budowa instalacji geotermalnych wysokiej entalpii w gminie Jasienica jest uzasadniona. Według mapy gęstość strumienia ciepłego w rejonie Gminy wynosi od 80 do 90 mW/m². Wykonane głębokie wiercenia (w rejonie Ustronia i Jaworza) pozwoliły stwierdzić istnienie w podłożu gminy Jasienica wód geotermalnych, których występowanie związane jest ze skomplikowanym rozwojem geologicznym przedmiotowego obszaru, który stwarzał wyjątkowe warunki dla rozwoju zbiorników wód geotermalnych. Położenie gminy w obrębie dwóch wielkich jednostek

geostrukturalnych (Karpat i Zapadliska Przedkarpackiego) oraz dwóch prowincji geotermalnych (karpackiej i przedkarpackiej) jest korzystne dla zagadnień rozwoju geoenergetyki w gminie. Wody takie mogą być wykorzystywane np. w ciepłownictwie, suszarnictwie, chłodnictwie, warzywnictwie balneologii, rekreacji.

4.1.2. Analiza SWOT

Ochrona powietrza	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
<p>zaangażowanie Gminy w tematykę poprawy jakości powietrza</p> <p>dofinansowania dla mieszkańców do wymiany starych źródeł ciepła</p> <p>pierwsza w Polsce Niskoemisyjna Strefa Ekonomiczna</p> <p>duża liczba mikroinstalacji fotowoltaicznych</p> <p>korzystne warunki dla rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii (pompy ciepła, instalacje solarne i fotowoltaika)</p> <p>dotychczasowe doświadczenie i aktywna postawa gminy Jasienica w zakresie działań zmniejszających zużycie energii oraz emisję gazów cieplarnianych</p> <p>działający Punkt konsultacyjno-informacyjny dla mieszkańców w zakresie Czystego Powietrza</p>	<p>nadmierne straty energetyczne związane m.in. z brakiem izolacji cieplnej budynków</p> <p>stosowanie paliw stałych do opalania domostw</p> <p>spalanie paliw stałych niskiej jakości</p> <p>napiływ zanieczyszczeń z poza granic gminy</p>
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
<p>pozyskanie środków zewnętrznych na realizację projektów związanych z ochroną powietrza</p> <p>regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości powietrza</p> <p>postęp technologiczny</p> <p>niezależność energetyczna Gminy jak i mieszkańców</p>	<p>niekorzystna sytuacja geopolityczna na świecie</p> <p>wysokie ceny paliw i problemy z ich dostępnością</p> <p>brak środków zewnętrznych na sfinansowanie inwestycji</p> <p>niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców</p> <p>brak zainteresowania ze strony mieszkańców ekologicznymi źródłami energii</p> <p>wzrost liczby pojazdów na drogach publicznych, i tym samym wzrost emisji szkodliwych substancji w powietrzu</p>

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach; zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymywane; zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Jakość powietrza na terenie gminy Jasienica w ostatnich latach ulegała zmianom, jednak w dalszym ciągu nie odpowiada ona obowiązującym normom. Poziomy dopuszczalne nie zostały osiągnięte dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu. Przekroczenia dotyczą również poziomu celu długoterminowego dla ozonu. Obecnie prowadzone działania, zarówno w skali kraju oraz w skali województwa i samorządów lokalnych, wpływają na obniżenie emisji substancji, których normy są przekraczane.

Analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy mogą być niewystarczające środki finansowe na modernizację i budowę infrastruktury drogowej, jak również brak zainteresowania mieszkańców i przedsiębiorców działaniami zwiększającymi energooszczędność budynków i wymianą źródeł ciepła na ekologiczne. Jednakże na pierwszy plan wysuwają się aktualnie problemy geopolityczne na świecie spowodowane zarówno kryzysem po pandemii COVID-19, jak i niestabilną sytuacją pokojową na świecie oraz związane z tym problemy z dostępnością i ceną paliw, w tym nośników energii w celach ogrzania domostw i budynków. Jak pokazuje analiza SWOT, ten problem będzie priorytetem w samorządach w perspektywie wielu kolejnych lat, a rozwiązaniem może być nacisk na niezależność energetyczną mieszkańców, co może zostać osiągnięte poprzez instalacje odnawialnych źródeł energii i miks OZE, jak np. gruntowe pompy ciepła zasilane energetycznie przez instalację fotowoltaiczną. Zagrożeniem tutaj może być jednak koszt wykonania takich instalacji, który na chwilę obecną jest nieosiągalny dla wielu mieszkańców.

Poprawa jakości powietrza może nastąpić poprzez realizację działań naprawczych określonych w Programie ochrony powietrza. Efektem realizacji Programu powinno być zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, głównie ze źródeł powierzchniowych, ale także komunikacyjnych i przemysłowych.

W zakresie emisji powierzchniowej, poza działaniami realizowanymi w ramach programów ochrony powietrza, duże znaczenie może mieć prowadzenie odpowiedniej edukacji ekologicznej i nagłaśnianie problemów wynikających ze spalania paliw stałych w domowych kotłowniach, a także promowanie działań prowadzących do zmniejszania niskiej emisji w regionie. Działaniami, które pozwolą na redukcję emisji szkodliwych substancji, jak również podniesienie komfortu życia mieszkańców mogą być termomodernizacje budynków, modernizacja lokalnych i indywidualnych kotłowni, wymiana instalacji grzewczej oraz wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia (w budynkach w zasobie Gminy). W zakresie emisji liniowej możliwe jest jej znaczne zredukowanie poprzez podejmowanie działań na rzecz modernizacji istniejących i budowy nowych dróg oraz podniesienia efektywności energetycznej transportu, w tym promowanie nowoczesnych środków transportu zasilanych energią elektryczną.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zapisano w niniejszym Programie zadania zarówno dotyczące opracowania dokumentów planistycznych w dziedzinie energetyki, realizacji Programu Ochrony Powietrza, aktualizacji PGN, poprawy warunków energetycznych w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych, wymiany oświetlenia na energooszczędne, a także poprawy jakości dróg gminnych i powiatowych.

Tylko sprawne podjęcie odpowiednich działań z udziałem mieszkańców i samorządu pozwolą na poprawę stanu i jakości powietrza w gminie Jasienica.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.1.

4.1.4. Wpływ zmian klimatu na energetykę i transport oraz wrażliwość i adaptacja do zmian

W zapotrzebowaniu na energię elektryczną obserwuje się w Polsce dwie tendencje. Pierwsza z nich to zmniejszenie się różnic w zapotrzebowaniu na moc w miesiącach zimowych i letnich, druga – stopniowy wzrost zapotrzebowania na moc i energię. Mimo wzrostu zapotrzebowania roczne zużycie energii elektrycznej na mieszkańca jest w Polsce ciągle jeszcze dwukrotnie mniejsze niż w innych krajach UE stąd z dużym prawdopodobieństwem można założyć, że zapotrzebowanie to będzie wzrastało (na pewno do 2030 roku). Wzrost temperatury nie zmienia tej tendencji, gdyż brak jest korelacji między warunkami klimatycznymi w kraju a zużyciem energii elektrycznej.

O ile w perspektywie przyszłych lat prognozowany jest wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną, to w przypadku ciepła należy się spodziewać spadku lub utrzymania aktualnych potrzeb. Utrzymywanie się dotychczasowego zapotrzebowania jest wypadkową dwóch podstawowych składowych: ciągłego przyrostu liczby mieszkań, połączonego ze wzrostem ich powierzchni oraz spadku jednostkowego zapotrzebowania na ciepło w istniejących budynkach.

Zapotrzebowanie na ciepło zależy oczywiście także od warunków klimatycznych. Prognoza klimatyczna wskazuje, że do 2030 roku liczba stopniodni (będących wymiarem zapotrzebowania na ciepło) – zależnie od rejonu Polski – zmniejszy się, o 140–220, czyli poniżej 5%, przy czym zmniejszą się różnice w potrzebach cieplnych mieszkańców różnych rejonów kraju. Zmniejszenie zapotrzebowania będzie korzystne dla scentralizowanych systemów ciepłowniczych, gdyż zmniejszy się dysproporcja między zapotrzebowaniem letnim (ciepła woda użytkowa), a zimowym (ogrzewanie).

Zmiana liczby stopniodni do roku 2100 może sięgnąć 25% i w takiej perspektywie liczyć się należy ze znacznym zmniejszeniem zapotrzebowania na ciepło. Efekt ten będzie dodatkowo wzmocniony perspektywą znaczącej wymiany infrastruktury budowlanej na energooszczędną.

Najbardziej wrażliwą, z punktu widzenia zmian klimatu, składową sektora energetyki jest infrastruktura wykorzystywana do dystrybucji energii elektrycznej. Już obecnie obfite opady śniegu połączone z przechodzeniem temperatury przez wartość 0°C powodują masowe awarie sieci niskiego napięcia i nawet kilkudniowe braki zasilania, głównie na obszarach wiejskich. Wzrost temperatury w warunkach krajowych spowoduje, że zimą dni o temperaturze 0°C znacznie przybędzie. Wzrastały będą zatem straty spowodowane brakiem zasilania w energię elektryczną.

Można przypuszczać, że przyszłe technologie energetyczne OZE praktycznie nie będą wrażliwe na zmiany klimatu, co zapewni odpowiedni rozwój poszczególnych technologii i ich adaptację do nowych warunków. Niektóre podsektory, jak energetyka wodna czy technologie spalania biomasy naturalnej (w tym plantacji energetycznych) nie będą wykorzystywane w związku ze znacznie ograniczonymi ich zasobami.

Sektor energetyki powinien przygotować się do efektywnego pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, ich magazynowania i przetwarzania w energię końcową, biorąc pod uwagę specyfikę poszczególnych odbiorców: przemysłu, budownictwa, transportu i rolnictwa, jak i zróżnicowaną specyfikę OZE. Konieczne jest prowadzenie działań zintegrowanych pomiędzy poszczególnymi sektorami gospodarki.

Transport to jedna z najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu dziedzin gospodarki. We wszystkich jego kategoriach, tj. transporcie drogowym, kolejowym, lotniczym i żegludze śródlądowej wrażliwość na warunki

klimatyczne należy rozpatrywać z punktu widzenia trzech podstawowych elementów, tj. infrastruktury, środków transportu oraz komfortu socjalnego.

Działania adaptacyjne poszczególnych sektorów powinny uwzględniać odpowiednie podlegające im obszary, tj. planowania energetycznego, przestrzennego, budownictwa i infrastruktury, transportu, rolnictwa, z uwzględnieniem wspólnych celów zmniejszania ich energochłonności i zanieczyszczenia środowiska. Jednocześnie istotne jest, aby obiekty energetyczne, wytwarzające czy też pozyskujące energię dostosowywały się do zmian klimatu. Oznacza to konieczność rozszerzenia i wzmocnienia badań nad nowymi technologiami energetycznymi oraz rozszerzenia programów nauczania na szczeblu podstawowym, średnim i wyższym. Edukacja w zakresie innowacyjnych energooszczędnych rozwiązań we wszystkich sektorach gospodarczych jest kluczowa dla szybkiej i efektywnej adaptacji do zmian klimatu i jego skutków. W zależności od obszaru działań, sektora gospodarki i jego wrażliwości na zmiany klimatu, działania adaptacyjne mogą mieć charakter jednorazowy, cykliczny lub długoterminowy. Wobec bardzo długiego okresu, w jakim będzie przeprowadzany proces adaptacyjny, preferowane powinny być działania cykliczne w zakresie administracyjnoprawnym i ciągłe w obszarze edukacyjnym. Większość działań powinna zostać podjęta natychmiast, a skutki ich realizacji należy w cyklach monitorować w kilkuletnich cyklach.³

³ Na podstawie dokumentu „Scenariusze Zmian Klimatu do 2030 r. i wpływ na sektory i obszary wrażliwe, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020”

4.2. Zagrożenia hałasem

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożeń hałasem.

Tabela 6 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2017-2020 z perspektywą do 2025 roku”			
Cel: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	W obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego znajdują się ogólne zapisy dotyczące ochrony środowiska, nie są to jednak precyzyjne zapisy odnoszące się do terenów chronionych akustycznie i norm hałasu.	stosowanie ogólnych zapisów w MPZP
2.	Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gmina Jasienica nie prowadziła działań edukacyjnych w zakresie ograniczania emisji hałasu dla mieszkańców - działania te realizowane są w ramach edukacji ekologicznej w szkołach i przedszkolach, w trybie ogólnym (ogólna edukacja dot. ochrony środowiska i przyrody na terenie gminy i w regionie).	działania realizowane w trakcie innych akcji

Źródło: na podstawie danych o działaniach Gminy Jasienica

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 7 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie klimatu akustycznego – ochrony przed hałasem

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2021 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2020)
1	Czy zostały wprowadzone do PZP zapisy dot. ograniczenia emisji hałas	tak	tak
2.	Ilość akcji edukacyjnych dotyczących hałasu	2	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Jasienica, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.2.1. Opis stanu obecnego

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

W przypadku przedsiębiorstw w momencie stwierdzenia przez organ ochrony środowiska, na podstawie pomiarów własnych, pomiarów dokonanych przez GIOŚ lub pomiarów podmiotu obowiązującego do ich prowadzenia, że poza zakładem, w wyniku jego działalności, przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu, organ ten wydaje decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu.

4.2.1.1. Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy i komunalny stanowią zagrożenia o charakterze lokalnym występujące głównie na terenach z zabudową o charakterze mieszkalnym, które zlokalizowane są w pobliżu zakładów produkcyjnych i usługowych.

Większe przedsiębiorstwa zlokalizowane są na terenach przemysłowych oraz wprowadzają zazwyczaj u siebie rozwiązania technologiczne przyczyniające się do ograniczenia emisji hałasu powodującego uciążliwość dla mieszkańców. Dyskomfort akustyczny odbierany jest głównie w sąsiedztwie największych zakładów zlokalizowanych na terenie gminy takich jak:

- Fabryka Mebli Giętych,
- Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne w Jasienicy i Międzyrzeczu Górnym.

Na terenie gminy Jasienica działają również mniejsze firmy mogące wpływać na klimat akustyczny. Należą do nich firmy prowadzące działalność handlowo-usługową, produkcyjną, transportową, budowlaną: warsztaty samochodowe, niewielkie zakłady prowadzące prace polegające na cięciu, kuciu, szlifowaniu i spawaniu, produkcja elementów wykonanych z PCV. Decyzję o dopuszczalnej emisji hałasu może wydać Starosta. Do chwili obecnej Starosta Bielski wydał dwie decyzje o dopuszczalnym hałasie dla:

- Paged Meble S.A. nr. ZR-OŚ/H-7644/1/06/JR z dnia 30 stycznia 2006 roku,
- Eurovia Polska S.A. nr. ZR-OŚ/H-7644/2/08/JR z dnia 7 maja 2008 roku,
- ITIB Poland Sp. z o.o. w Międzyrzeczu Górnym (nr 403).

W sytuacji zgłoszeń mieszkańców do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach na uciążliwości związane z nadmierną emisją hałasu prowadzone są kontrole przedsiębiorstw pod kątem hałasu.

W ostatnich latach na terenie gminy Jasienica badano:

- w 2020 roku
 - Sanit-Trans Sp. z o.o. w Międzyrzeczu Górnym - nie stwierdzono naruszeń obowiązujących przepisów w zakresie hałasu,
- w 2021 roku
 - Drobek 2000 w Mazańcowicach – stwierdzono naruszenie obowiązujących przepisów w zakresie hałasu, podmiot wykonał zalecenia pokontrolne,
 - Polmotors Sp. z o.o. w Mazańcowicach - nie stwierdzono naruszeń obowiązujących przepisów w zakresie hałasu.

Na podstawie tych danych można stwierdzić, iż emisja hałasu nie jest duża, a mieszkańcy nie odczuwają znaczących problemów związanych z nadmierną emisją hałasu przemysłowego.

4.2.1.2. Hałas drogowy

Kolejnym z czynników wpływających na stan klimatu akustycznego na terenie gminy jest hałas liniowy, do którego zalicza się hałas drogowy.

Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie gminy jest:

- droga krajowa nr 52,
- droga wojewódzka nr 944,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

W granicach administracyjnych gminy Jasienica nie ma ekranów akustycznych na drogach powiatowych. Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku Białej nie dokonywał żadnej oceny akustycznej hałasu drogowego na obszarze powiatu - w tym także gminy Jasienica.

Bieżące utrzymanie dróg publicznych i wewnętrznych pochłania znaczną część środków finansowych przeznaczonych na drogi. Corocznie prowadzone są także prace porządkowe w pasach drogowych, które zakresem obejmują między innymi mechaniczne oczyszczanie jezdni i chodników wraz z opróżnianiem studzienek burzowych.

Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej corocznie przeprowadza przebudowy 2-3 odcinków dróg na terenie gminy wydając środki w granicach 1-5 mln zł. Drogi publiczne są obiektami budowlanymi i zgodnie z wymogami ustawowymi podlegają przeglądowi rocznym i pięcioletnim.

Na terenie gminy Jasienica Główny Inspektorat Ochrony Środowiska nie prowadził w latach 2019-2021 badań hałasu kolejowego, drogowego, czy przemysłowego.

Z informacji Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Katowicach wynika, iż odcinek drogi S52 na terenie gminy Jasienica jest w dobrym stanie. W 2018 roku Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad zleciła wykonanie map akustycznych obejmujących drogi krajowe na terenie województwa śląskiego.

Na terenie gminy Jasienica badaniami objęto odcinki:

- 40531 S52 Węzeł Skoczów – Węzeł Jasienica, kilometr: 18+912 24+748,
- 40530 S52 Węzeł Jasienica – Węzeł Bielsko-Biała Wapienica, kilometr: 24+748 27+314,
- 40529 S52 Węzeł Bielsko-Biała Wapienica – Węzeł Bielsko-Biała Andersa,
- 40528 S52 Węzeł Bielsko-Biała Andersa – Węzeł Bielsko Biała Komorowice.

Wyniki opracowanych map akustycznych na drodze ekspresowej S1 od węzła Komorowice przez węzeł Jasienica do węzła Skoczów dały podstawę stwierdzenia, iż część mieszkańców gminy Jasienica żyje w niedobrym środowisku akustycznym, spowodowanym przez hałas drogi krajowej.

Na podstawie przeprowadzonych analiz stwierdza się, iż ok. 69 osób narażonych jest na przekroczenia do 10 dB, natomiast na przekroczenia powyżej 10 dB nie jest już nikt narażony (0 mieszkańców).

Pierwsza linia zabudowy znajduje się w strefie oddziaływania ponadnormatywnego poziomu dźwięku mieszczącego się w zakresie 0,1-5 dB oraz 5,1-10 dB. Niemal na całej długości występowania przekroczeń zobrazowanych na mapach akustycznych, w chwili obecnej występują ekrany akustyczne, w związku z czym nie przewiduje się przekroczeń hałasu.

Ekrany akustyczne o długości 5,785 km ciągnące się wzdłuż drogi krajowej nr S52 i będące w zarządzie GDDKiA są w dobrym stanie technicznym i w ostatnich latach nie były modernizowane, czy też wymieniane na nowe.

Ekrany akustyczne pomimo oczywistej negatywnej funkcji wizualnej i estetycznej z punktu widzenia mieszkańców, których domostwa są oddzielone od ciągów komunikacyjnych tymi przegrodami, stanowią jednak jedyne skuteczne rozwiązanie w celu ograniczenia hałasu drogowego i zapewnienia korzystnego klimatu akustycznego.

Na oddziaływanie hałasu ma niewątpliwą wpływ zieleni izolacyjna szczególnie wzdłuż dróg, w pasach drogowych, co chroni mieszkańców przed hałasem. W ramach przydrożnych nasadzeń nowych drzew i krzewów lub wycinek w latach 2019-2021:

- ZDP dokonało 85 nowych nasadzeń drzew, natomiast wycięto łącznie 110 szt. drzew,
- GDDKiA dokonało 10 nowych nasadzeń drzew, natomiast wycięto łącznie 24 szt. drzew.

Niestety wciąż obserwuje się tendencję polegającą na wycince większej liczby drzew niż wynikałoby to z liczby nasadzeń zastępczych. Roślinność stanowi dobre rozwiązanie w zakresie ograniczania hałasu, a przede wszystkim wizualnie „ociepla” i zwiększa estetykę ciągów komunikacyjnych i miejsca zlokalizowanych tuż przy nich.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy, generowany przez pojazdy samochodowe, który ma charakter ciągły i obejmuje swoim zasięgiem coraz większy obszar. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również przez pojazdy ciężarowe i motocykle.

4.2.1.3. Hałas lotniczy

W odległości około 70-90 km od gminy zlokalizowane są dwa międzynarodowe porty lotnicze:

- Port lotniczy Katowice-Pyrzowice (około 75 km)
- Port lotniczy Kraków-Balice (około 85 km)

Lotniska te nie mają wpływu na gminę Jasienica.

W odległości około 10 km od granic gminy Jasienica zlokalizowany jest Aeroklub Bielsko-Biała z Lotniskiem Bielsko-Biała Aleksandrowice – cywilnym lotniskiem sportowym Aeroklubu Bielsko-Bialskiego położonym w dzielnicy Aleksandrowice w Bielsku-Białej, natomiast 20 km od gminy Jasienica na terenie gminy Bestwina zlokalizowane jest Lotnisko Kaniów, służące do celów szkoleniowych, turystycznych oraz ratownictwa. Właścicielem lotniska jest Bielski Park Techniki Lotniczej Sp. z o.o., a zarządcą Bielski Park Technologiczny Lotnictwa, Przedsiębiorczości i Innowacji Sp. z o.o. w latach 2019-2020 z lotniska korzystało także Lotnicze Pogotowie Ratunkowe, dla którego zbudowano helipad i obiekty techniczno-socjalne.

W 2015 roku opracowano dokument pn.: „Problemowe opracowanie ekofizjograficzne dla zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Bestwina w sołectwie Kaniów przy północno-zachodniej granicy Gminy”, które zawiera wyniki badań hałasu lotniczego. Badania przeprowadzono w 2013 roku w 5 punktach oraz w 2014 i 2015 roku w 8 punktach. Wyniki badań nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.⁴

W związku z tym można stwierdzić, iż hałas lotniczy nie ma wpływu na analizowaną gminę Jasienica.

4.2.2. Analiza SWOT

Zagrożenie hałasem	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dobre rozwinięta sieć dróg powiatowych oraz gminnych bieżące prace w celu poprawy nawierzchni dróg gminnych i powiatowych	brak badań hałasu na terenie gminy od roku 2018 intensywnie uczęszczana droga krajowa nr S52
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
bieżące kontrole WIOŚ działalności gospodarczych	zwiększanie się ilości pojazdów na lokalnych drogach publicznych

⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bestwina na lata 2019-2022 z perspektywą do roku 2025, 2019

dalsze remonty dróg gminnych i powiatowych w miarę potrzeb wynikających z warunków technicznych dróg	
utrzymywanie ekranów akustycznych przy DK52 w dobrym stanie technicznym	

Źródło: opracowanie własne

4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożeń hałasem

Hałas wpływa na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska minimalizującego dyskomfort mieszkańców i przyczyniającego się do dobrej jakości życia i zamieszkania.

Powyższa analiza SWOT wskazuje, iż drogi gminne i powiatowe są remontowane i modernizowane na bieżąco celem zwiększenia bezpieczeństwa, ale także poprawy jakości klimatu akustycznego. Ponadto aktualnie dla przedsięwzięcia terenu gminy Jasienica są wydane przez Starostę Bielskiego 3 decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu. Działania te przyczyniają się do poprawy jakości klimatu akustycznego. Niemniej jednak na szczeblu aktów prawa lokalnego, jak Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego, czy też Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, również istotne jest, aby określać tereny chronione akustycznie i potrzebę zachowania norm hałasu, co w gminie Jasienica ma miejsce.

W związku z tym w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż ważnym zadaniem jest kontynuacja działań administracyjnych realizowanych przez Starostę Bielskiego polegających na wydawaniu decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu. Działania ograniczające emisje prowadzić będą w razie potrzeby przedsiębiorcy.

Hałas drogowy ma znaczący wpływ na mieszkańców gminy bezpośrednio sąsiadujących, dlatego ważne jest aby takie pomiary i badania akustyczne miały miejsce na terenie gminy.

Analiza SWOT wykazała, iż mocną stroną gminy jest dobrze rozwinięta sieć dróg gminnych i powiatowych, ale jednocześnie słabą stroną jest brak badań hałasu realizowanych przez GIOŚ celem weryfikacji przekroczeń norm hałasu na terenach chronionych akustycznie.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.2.

4.3. Pola elektromagnetyczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych.

Tabela 8 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2017-2020 z perspektywą do 2025 roku”			
Cel średniookresowy: Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Ogólne zapisy dotyczące instalacji PEM zawarte w Planach Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Jasienica określają m.in., że dopuszcza się lokalizację infrastruktury telefonii komórkowej wyłącznie na dachach budynków, z zachowaniem wymaganej wysokości obiektów budowlanych.	stosowanie ogólnych zapisów w MPZP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Jasienica

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 9 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie pól elektromagnetycznych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2021 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2020)
2.	Liczba punktów z przekroczeniami norm oddziaływania pól elektromagnetycznych [szt.]	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Jasienica, GIOŚ

4.3.1. Opis stanu obecnego

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Według ustawy Prawo ochrony środowiska prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są:

- stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz,

są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pomiary te wykonywane są:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia,
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia, w tym zmiany spowodowanej zmianami w wyposażeniu instalacji lub urządzenia, o ile zmiany te mogą mieć wpływ na zmianę poziomów pól elektromagnetycznych, których źródłem jest instalacja lub urządzenie,
- każdorazowo w przypadku zmiany istniejącego stanu zagospodarowania i zabudowy nieruchomości skutkującej zmianami w występowaniu miejsc dostępnych dla ludności w otoczeniu instalacji lub urządzenia - na pisemny wniosek właściciela lub zarządcy nieruchomości, na której nastąpiła ta zmiana.

Wyniki pomiarów przekazuje się Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Został zniesiony obowiązek pozwoleń na lokalizację instalacji emitującej pola elektromagnetyczne, aktualnie niezbędne jest zgłoszenie nowej lub modernizowanej instalacji do Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej. Starosta Bielski prowadzi i udostępnia na stronie internetowej informacje o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne, objętych obowiązkiem zgłoszenia instalacji mogących oddziaływać na środowisko, których emisja nie wymaga pozwolenia. Starosta w okresie 2019-2020 nie przyjął z terenu gminy Jasienica żadnego nowego zgłoszenia.

Aby uruchomić instalację emitującą pole elektromagnetyczne nie potrzeba aktualnie pozwolenia, a jedynie konieczne jest zgłoszenie instalacji do starostwa, które gromadzi i udostępnia na stronie internetowej informacje o instalacjach wytwarzających pola elektromagnetyczne objętych obowiązkiem zgłoszenia. Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są anteny telefonii komórkowej oraz instalacje radiokomunikacyjne – od 2011 do 2021 roku Starosta Bielski przyjął 17 zgłoszeń instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne, w tym w 2019 roku dokonano 1 zgłoszenia i w 2021 również 1 zgłoszenia.

Na terenie województwa śląskiego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych oraz dokonuje oceny poziomów promieniowania i ich zmian poprzez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Od 2021 roku monitoring pól elektromagnetycznych prowadzony jest zgodnie z nowym rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Zgodnie z powyższym rozporządzeniem, w ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe, powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców.

W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej dla czteroletniego cyklu pomiarowego.

Na terenie gminy Jasienica badania nie były prowadzone w latach 2017- 2020, jednakże w sąsiedniej gminie Jaworze zostały przeprowadzone w 2019 roku badania poziomu PEM:

- wynik wskazywał 0,1 V/m.

Wynik badania nie przekraczał wartości dopuszczalnej, która obecnie wynosi 61 V/m.

4.3.2. Analiza SWOT

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
na terenie sąsiedniej gminy brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania	brak badań na terenie gminy
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
dalsze badania poziomu promieniowania wprowadzanie do miejscowych PZP zapisów ograniczających lokalizację stacji bazowych telefonii komórkowych na terenach mieszkaniowych	możliwość zwiększenia się poziomu promieniowania elektromagnetycznego poprzez presję na zwiększanie się zasięgu telefonii komórkowej

Źródło: opracowanie własne

4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie oddziaływania pól elektromagnetycznych

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są przede wszystkim linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia stacje transformatorowe oraz anteny przekaźnikowe telefonii komórkowej. W związku z presją mieszkańców na rozwój zasięgu linii elektroenergetycznych oraz zasięgu telefonii komórkowej powstaje coraz większa liczba instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne. Na terenie gminy Jasienica od 2011 roku dokonano 17 zgłoszeń takich instalacji.

Podstawowym elementem ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest właściwa lokalizacja tych instalacji w odpowiedniej odległości od miejsc przebywania dzieci i młodzieży, a także bieżące informowanie

społeczeństwa o występujących poziomach pól. Informacje takie przekazuje do publicznej wiadomości Główny Inspektor Ochrony środowiska, prowadząc w odpowiednich dla poszczególnych regionów cykle pomiarów w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska według ustalonego harmonogramu na terenie całego województwa śląskiego (w tym na obszarze sąsiadujących gmin) w dalszym ciągu będzie kontrolował, poziomy promieniowania. Analiza SWOT wykazała, iż na terenie sąsiedniej gminy Jaworze brak jest przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania, co wykazały badania GIOŚ. Aktualnie wyniki badań nie wykraczają poza dopuszczalne poziomy na terenie całego województwa śląskiego.

Pomiary przeprowadzają także przedsiębiorstwa bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia.

W ramach minimalizacji oddziaływania istniejących instalacji emitujących pola elektromagnetyczne zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska przedsiębiorstwa posiadające instalacje zgłaszają do Starosty Bielskiego fakt oddania do eksploatacji instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne. Na podstawie zgłoszeń Starosta udostępnia na stronie podmiotowej urzędu obsługującego ten organ informacje o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne.

Zgodnie z przepisami prawnymi udostępnianie ww. informacji będzie kontynuowane w kolejnych latach, realizowane będzie w ramach obowiązków Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.3.

4.4. Gospodarowanie wodami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarowania wodami.

Tabela 10 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu Ochrony Środowiska

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2017-2020 z perspektywą do 2025 roku”			
Cel: System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Wskaźnik realizacji
1.	Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	Dla poprawy bezpieczeństwa mieszkańców gminy Jasienica w 2019 roku Zarząd Powiatu Bielskiego przekazał umowami użyczenia sprzęt z Powiatowego Magazynu Przeciwpowodziowego (wodery, łódka, kapoki, worki i piła) na wyposażenie jednostek ochotniczych straży pożarnych z terenu gminy Jasienica – OSP Międzyrzecze Dolne, OSP Międzyrzecze Górne, OSP Iłownica. Ponadto Zarząd Powiatu Bielskiego w ramach działalności opepracyjnej przekazał kwotę 5000 zł jednostkom OSP z terenu gminy Jasienica: OSP Wieszczyta, OSP Świętoszówka, OSP Roztropice, OSP Rudzica. W latach 2020-2021 Gmina Jasienica nie doposażała magazynu przeciwpowodziowego.	doposażenie jednostek OSP z Powiatu Bielskiego
2.	Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	W przyjętych MPZP w Gminie Jasienica znajdują się zapisy odnoszące się do terenów zagrożonych powodzią oraz granic obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.	stosowanie ogólnych zapisów w MPZP

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Jasienica

Tabela 11 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony wód

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2021
1.	Ilość przeprowadzonych działań edukacyjnych w zakresie gospodarki wodnej w gminie	2-3 rocznie	0
2.	Liczba magazynów przeciwpowodziowych na terenie gminy	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Państwowego Monitoringu Środowiska oraz danych AQUA S.A.

4.4.1. Opis stanu obecnego

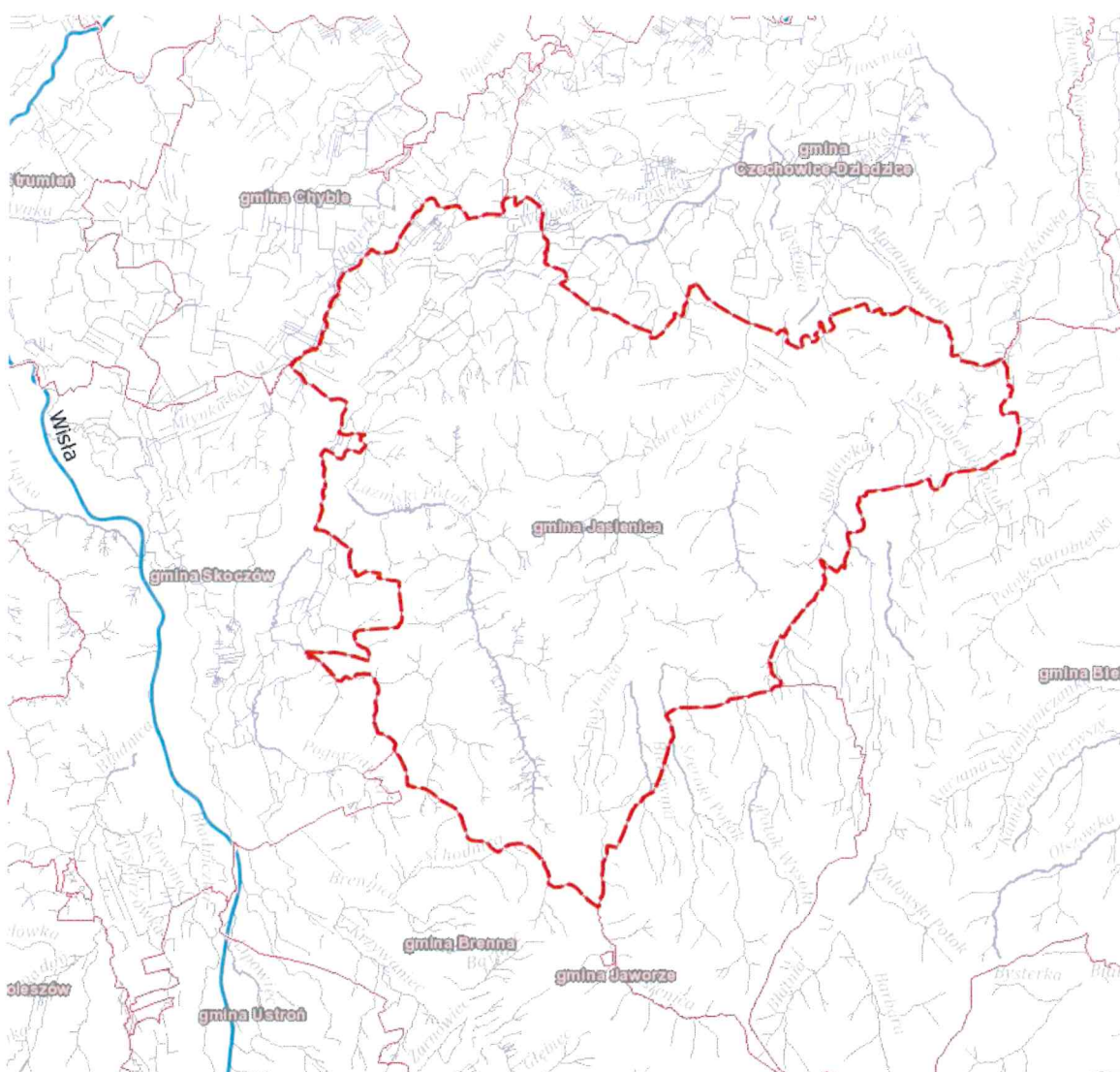
4.4.1.1. Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Jasienica charakteryzuje się występowaniem znacznej liczby cieków powierzchniowych oraz wód stojących. Obszar gminy w całości należy do dorzecza Wisły i jest odwadniany jej dopływami: Iłownicą, Białą, Bajerką. Około 96% obszaru gminy należy do zlewni II rzędu rzeki Iłownicy zasilanej dopływami: potok Łaziański, Jasienica z Potokiem Wysokim i potokiem Międzyrzeczkim, Wapienica z Rudawką i potokiem Starobielskim. Północno – zachodni skraj gminy (część wsi Iłownica) odwadniają dopływy Bajerki, z kolei północno – wschodni fragment gminy (część wsi Mazańcowice) należy do zlewni Białej. Tereny poszczególnych sołectw pokryte są siecią rzek i potoków o łącznej długości 65,1 km, których zestawienie przedstawiono poniżej:

- ciek Bierowina,
- ciek Borówka,

- ciek Jasienicki,
- ciek Łański,
- ciek Łaziański,
- ciek Międzyrzeczki,
- ciek Rudawka,
- ciek Starobielski II,
- ciek Szeroki,
- ciek Śiwaniec,
- ciek Wapienicki,
- ciek Wysoki,
- ciek Zlewaniec,
- ciek Iłownica.

W sołectwach Jasienica, Iłownica, Landek, Roztropice, Międzyrzecze Górne i Dolne występują ponadto duże kompleksy stawów rybackich o łącznej powierzchni ok. 460 ha.

Rysunek 13 Wody powierzchniowe na terenie gminy Jasienica

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>

Według przedstawionych danych Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach, na terenie gminy Jasienica znajdują się następujące ciekі wodne:

- Bierowina, w km 0+000-2+300, o długości 2,3 km,
- Borówka, w km 9+000-11+000, o długości 2,0 km,
- Iłownica, w km 10+500-13+000, o długości 2,5 km,
- Iłownica, w km 13+000-16+500, o długości 3,5 km,
- Iłownica, w km 16+500-18+000, o długości 1,5 km,
- Jasienicki, w km 4+600-7+100, o długości 2,5 km,
- Jasienicki, w km 7+100-10+700, o długości 3,6 km,
- Jasienicki, w km 10+700-15+000, o długości 4,3 km,
- Jasienicki, w km 15+000-16+443, o długości 1,443 km,
- Łański, w km 0+000-3+000, o długości 3,0 km,
- Łański, w km 3+000-4+500, o długości 1,5 km,
- Łański, w km 4+500-6+000, o długości 1,5 km,
- Łański, w km 6+000-6+600, o długości 0,6 km,
- Łański, w km 6+600-7+200, o długości 0,6 km,
- Łaziański, w km 0+000-1+000, o długości 1,0 km,
- Międzyrzecki, w km 0+000-3+583, o długości 3,583 km,
- Rudawka, w km 0+000-4+250, o długości 4,25 km,
- Starobielski II, w km 0+000-2+500, o długości 2,5 km,
- Szeroki, w km 0+000-1+900, o długości 1,9 km,
- Wapienicki, w km 5+500-9+450, o długości 3,95 km,
- Wysoki, w km 0+000-1+650, o długości 1,65 km,
- Zlewaniec, w km 0+000-2+500, o długości 2,5 km,
- Zlewaniec, w km 2+500-4+500, o długości 2,0 km.

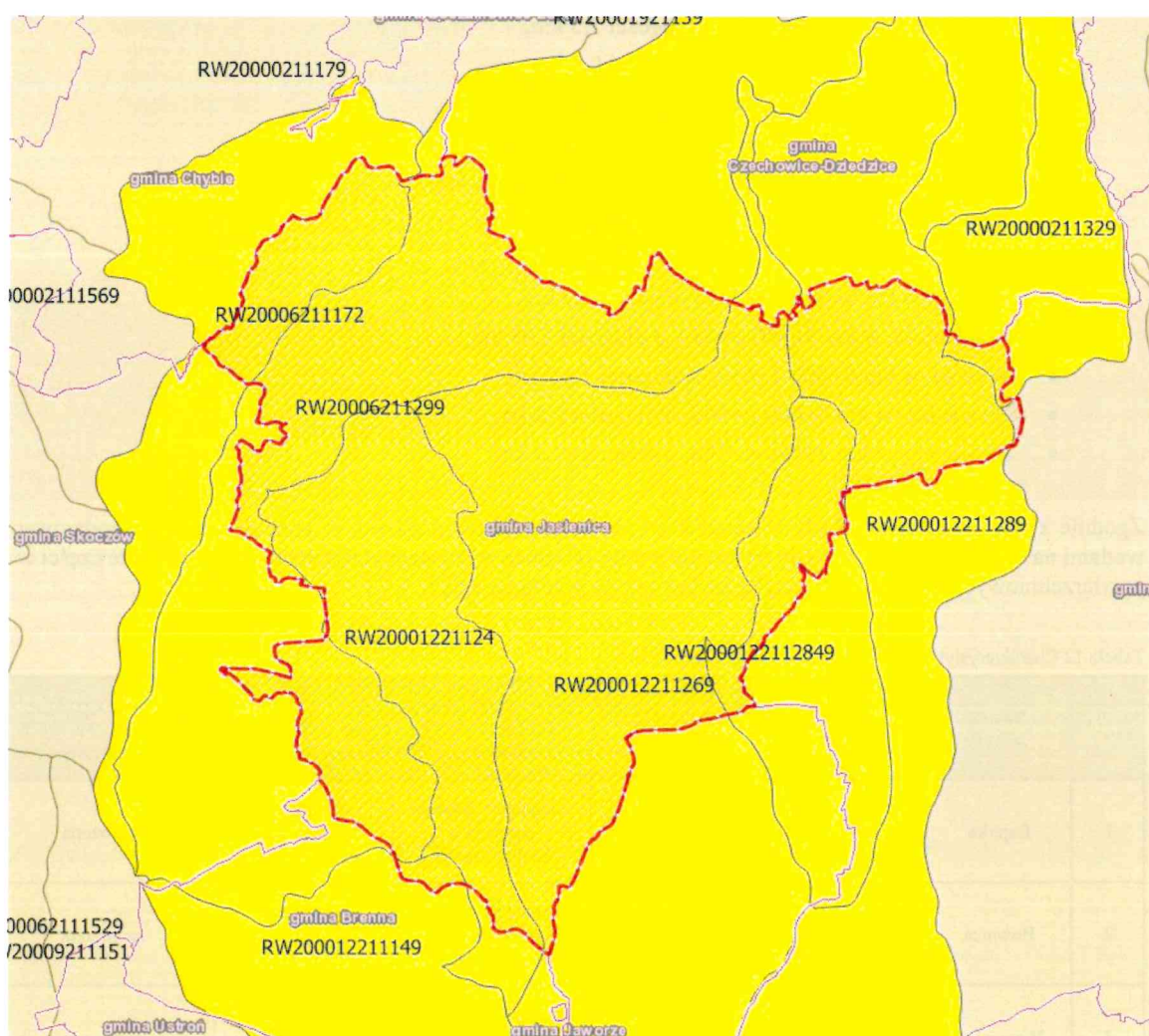
Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły na terenie gminy Jasienica wyznaczonych zostało osiem jednolite części wód powierzchniowych. Ich charakterystykę zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12 Charakterystyka JCWP na terenie gminy Jasienica

Lp.	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Aktualny stan JCWP	Cel środowiskowy - stan/potencjał ekologiczny	Cel środowiskowy - stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	Bajerka	PLRW20006211172	zły	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	zagrożona
2	Iłownica	PLRW20006211299	zły	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	zagrożona
3	Wapienica	PLRW200012211289	zły	osiągnięcie bardzo dobrego potencjału ekologicznego	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	zagrożona
4.	Młynówka Komorowicka	PLRW20000211329	zły	osiągnięcie bardzo dobrego potencjału ekologicznego	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	zagrożona
5.	Brennica	PLRW200012211149	zły	osiągnięcie bardzo dobrego potencjału ekologicznego	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	niezagrożona

Lp.	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Aktualny stan JCWP	Cel środowiskowy - stan/potencjał ekologiczny	Cel środowiskowy - stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
6.	Łaziński Potok (Zlewaniec)	PLRW20001221124	dobry	osiągnięcie bardzo dobrego potencjału ekologicznego	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	niezagrożona
7.	Jasienica	PLRW200012211269	zły	osiągnięcie bardzo dobrego potencjału ekologicznego	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	zagrożona
8.	Rudawka	PLRW2000122112849	dobry	osiągnięcie bardzo dobrego potencjału ekologicznego	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	niezagrożona

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2016 poz. 1911)

Rysunek 14 JCWP na terenie gminy Jasienica

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/> (dostęp 15.06.2022 r.)

4.4.1.2. Monitoring rzek w rejonie gminy Jasienica

Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o ich stanie dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych. Badania prowadzi się zgodnie z sześcioletnim cyklem gospodarowania wodami, wynikającym z przepisów prawa krajowego, transponujących wymagania Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Monitoring realizowany jest w oparciu o wyznaczone jednolite części wód, rozumiane jako oddzielne i znaczące elementy wód powierzchniowych, stanowiące podstawową jednostkę gospodarowania wodami.

Podstawowymi jednostkami gospodarowania wodami są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Sporządzane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oceny wód powierzchniowych bazują na sieci punktów pomiarowo-kontrolnych (ppk). Podstawę do jej wyznaczenia na terenie województwa śląskiego stanowiły opracowane przez KZGW wykazy wód oraz zalecenia i wskazówki Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód i prezentuje poprzez ocenę stanu/potencjału ekologicznego, ocenę stanu chemicznego i ocenę stanu. W poniższej tabeli przedstawiono ocenę stanu JCWP z terenu gminy Jasienica wykonaną na podstawie monitoringu prowadzonego w latach 2017-2019. Z przeprowadzonych badań wynika, iż ogólny stan analizowanych JCWP jest zły.

Tabela 13 Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych – rzek na terenie gminy Jasienica

Nazwa jcwp	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego			Klasyfikacja stanu chemicznego		Ocena stanu jcwp	
	Rok badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok badań	Stan chemiczny	Rok badań	Ocena
Bajerka	2019	5	zły potencjał ekologiczny	2018	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	zły stan wód
Iłownica*	2020	2	nie określono stanu/potencjału ekologicznego	2020	nie określono stanu chemicznego	2020	nie określono oceny stanu jcwp
Wapienica	2017	4	słaby stan ekologiczny	2019	stan chemiczny poniżej dobrego	2019	zły stan wód
Młynówka Komorowicka	Brak możliwości klasyfikacji						
Brennica*	2020	2	nie określono stanu/potencjału ekologicznego	2020	nie określono stanu chemicznego	2020	nie określono oceny stanu jcwp
Łaziński Potok (Zlewaniec)	2017	3	umiarkowany potencjał ekologiczny			2017	zły stan wód
Jasienica*	2020	2	nie określono stanu/potencjału ekologicznego	2020	nie określono stanu chemicznego	2020	nie określono oceny stanu jcwp
Rudawka*	2020	2	nie określono stanu/potencjału ekologicznego	2020	nie określono stanu chemicznego	2020	nie określono oceny stanu jcwp

Źródło: <https://wody.gios.gov.pl/> (dostęp: 15.06.2022 r.)

* W roku 2020 nie została dokonana klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a wyłącznie klasyfikacja wskaźników jakości wód, zgodnie z § 14 i § 15 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. poz. 1475).

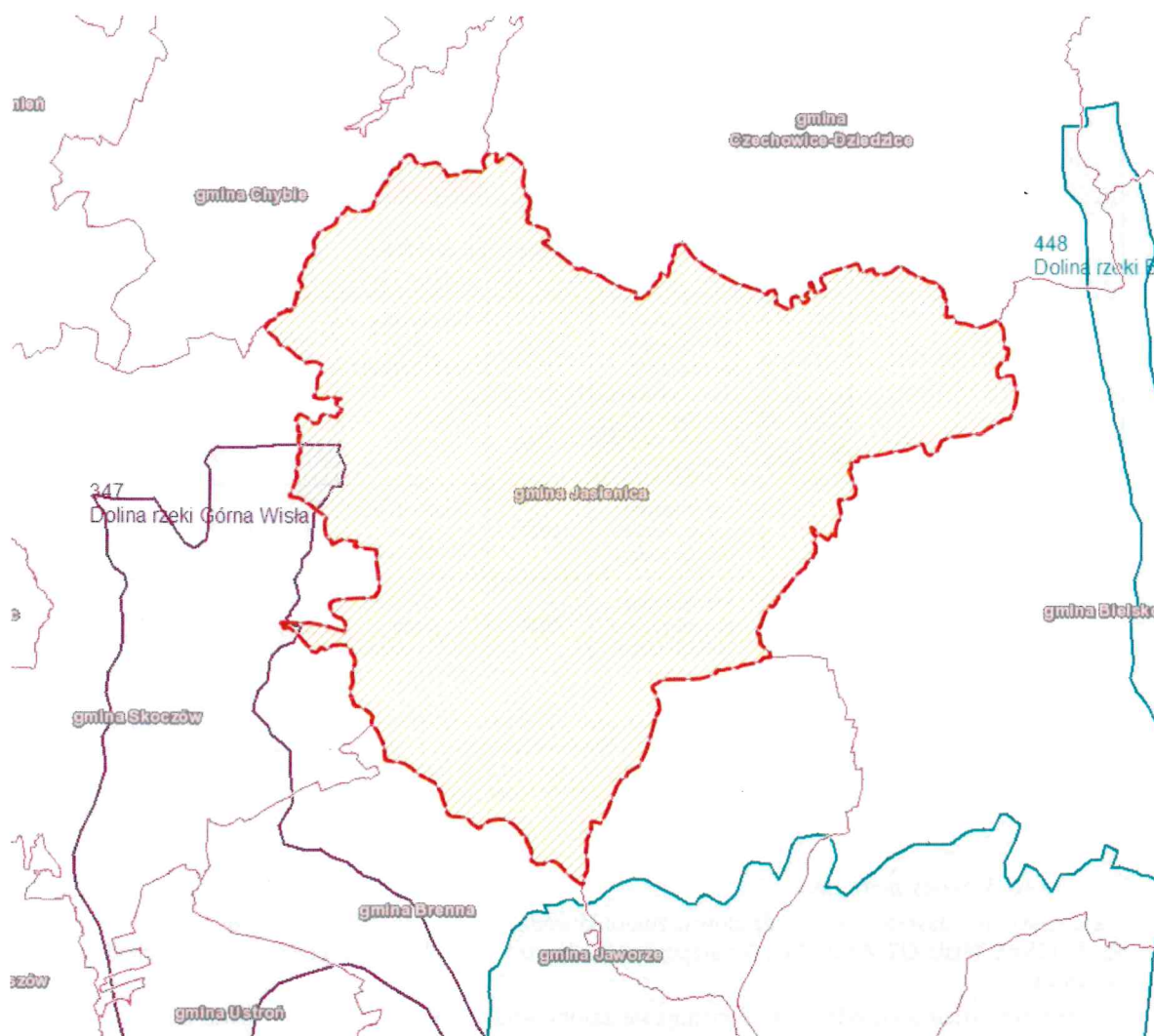
4.4.1.3. Wody podziemne

Na terenie gminy Jasienica występują główne zbiorniki wód podziemnych – jest to jeden zbiornik o nazwie Dolina Rzeki Górna Wisła GWZP nr 347. Występuje on na bardzo niewielkiej powierzchni części zachodniej gminy Jasienica.

Na obszarze zasilania GZWP nr 347 kształtują się zasoby wód podziemnych, a także powierzchniowych, bardzo istotnych z punktu widzenia potrzeb całego regionu. GZWP nr 347 wyznaczono w górskiej części zlewni Wisły, w rejonach, gdzie miąższość piaszczystych utworów wodonośnych przekracza 2 m, a ich wodoprzewodność 40 m²/d. W centralnej i północnej części zbiornika, na pogórzu, miąższość utworów czwartorzędowych jest

większa (>8 m), lepsze są również parametry warstw wodonośnych ($T > 60 \text{ m}^2/\text{d}$, a w rejonie Pogórza $> 500 \text{ m}^2/\text{d}$). Natomiast północną granicę zbiornika poprowadzono wzdłuż przypuszczalnej granicy nasunięcia karpackiego. Poziom zbiornikowy jest zbudowany z czwartorzędowych osadów dolinnych (piaski różnej granulacji, żwiry, otoczaki), silnie związanych z wodami powierzchniowymi, zalegającymi bezpośrednio na podłożu fliszowym, pozostając z nim w kontakcie hydraulicznym. Wody podziemne stanowią ciągły horyzont o swobodno-aporowym charakterze zwierciadła. Zasilanie wód podziemnych GZWP nr 347 następuje przede wszystkim na drodze infiltracji opadów atmosferycznych w obrębie zbiornika, infiltracji z lokalnych cieków powierzchniowych, spływu ze zboczy i z dopływu wód z podłoża (drenaż fliszowego kompleksu wodonośnego). Pobór wód podziemnych w 2013 r., ze wszystkich ujęć zlokalizowanych w obrębie GZWP nr 347, wynosił ok. $11\,921 \text{ m}^3/\text{d}$, z tego ok. 99,6% z poziomu zbiornikowego. Jeśli wyliczyć z całkowitego poboru wód wody pochodzenia powierzchniowego pobór wód podziemnych, bez wód infiltrujących z Wisły i Brennicy w rejonie Skoczowa, wynosił $7\,628 \text{ m}^3/\text{d}$, co stanowi 56% oszacowanych zasobów dyspozycyjnych. Stan chemiczny wód poziomu czwartorzędowego w rejonie zbiornika, oceniono ogólnie jako dobry, jedynie w jednym otworze stwierdzono stan słaby. Dominują wody zaliczone do II klasy (55% wszystkich analiz), a wody bardzo dobrej jakości – I klasa, stanowią 26% zbioru aktualnych analiz. Do III klasy zaliczono 16% analiz. Do wód przynależnych do IV klasy (wody niezadowolającej jakości) zaliczono jedynie jedną studnię, znajdującą się poza północną granicą zbiornika. Poziom wodonośny GZWP nr 347 stanowi dobre źródło do zaopatrzenia w wodę ludności, rolnictwa i różnych gałęzi przemysłu, lecz w bardzo dużym stopniu jego zasoby są już zagospodarowane, a jakość wód z uwagi na bardzo dużą podatność na zanieczyszczenia, może być nietrwała. W związku z tym granice projektowanego obszaru ochronnego GZWP nr 347, wydzielone ze względu na możliwość migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu, obejmują cały zbiornik oraz obszary zasilania tego zbiornika, łącznie $312,2 \text{ km}^2$.

(źródło: Informator PSH: Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce)

Rysunek 15 Lokalizacja GZWP nr 347

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/> (dostęp 15.06.2022 r.)

Gmina Jasienica położona jest w obszarze 3 JCWPd:

- nr 163 (PLGW2000163),
- nr 162 (PLGW2000162),
- nr 157 (PLGW2000157).

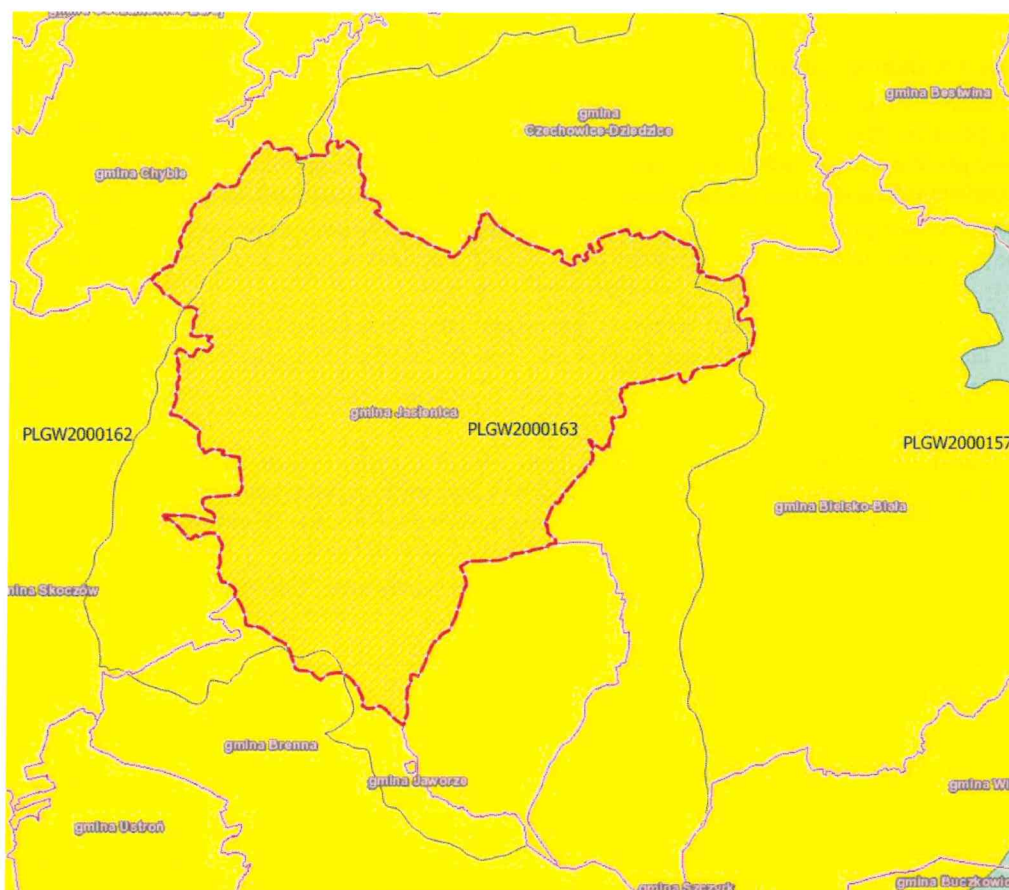
Zgodnie z monitoringiem jakości wód zarówno stan ilościowy, jak i chemiczny JCWPd nr 162 i 163 określono jako dobry. Ogólną ocenę stanu JCWPd określono również jako dobrą. Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych wszystkich JCWPd jest niezagrożona.

Natomiast dla JCWPd nr 157 stan chemiczny określono jako dobry, ale stan ilościowy został określony jako słaby, a w związku z tym ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych jest zagrożona.

Tabela 14 Charakterystyka JCWPd na terenie gminy Jasienica

Nazwa JCWP	Stratygrafia	Litologia	Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną	Średnia miąższość utworów wodonośnych [m]	Liczba poziomów wodonośnych
PLGW2000163	czwartorzęd, paleogen, kreda	piaski, żwiry, otoczaki, piaskowce, łupki	porowe, porowo-szczelinowe	> 2,5	2
PLGW2000162	czwartorzęd, paleogen, kreda	piaski, żwiry, otoczaki, piaskowce, łupki	porowe, porowo-szczelinowe	> 0,4	2
PLGW2000157	czwartorzęd, neogen, paleogen, kreda, karbon górny	piaski, żwiry,	porowe, porowo-szczelinowe	>0,37	4

Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Rysunek 16 Położenie gminy Jasienica na tle występujących JCWPd

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/> (dostęp 15.06.2022 r.)

4.4.1.4. Monitoring wód podziemnych

Celem prowadzenia monitoringu wód podziemnych jest dostarczanie wyników pomiarów, badań ilości i jakości wód podziemnych, koniecznych dla oceny ich stanu ilościowego i chemicznego. Badania stanu wód podziemnych na podstawie ustawy Prawo Wodne wykonuje państwowa służba hydrogeologiczna, tj. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy. Monitoring realizowany jest w oparciu o wyznaczone jednolite części wód podziemnych.

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych teren gminy Jasienica znajduje się na obszarze trzech JCWPd. W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę tych wód zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

Tabela 15 Charakterystyka stanu JCWPd na terenie gminy Jasienica

L. p.	Nazwa JCWP	Region wodny	Cel środowiskowy – stan chemiczny	Cel środowiskowy - stan ilościowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	PLGW2000162	Małej Wisły	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego	niezagrożona
2	PLGW2000163	Małej Wisły	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego	niezagrożona
3	PLGW2000157	Małej Wisły	osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego	zagrożona

Źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2016 poz. 1911)

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, w latach 2019-2021 przeprowadził monitoring operacyjny stanu chemicznego wybranych jednolitych części wód podziemnych, jednak na obszarze gminy Jasienica nie było punktów pomiarowych. Punkt pomiarowy w obrębie JCWPd nr 157 był zlokalizowany w 2021 roku na terenie miasta Bielsko-Biała – wody podziemne zostały zakwalifikowane do najgorszej klasy (V).

4.4.1.5. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy

W myśl ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2022 roku, poz. 2233, ze zmianami) powódź to czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Główne zagrożenie powodziowe związane jest z dużą prędkością płynącej wody i jej energią, które powodują niszczenie ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi) oraz budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

Od 1 stycznia 2018 roku, na podstawie ustawy Prawo Wodne, zostało utworzone Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które odpowiada za prowadzenie działań związanych z ochroną przed powodzią wywołaną przez wody płynące, których są administratorem w imieniu Skarbu Państwa. Teren gminy Jasienica znajduje się w obszarze działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach.

Na terenie gminy występują wały przeciwpowodziowe przy rzece Iłownica o długości sumarycznej ok. 9,614 km w tym:

- Iłownica, L, w km 0+000-1+120, dł. 1,12 km,
- Iłownica, L, w km 0+000-3+210, dł. 3,21 km,
- Iłownica, L, w km 00+000-0+652, dł. 0,652 km,
- Iłownica, P, w km 00+000-2+400, dł. 2,4 km,
- Iłownica, P, w km 00+000-0+322, dł. 0,322 km,
- Iłownica, P, w km 00+000-0+830, dł. 0,83 km,
- Iłownica, P, w km 00+000-1+080, dł. 1,08 km.

Ponadto na cieku Jasienica zlokalizowana jest zapor przeciwrumowiskowa w km 16+443, w sołectwie Biery.

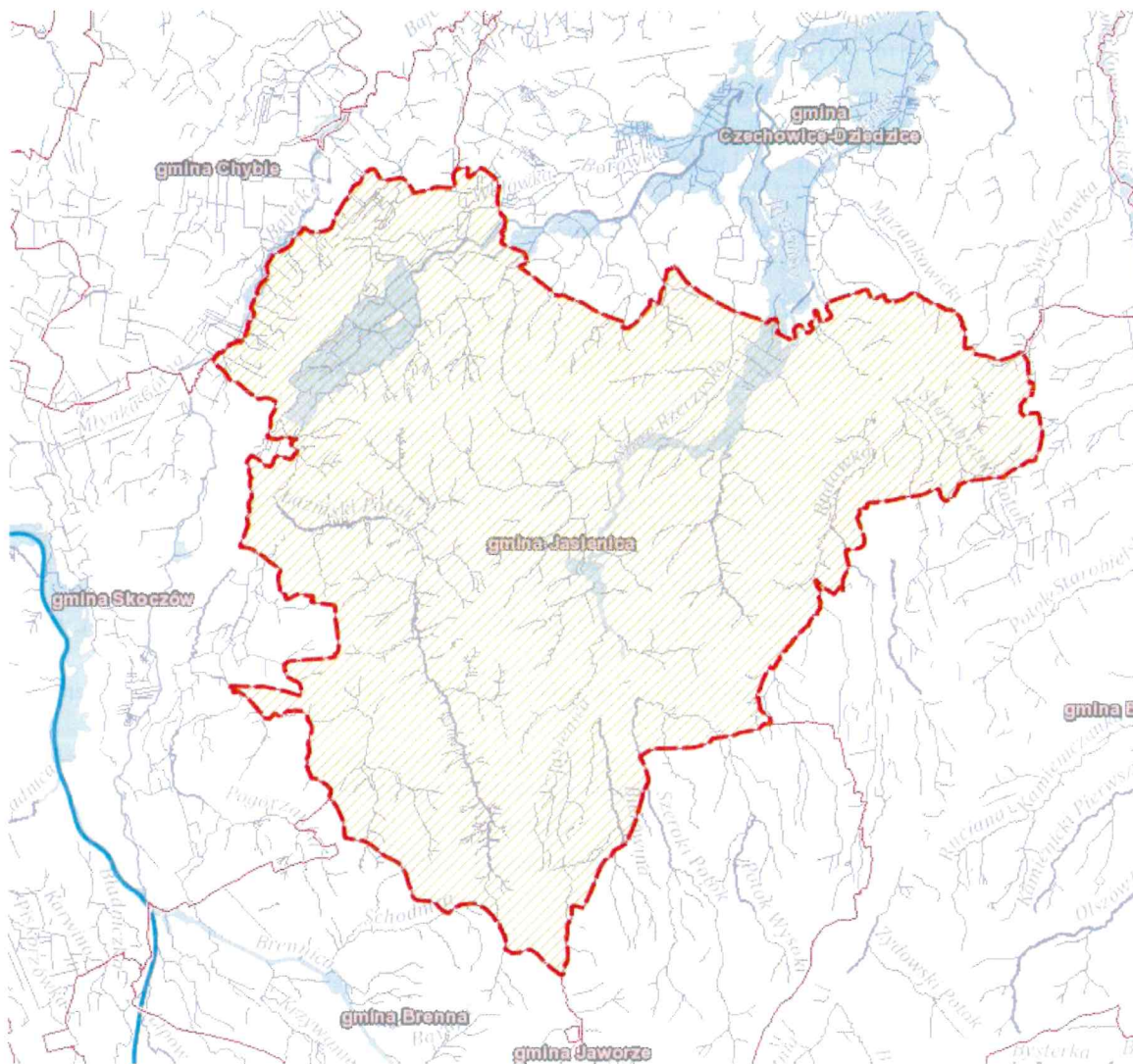
W ramach systematycznej konserwacji rzek i cieków Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach realizował w latach 2019-2021 prace utrzymaniowe i modernizacyjne:

- wykonanie konserwacji (utrzymanie) wałów przeciwpowodziowych rzeki Iłownicy na łącznej długości 24,972 km, w sołectwach Landek, Iłownica, Roztropice, w tym dwukrotne koszenie,
- wykonanie kontroli okresowej wałów przeciwpowodziowych i zapór przeciwrumowiskowych na terenie gminy Jasienica,
- wykonanie oceny stanu technicznego, stopnia bezpieczeństwa i przydatności do użytkowania wraz z kontrolą 5-letnią zapory przeciwrumowiskowej na cieku Jasienickim w km 16+443 w sołectwie Biery,
- odbiór odpadów (odpadów komunalnych, elektrośmieci, wielkogabarytowych oraz porozbiórkowych) z terenu i obszaru działania zbiornika wodnego Przeczycze i Nadzoru Wodnego Bielsko-Biała,
- wykonanie oceny stanu technicznego i kontroli 5-letniej wałów przeciwpowodziowych klasy IV rzeki Iłownicy na łącznej długości 24,972 km w sołectwach Landek, Iłownica, Roztropice,
- interwencyjne udrożnienie i zabezpieczenie koryta cieku Starobielski II, odcinkowo w km 0+000-1+200 (na łącznej długości około 350 m) w miejscowości Mazańcowice.

Ochrona przed powodzią obejmuje szereg różnych zadań o charakterze planistycznym, inwestycyjnym oraz utrzymaniowym, dzięki którym można ograniczyć wystąpienie tego niekorzystnego zjawiska. Ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym i realizuje się m.in. przez:

- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód;
- zapewnienie funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze oraz prognozowanie powodzi;
- zachowanie, tworzenie i odtwarzanie systemów retencji wód;
- budowę, przebudowę i utrzymywanie budowli przeciwpowodziowych;
- prowadzenie polityki informacyjnej w zakresie ochrony przed powodzią oraz ograniczania jej skutków.

Skuteczne zarządzanie ryzykiem powodziowym umożliwiają opracowane mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, będące głównym narzędziem planistycznym w tym zakresie. Wskazanie miejsc szczególnego zagrożenia powodzią ogranicza zabudowę tych obszarów, niwelując potencjalne straty powodziowe. Mapy służą również informowaniu społeczeństwa o obszarach zagrożonych powodzią oraz stopniu ich zagrożenia.

Rysunek 17 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Jasienica

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpm=gpMZP (dostęp: 27.05.2022 r.)

Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego podlegają przeglądowi oraz w razie potrzeby aktualizacji w cyklach 6-letnich. W 2020 r. dokonano aktualizacji map ryzyka i zagrożenia powodziowego z 2015 r. oraz sporządzono nowe mapy dla obszarów, na których zidentyfikowano znaczące zagrożenia powodzią w wyniku przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego zakończonej w 2018 r.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% przedstawione zostały na mapach zagrożenia powodziowego. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi zlokalizowane są w bezpośrednim sąsiedztwie cieków Iłownica, Łaziański, Wapienica i Jasienica. Górna część zlewni w/w cieków przepływających to obszar charakteryzujący się wysokimi opadami oraz stromym ukształtowaniem terenu (o spadkach powyżej 7°), o podłożu skalnym i nieprzepuszczalnym. Czynniki te, wraz z nasilonym wycinaniem lasów i odlesieniem, a także melioracjami terenów podgórskich, skutkuje obecnie gwałtownym odpływem wód powodziowych z tego obszaru.

Ze względu na dużą wysokość opadów w ciągu roku (powyżej 750 mm, dochodzących nawet do 1300 mm) oraz z uwagi na duże spadki dna cieków w górnych odcinkach i małych spadkach w ich dolnym biegu często dochodzi do wylewów w czasie występowania intensywnych opadów deszczu, co prowadzi do lokalnych podtopień dróg i pól uprawnych. Równocześnie obserwuje się występowanie terenów podmokłych w pobliżu stawów hodowlanych.

Dokumentem strategicznym służącym właściwemu zarządzaniu ryzykiem powodziowym jest Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym (PZPR), który dla dorzecza Wisły został przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (DZ.U. z 2016 r., poz. 1841). PZPR obejmuje wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym, ze szczególnym uwzględnieniem działań służących zapobieganiu powodzi i ochronie

przed powodzią oraz informacji na temat stanu należytego przygotowania w przypadku wystąpienia powodzi. Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Działania te prowadzić będą m.in. do obniżenia strat powodziowych. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym podlegają przeglądowi co 6 lat oraz w razie potrzeby aktualizacji. Obecnie trwa aktualizacja PZPR, której termin przypada na grudzień 2021 r.

Wszystkie administrowane przez PGW Wody Polskie wały przeciwpowodziowe wraz z urządzeniami wodno-melioracyjnymi podlegają systematycznej kontroli stanu technicznego.

Prawidłowa gospodarka wodna to także działania ukierunkowane na przeciwdziałanie negatywnym skutkom suszy. Susza, obok powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę. Wywoływana jest przez długotrwały brak opadów atmosferycznych, przejawiający się okresowym obniżeniem poziomu wód powierzchniowych lub podziemnych, mogący skutkować ograniczeniami w możliwości korzystania z wód lub prowadzenia produkcji rolnej lub leśnej.

Wyróżniamy 4 kolejne etapy rozwoju suszy:

- suszę meteorologiczną (atmosferyczną) – występującą na skutek deficytu opadów,
- suszę rolniczą (glebową) – pojawiającą się, gdy wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie,
- suszę hydrologiczną – przejawiającą się długotrwałym obniżeniem ilości wody w rzekach i jeziorach,
- suszę hydrogeologiczną – stanowiącą długotrwałe obniżenie poziomu wód podziemnych.

Najszerzy zakres wrażliwości na różne rodzaje suszy przypisano do sektora rolnictwa oraz środowiska i zasobów przyrodniczych. Rolnictwo jest wrażliwe na suszę glebową, niemniej susza atmosferyczna również może skutkować zmniejszeniem plonów. Ponieważ rolnictwo wykorzystuje wody powierzchniowe i podziemne (hodowla, nawodnienia), jest też ono wrażliwe na skutki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej (dotyczy to obszarów, gdzie wykorzystywane w sektorze rolnictwa zasoby wód są zagrożone deficytem).

Podstawowym dokumentem strategicznym poruszającym temat zagrożenia suszą jest Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) przyjęty Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. (Dz. U. 2021 r. poz. 1615). Plan ten został opracowany na okres 6 lat (2021-2027). Główny cel dokumentu, jakim jest „przeciwdziałanie skutkom suszy”, odwołuje się do procesu kształtowania zasobów wodnych oraz korzystania z nich w sposób racjonalny. Cele szczegółowe, precyzujące cel główny PPSS, to:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Dokument zawiera zalecenia dla samorządów, lokalnych środowisk, zwłaszcza rolników oraz podmiotów powiązanych z gospodarką wodną. Obejmuje również katalog działań, których celem jest obniżenie wielkości strat spowodowanych przez suszę i zapewnienie skutecznego monitorowania zasobów wodnych oraz gospodarowania wodą. PPSS uzupełnia się z planami gospodarowania wodami i innymi dokumentami planistycznymi opracowywanymi przez Wody Polskie.

Zgodnie z klasyfikacją suszy przedstawioną w PPSS na obszarze gminy Jasienica występuje słabe zagrożenie suszą rolniczą oraz umiarkowane zagrożenie suszą hydrologiczną i hydrogeologiczną. Analiza łącznego zagrożenia suszą wskazuje, że większość obszaru gminy jest słabo zagrożona suszą. RZGW Gliwice nie będzie realizowało w najbliższych latach działań z zakresu ograniczania skutków suszy na terenie gminy Jasienica.

4.4.2. Analiza SWOT

Zrównoważone gospodarowanie wodami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
<p>dobre zasoby wód powierzchniowych</p> <p>monitoring jakości wód powierzchniowych</p>	<p>obszary objęte zagrożeniem powodziowym</p> <p>obniżanie się poziomu wód gruntowych</p> <p>zła jakość wód powierzchniowych</p> <p>brak badań jakości wód podziemnych</p> <p>wpływ zanieczyszczeń spoza terenu gminy na stan czystości wód</p>

SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
edukacja w zakresie oszczędzania wody i jej zasobów dobre praktyki rolnicze zapobiegające przedostawaniu się zanieczyszczeń do wód	niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. różne rodzaje zanieczyszczeń)

Źródło: opracowanie własne

4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

Inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi wykraczają znacznie poza możliwości gminy Jasienica, możliwe jest jednak zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców poprzez działania niezwiązane bezpośrednio z inwestowaniem w urządzenia przeciwpowodziowe. W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością.

Do działań biernych należą:

- monitoring powodziowy dla całej gminy oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią IMGW,
- system ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu,
- wyposażenie drużyn ratowniczych w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej, w tym wyposażenie magazynów ochrony przeciwpowodziowej,
- opracowanie materiałów informacyjnych z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

Do działań aktywnych należą:

- bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,
- bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń rzek i cieków,
- systematyczne oczyszczanie z rumowiska koryt powyżej zapór przeciw rumowiskowych i stopni wodnych, stabilizujących dno cieków.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zamieszczono zadania dotyczące prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży, a także działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.4.

4.5. Gospodarka wodno - ściekowa

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 16 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2017-2020 z perspektywą do 2025 roku“			
Cel: System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej wraz infrastrukturą towarzyszącą	Na koniec 2021 r. do sieci kanalizacji gminnej podłączonych było 185 odbiorców, długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosiła 11,8 km. W roku 2021 odprowadzono 172 726 m ³ ścieków.	185 odbiorców 11,8 km sieci kanalizacyjnej
2.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, w miejscach gdzie jest niemożliwa budowa sieci kanalizacyjnej	Ewidencja zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków prowadzona jest na bieżąco w Urzędzie Gminy Jasienica. Liczba zbiorników bezodpływowych na koniec 2021 roku wyniosła 5454 sztuk, natomiast liczba przydomowych oczyszczalni ścieków wynosiła 617 sztuk.	ewidencja zbiorników i przydomowych oczyszczalni ścieków prowadzona na bieżąco 5454 zbiorników bezodpływowych 617 przydomowych oczyszczalni ścieków

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Jasienica.

Tabela 17 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017*	Stan aktualny 2021
1.	Długość sieci wodociągowej	łączna długość bez przyłączy wynosi 232,3 km	322,64 km
2.	Liczba przydomowych oczyszczalni	380	617
3.	Liczba zbiorników bezodpływowych	b.d.	5454
4.	Skanalizowanie gminy	13%	ok. 20%

*Stan zaczerpnięty z POŚ, 2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Jasienica

4.5.1. Opis stanu obecnego

4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Źródłem poboru wody dla potrzeb zaopatrzenia mieszkańców gminy Jasienica w wodę przeznaczoną do spożycia są 3 ujęcia oraz indywidualne studnie:

- „AQUA”S.A. z siedzibą przy ul. 1 Maja 23 w Bielsku-Białej (ok. 90% terenu Gminy), ujęcia zlokalizowane są w miejscowościach:
 - Bielsko-Biała – ujęcie „Wapienica”, zaopatrujące za pośrednictwem sieci wodociągowej większość sołectw Gminy Jasienica,
 - Kobiernice – ujęcia Soła I i Soła II na terenie Gminy Porąbka, zaopatrujące za pośrednictwem sieci wodociągowej Mazańcowice,
- Wodociąg Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. z siedzibą przy ul. Myśliwskiej 10 w Ustroniu (dotyczy części sołectw Bielowicko i Iłownica), ujęcie zlokalizowane w Pogórze,
- Zakład Komunalny Jasienica (sołectwo Grodziec) – zakup wody z ZK w Brennej,
- Przedsiębiorstwo Inżynierii Miejskiej w Czechowicach Dziedzicach (dotyczy części sołectw Mazańcowice, Międzyrzecze Dolne, Landek),
- Spółka wodno-wodociągowa w Rudzicy (sołectwo Rudzica),

- indywidualne studnie (ujęcia własne wody pitnej).

Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy Jasienica wynosi 322,64 km.

Liczba przyłączy wodociągowych do budynków na koniec 2021 roku wyniosła 5 545 sztuk, w tym:

- AQUA Bielsko-Biała - 5 504 szt.,
- PIM Czechowice Dziedzice - 28 szt.,
- WZC w Ustroniu - 13 szt.,
- Spółka wodno-wodociągowa w Rudzicy – 300 szt
- Związek Komunalny w Jasienicy.

Plany modernizacji sieci wodociągowej przewidują rozbudowę sieci wodociągowej w miejscowościach:

- przebudowa wodociągów - strefa pompowa Mazańcowice etap II (ul. Halentówka i in.) – kontynuacja,
- przebudowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Starobielskiej, Kopiec, Nad Potokiem w Mazańcowicach (razem z budową kanalizacji),
- przebudowa sieci wodociągowej w Groźcu w rejonie ul. Kasztanowej i Bielskiej,
- przebudowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Czerwnej, Kąkolowej i Granicznej w Jasienicy,
- przebudowa wodociągów - strefa pompowa Mazańcowice etap I,
- wymiana sieci wodociągowej w ul. Cieszyńskiej - Wesołej w Jasienicy,
- wymiana sieci wodociągowej w rejonie ul. Liliowa, Kwiatowa, Irysów w Jasienicy,
- wymiana wodociągu w ciągu ulic Bielskiej i Jeździeckiej w Międzyrzeczu Górnym.

Łączny szacowany nakład finansowy wyniesie ok. 10 000 000 zł.

AQUA w Bielsku Białym poza modernizacją sieci wodociągowej planuje także modernizację i rozbudowę infrastruktury samego zaopatrzenia w wodę:

- budowa instalacji fotowoltaicznej o mocy 1 MW na terenie ujęcia infiltracyjnego wody Soła II w Kobiernicach,
- wymiana dwóch pomp wysokiego ciśnienia w pompowni G Soła III w Kobiernicach,
- dostosowanie technologii uzdatniania SUW Wapienica do wymogów nowej dyrektywy wodnej ,
- zabudowa lamp UV na rurociągach Dn 300, 500 i 600mm na SUW Wapienica,
- budowa zbiornika wody czystej przy SUW Wapienica.

Łączny szacowany nakład na modernizację infrastruktury zaopatrzenia w wodę wyniesie ok. 9 500 000 zł.

Ujęcia wody na terenie Gminy Jasienica

SUW Kobiernice

Średni dobowy pobór wody (na podst. pozwolenia wodno-prawnego): 94 000 m³

technologia Soła I

Pobór wód z dwóch ujęć brzegowych na rzece Sole. Technologia uzdatniania oparta na koagulacji objętościowej, filtracji pospiesznej. Dwustopniowa dezynfekcja za pomocą podchlorynu sodu i lamp UV.

technologia Soła II, Soła III

Pobór wód z dwóch ujęć brzegowych na rzece Sole. Technologia uzdatniania oparta na filtracji powolnej oraz dwustopniowej dezynfekcji za pomocą podchlorynu sodu i lamp UV.

SUW Wapienica

Średni dobowy pobór wody (na podst. pozwolenia wodno-prawnego): 22 600 m³

Ujęcie wód ze sztucznego zbiornika zaporowego o poj. ok. 1 mln m³ zasilanego wodami z potoku Barbara i Wapienica. Koagulacja powierzchniowa. Filtracja na filtrach pospiesznych (złoża piaskowo-antracytowe). Dezynfekcja podchlorynem sodu.

SUW Pogórze

Ujęcie wody Pogórze koło Skoczowa to ujęcie o charakterze infiltracyjnym, ujmującym wody poziomu czwartorzędowego. Składa się z 24 czynnych studni, zlokalizowanych w 3 rejonach, położonych po obu stronach Wisły i jej dopływu Brennicy. Rejon I obejmuje 16 studni położonych na prawym brzegu Wisły, rejon III z 6 studniami zlokalizowanymi wzdłuż lewego brzegu Wisły oraz rejon II (2 studnie) położony w widłach rzek Wisły

i Brennicy. Studnie o głębokości od 6 do 16,2 m położone są w 3 obrębach administracyjnych: Harbutowice, Górki Wielkie i Pogórze.

Wodę ze studni do SUW doprowadzają 3 rurociągi napływowe. Ze względu na dobrą jakość wody surowej, technologia uzdatniania wody oparta jest tylko na dezynfekcji podchlorynem sodu. Dezynfekcja wody odbywa się w dwukomorowym zbiorniku wody czystej. Na SUW Pogórze zamontowane są 2 chloratory. Zachlorowana woda kierowana jest rurociągiem fi 600 (przerzut do Cieszyna, Goleszowa, Hażłacha, Dębowa, Skoczowa) i fi 200 (przerzut do Pogórze i Górek Wielkich) do sieci.

4.5.1.2. Zużycie wody

Sieć wodociągowa na terenie gminy Jasienica, wg stanu na rok 2021 posiada długość 298,6 km. Liczba przyłączy wodociągowych ogółem w 2021 r. wynosiła 5545 sztuk.

Z uwagi na zaopatrzenie w wodę z kilku podmiotów, ilość zużytej wody wynosiła w podziale na poszczególne podmioty:

- AQUA Bielsko-Biała:
2019: 692 766 m³,
2020: 739 857 m³,
2021: 757 019 m³,
- PIM Czechowice Dziedzice:
2019: 4,1 m³,
2020: 5,3 m³,
2021: 3,9 m³,
- WZC w Ustroniu:
2019: 1865 m³,
2020: 1860 m³,
2021: 2294 m³.

4.5.1.3. Jakość wody przeznaczonej do spożycia na terenie gminy Jasienica

Nadzór nad jakością wody w gminie sprawuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny. Przed dostarczeniem odbiorcom woda musi spełniać warunki Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, które określa m.in. dopuszczalne stężenia parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych oraz metodykę badań jakości wody. Przedsiębiorstwo AQUA S.A. oraz Wodociągi Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o. w Ustroniu w ramach kontroli wewnętrznej cyklicznie przeprowadzają takie badania. Spółki prowadzą stały monitoring jakości wody. Na podstawie analiz można stwierdzić, że woda dostarczana mieszkańcom spełnia wszystkie wymogi sanitarne, nie zawiera chorobotwórczych bakterii.

4.5.1.4. Odbiór ścieków na terenie gminy Jasienica

Ścieki w terenu gminy Jasienica odbierane są przez 2 podmioty:

- AQUA S.A. w Bielsku-Białej,
- Zakład Komunalny w Jasienicy,

w tym nieczystości ciekłe odbierane są przez:

- Zakład Komunalny,
- Wywóz Ścieków TRANS-ECO Bożena Gruszka,
- SANIT-TRANS Sp. z o.o.,
- P.H.U. OPERATUS Marian Krajewski,
- WC SERWIS ŚLĄSK Sp. z o.o.,
- PreZero Bielsko-Biała Sp. z o.o.,
- Grażyna Gębora,
- TOI TOI POLSKA Sp. z o.o.,
- Tomasz Kuś Usługi Transportowo-Mechaniczne,
- EKO-TRANS Leszek Koczur,
- UTILITY SERVIS S.C.,

- Asenizacja Express Sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „AKRO” Bogusław Majdak.

Łączna długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Jasienica wynosi 59,70 km (dane na koniec 2021 roku).

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez powyższe podmioty ilość ścieków odebranych z terenu gminy w latach 2019-2021 wynosiła:

AQUA S.A.

- 2019: 187 053 m³,
- 2020: 212 607 m³,
- 2021: 198 731 m³,

Zakład Komunalny w Jasienicy

- 2019: 164 910 m³,
- 2020: 187 141 m³,
- 2021: 172 726 m³.

Ścieki z terenu gminy kierowane są do oczyszczalni Wapienica.

Ponadto Zakład Komunalny w Jasienicy prowadził wywóz nieczystości ciekłych z terenu gminy nieobjętego kanalizacją sanitarną – ścieki odbierane były z posesji, na których zlokalizowane są zbiorniki bezodpływowe. W 2019 roku odebrano 21 764 m³ ścieków, w 2020 roku 24 777 m³, a w 2021 roku 26 969 m³. Ilości te wzrastają z roku na rok, co świadczy o budowie kolejnych zbiorników bezodpływowych, a co za tym idzie brakiem dostępu do kanalizacji sanitarnej.

Przedsiębiorstwo AQUA S.A. planuje rozbudowę sieci kanalizacyjnej w następnych latach:

- budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Starobielskiej, Kopiec i Nad Potokiem w Mazańcowicach
- budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ulic Storczyków, Kwiatowej, Tulipanów, Kaktusowej, Hiacyntów, Goździków, Daliowej w Jasienicy (rejon Farzyna).

Łączny nakład finansowy przewidziany na realizację powyższego zakresu prac wyniesie ok. 3 600 000 zł.

Ponadto spółka planuje modernizację samej oczyszczalni ścieków – będzie to modernizacja gospodarki osadowej oczyszczalni ścieków Wapienica. Przewidywany koszt to ok. 3 400 000 zł.

Oczyszczalnia ścieków w Bielsku-Białej:

- przepustowość oczyszczalni: 8000 m³/d,
- przepustowość maksymalna godzinowa: 600 m³/h,
- przepustowość maksymalna roczna: 2 920 000 m³/rok,
- odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Wapienica będąca prawym dopływem Wisły (wylot do rzeki Wapienica w km 9,63) – pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie ścieków komunalnych do środowiska – Decyzja Dyrektora Zarządu Zlewni w Katowicach PGW WP z dnia 16 października 2019 r., znak GL.ZUZ.2.421.472.2019.MK/10842 z terminem ważności do dnia 1 listopada 2029 r.

Wydajność oczyszczalni to 35 000 RLM.

Teren gminy Jasienica należy do Aglomeracji Bielsko – Biała Wapienica. Aglomeracja została wyznaczona w drodze uchwały nr XLIII/1000/2022 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 24 marca 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Bielsko-Biała Wapienica. Jej charakterystyka została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 18 Aglomeracja na terenie gminy Jasienica

Akt prawny	Obszar aglomeracji	Lokalizacja oczyszczalni ścieków	RLM
uchwała nr XLIII/1000/2022 Rady Miejskiej w Bielsku-Białej z dnia 24 marca 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Bielsko-Biała Wapienica Uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2022 r.	Bielsko-Biała, Jaworze i Jasienica	Oczyszczalnia ścieków Wapienica w Bielsku-Białej przy ul. 1 dywizji Pancernej 56	33 000

Źródło: <http://dzienniki.slask.eu/> (dostęp: 15.06.2022)

W ramach V Aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (APOŚK 2017) dla Aglomeracji Bielsko-Biała Wapienica przewidziano do realizacji następujące inwestycje:

- Porządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracji Pisarzowice na terenie gminy Jasienica etap X:
 - zadanie nr 1 - Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w Gminie Jasienica rejon ul. Sosnowej.

W obszarach, gdzie brak jest możliwości technicznych przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej bądź w przypadku braku ekonomicznej opłacalności nieruchomości powinna zostać wyposażona w zbiornik bezodpływowy nieczystości ciekłych lub w przydomową oczyszczalnię ścieków bytowych, spełniające wymagania określone w przepisach prawnych.

W przypadku wyposażenia nieruchomości w zbiornik bezodpływowy należy spełnić następujące warunki – właściciele nieruchomości niemający możliwości odprowadzania nieczystości ciekłych do zewnętrznej sieci kanalizacyjnej lub nieposiadający przydomowych oczyszczalni ścieków bytowych mają obowiązek opróżniania zbiorników bezodpływowych z częstotliwością zapewniającą niedopuszczenie do ich przepełnienia i wylewania się zawartości na powierzchnię terenu (zgodnie z uchwałą nr XIII/193/19 Rady Gminy Jasienica z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jasienica). Opróżnianie zbiorników bezodpływowych, o których mowa w ust. 1 winno odbywać się:

1. Opróżnianie zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków odbywa się na podstawie zamówienia dokonanego przez właściciela nieruchomości, złożonego do podmiotu uprawnionego, z którym właściciel podpisał umowę,
2. Opróżnianie zbiornika bezodpływowego musi następować z częstotliwością zapobiegającą jego przepełnieniu i tym samym zanieczyszczeniu powierzchni ziemi i wód gruntowych wynikającą z jego pojemności i ilości zużytej wody pobranej z sieci przedsiębiorstwa lub studni opomiarowanej, a w wypadku braku opomiarowania ryczałtu liczonego 3,0m³/os./m-c.
3. Opróżnianie zbiorników przydomowych oczyszczalni ścieków z osadów ściekowych ma następować z częstotliwością wynikającą z instrukcji eksploatacji oczyszczalni.

Gmina Jasienica na podstawie art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach* prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Według stanu na dzień 31.12.2021 r. zbiorników bezodpływowych było 5454, a przydomowych oczyszczalni ścieków 617.

4.5.2. Analiza SWOT

Gospodarka wodno-ściekowa	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SLABE STRONY czynniki wewnętrzne
wysoki stopień zwodociągowania gminy dobra jakość wody przeznaczonej do spożycia	Wciąż niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej Bardzo duża liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
integracja z UE i wpływ środków pomocowych, regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska	niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) niedostateczna pula środków finansowych

Źródło: opracowanie własne

4.5.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Podstawowym działaniem w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz działania racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek i potoków płynących przez teren gminy Jasienica. W tym celu należy systematycznie

aktualizować ewidencję zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach niemożliwych do skanalizowania. Zdarza się, że zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

W zakresie ochrony wód podziemnych jednym ze sposobów ochrony biernej będzie przestrzeganie zasad ustalonych dla stref i obszarów ochronnych ujęć wód podziemnych, na których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie korzystania z wody i użytkowania gruntów. Strefa ochrony bezpośredniej (grupa bezwzględnie obowiązujących nakazów) ma na celu eliminację zagrożenia powstającego w związku z ujęciem wody. Ustalenia związane z ochroną wód podziemnych przed zanieczyszczeniem zawarte powinny zostać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych - szósta aktualizacja – APOŚK 2020. AKPOŚK 2020 zawiera wykaz aglomeracji oraz planowanych inwestycji w zakresie ich wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków w okresie od 1 listopada 2019 r. do 31 grudnia 2027 r. Biorąc pod uwagę spójność dokumentów planistycznych, planowane inwestycje w ramach APOKŚ 2020 powinny zostać zrealizowane w perspektywie do 2027 r., to znaczy do zakończenia kolejnego cyklu opracowania planów gospodarowania wodami. Inwestycje te obejmują:

- budowę sieci kanalizacyjnej,
- modernizację sieci kanalizacyjnej,
- likwidację oczyszczalni ścieków,
- modernizację gospodarki osadowej na oczyszczalni ścieków.

Ponadto, w zakresie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej, należy wskazać, iż Wójt co 2 lata powinien dokonać przeglądu obszarów i granic aglomeracji wyznaczonych na podstawie art. 87 ust. 1 ustawy Prawo wodne, z uwzględnieniem kryterium ich utworzenia, o którym mowa w art. 86 ust. 1, oraz zaistniałych zmian równoważnej liczby mieszkańców w aglomeracji i w razie potrzeby informuje radę Gminy o konieczności zmiany obszarów i granic aglomeracji.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.5.

4.6. Gospodarowanie zasobami geologicznymi

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi.

Tabela 19 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2017-2020 z perspektywą do 2025 roku“			
Cel: Racjonalne i efektywne gospodarowania zasobami ze złóż			
L.p.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ujęcie występowania strategicznych złóż w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego, a następnie w planach zagospodarowania przestrzennego gminy Jasienica	Na terenie gminy Jasienica nie zewidencjonowano nowych złóż surowców naturalnych, w związku z tym nie było potrzeby realizacji zadania.	brak realizacji zadania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Jasienica

Tabela 20 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017*	Stan aktualny 2021
1.	Liczba zmian w PZP	0	0

*Stan zaczerpnięty z POŚ, 2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Jasienica

4.6.1. Opis stanu obecnego

4.6.1.1. Budowa geologiczna i zasoby naturalne

Złóża surowców przedstawiają naturalne skupienia kopalin, których wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej.

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (t.j.: Dz. U. z 2022, poz.1072). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Posiadający koncesję na wydobycie złoża kopalin jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złoża jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych a także do ochrony powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciążyą na sprawcy.

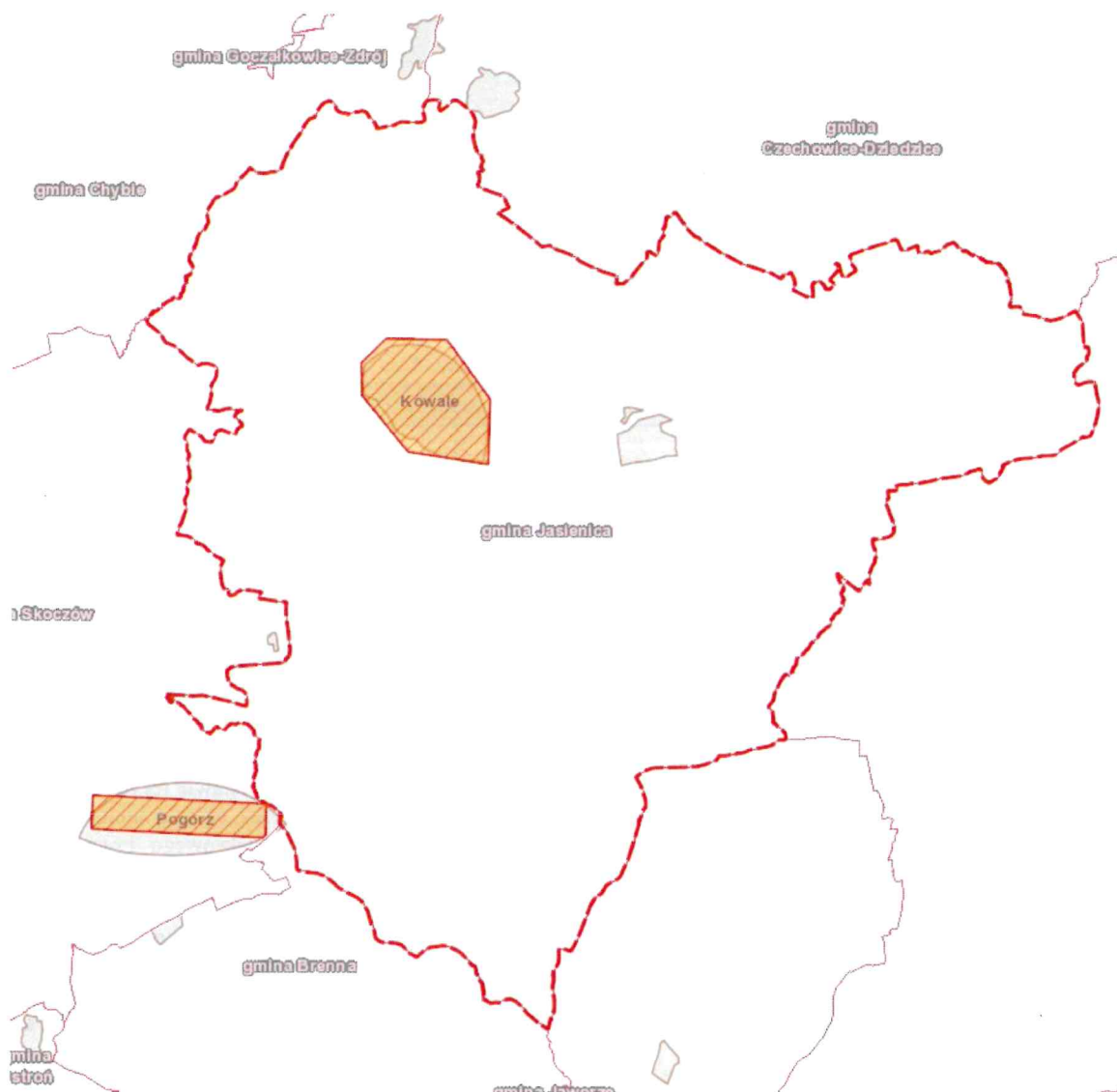
W przypadku złóż nieeksploatowanych, które zostały udokumentowane złoża zabezpiecza się jako zaplecze surowcowe. W 2021 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej Polski pn.: „Bilans złóż zasobów kopalin w Polsce według stanu na 31 grudnia 2021 roku”.

Według „Bilansu...” na obszarze gminy Jasienica występują:

- złoża żwirów i piasków:
Międzyrzecze - złożo o zasobach rozpoznanych wstępnie, o zasobach bilansowych i geologicznych 3903 tys. ton,
Międzyrzecze II złożo z którego wydobycie zostało zaniechane o zasobach bilansowych 9 tys. ton, rekultywacja złoża została zakończona,
- złożo gazu ziemnego:
Kowale – złożo o zasobach bilansowych 95,31 mln m³, zasobach eksploatacyjnych 28,54 mln m³, aktualnie eksploatowane przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Oddział Geologii i Eksploatacji w Warszawie. Data rozpoczęcia eksploatacji to 17.09.2008r. Sposób eksploatacji - otworowy. Aktualne roczne wydobycie na poziomie 1,71 mln m³.

Aktualnie dla terenu gminy Jasienica nie została wydana żadna koncesja na eksploatację czy poszukiwanie kopalin. W 2015 roku Starostwa Bielski wydał decyzję nakazującą wykonanie rekultywacji na obszarze po zakończonym wydobyciu gazu (odwiert Kowale). Na stan 31 grudnia 2021 roku obszar wymagający rekultywacji terenu wynosił 0,82 ha.

Na poniższym rysunku przedstawiono lokalizację złóż surowców naturalnych na terenie gminy.

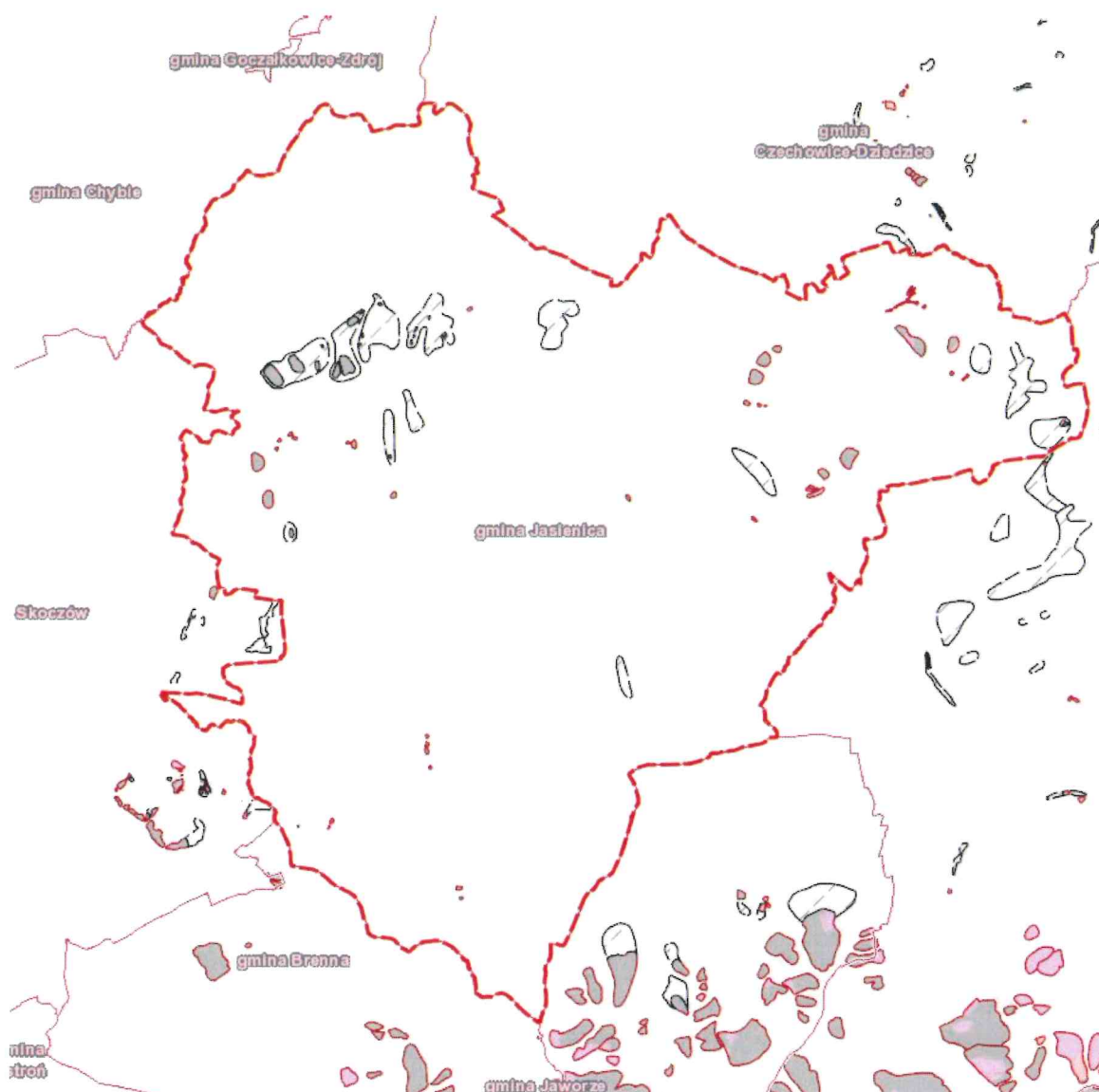

Rysunek 18 Lokalizacja złóż surowców na terenie gminy Jasienica

Źródło: opracowanie własne

4.6.1.2. Osuwiska

W Państwowym Instytucie Geologicznym od 2006 roku jest realizowany projekt System Ochrony Przeciwośuwiskowej (SOPO). Celem projektu jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Wyniki Projektu są przedstawiane na mapach topograficznych w skali 1:10 000 i są pomocne w ocenie ryzyka osuwiskowego. W ramach Programu przeciwośuwiskowego SOPO dla terenu gminy Jasienica opracowano mapy zagrożeń osuwiskowych.

Rysunek 19 Lokalizacja osuwisk, w tym osuwisk aktywnych i terenów zagrożonych na obszarze gminy Jasienica

Źródło: <http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO> (dostęp: 15.06.2022 r.)

W ramach projektu SOPO na terenie gminy Jasienica opisano i zaznaczono na mapie 72 osuwiska i miejsca zagrożone osuwaniem się mas ziemnych o łącznej powierzchni 61,58 ha, w tym dziesięć o powierzchni przekraczającej 2 ha. Osuwiska te zlokalizowane są głównie w północno – zachodniej i północno – wschodniej części gminy. Aktualnie osuwiska te nie zagrażają budynkom i infrastrukturze.

Tereny osuwisk aktywnych powinny być wyłączone z budownictwa mieszkaniowego oraz użyteczności publicznej (szkoły) w planie zagospodarowania przestrzennego. W wyjątkowych przypadkach jest możliwe dopuszczenie budownictwa mieszkaniowego (np. na zdenudowanych jeziorach osuwiskowych), pod warunkiem wykonania dokumentacji geologiczno-inżynierskiej zawierającej zalecenia dotyczące zabezpieczeń oraz, że prace budowlane nie naruszą zaburzenia równowagi i nie spowoduje uaktywnienia się osuwiska..

Akty prawa miejscowego Gminy Jasienica nie wyznaczają stricte zakazów odnośnie terenów osuwisk i obszarów zagrożonych ruchami masowymi, ale odnoszą się do przepisów §7 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie ustalania geotechnicznych warunków posadawiania obiektów budowlanych.

4.6.2. Analiza SWOT

Zasoby geologiczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie złóż gazu i innych surowców mineralnych brak dużych zagrożeń osuwiskowych pomimo występowania tego typu obszarów na terenie gminy	brak szczegółowego rozpoznania surowców
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
prowadzenie na bieżąco rekultywacji terenów po zaprzestaniu eksploatacji złóż	brak środków finansowych na rozpoznanie szczegółowe i zagospodarowanie odwiertów

Źródło: opracowanie własne

4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zasobów geologicznych

W ustawie Prawo ochrony środowiska, oraz ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 roku o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, a także w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze, dokonano regulacji dotyczących ochrony zasobów środowiskowych pod względem szkód i odpowiedzialności za działania naprawcze, a także ochrony złóż kopalin, wód podziemnych i innych składników środowiska w związku z wykonywaniem prac i robot geologicznych i wydobywaniem kopalin.

Na obszarze gminy Jasienica zlokalizowane są 3 złoża surowców mineralnych – 1 złożo gazu ziemnego (eksploatowane) i 2 złoża piasków oraz żwirów, które jednak nie są eksploatowane.

Na terenie powiatu bielskiego jest realizowany projekt System Osłony Przeciwośuwiskowej, którego celem jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi. Na terenie gminy Jasienica zarejestrowanych jest 72 osuwisk.

W związku z tym harmonogramie realizacji zadań monitorowanych z jednostką odpowiedzialną Powiat Bielski zapisano prowadzenie rejestru o tych terenach oraz ich okresowy monitoring oraz zadanie polegające na kontynuacji Systemu Osłony Przeciwośuwiskowej SOPO, które realizowane będzie przez Państwowy Instytut Geologiczny w ramach środków budżetu państwa przyznanych na realizację tego działania.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.6.

4.6.4. Wpływ zmian klimatu na górnictwo, wrażliwość i adaptacja do zmian

Zakłady prowadzące eksploatację surowców ze względu na zajmowaną powierzchnię, zróżnicowanie obiektów i urządzeń mogą być narażone na wpływ zmian klimatu, a przede wszystkim na związane z nimi działanie niekorzystnych zjawisk klimatycznych takich jak silne wiatry i intensywne opady deszczu i śniegu.

Ekstremalne zjawiska pogodowe (nawalne lub długotrwałe deszcze i porywiste wiatry) już aktualnie sprawiają mniejsze lub większe problemy na obszarach zakładów wydobywczych. Służby odpowiedzialne za poszczególne obszary funkcjonowania przedsiębiorstwa muszą zmagać się z likwidacją ich skutków.

Jeśli prognozy zmian klimatu będą się potwierdzać, to problem będzie narastać, a z utrudnieniami spowodowanymi nawalnymi deszczami lub huraganowymi wiatrami służby zakładowe zmagać się będą coraz częściej. Można wytypować szereg prostych działań technicznych i organizacyjnych, które można wdrażać w celu likwidacji utrudnień związanych z omawianymi zjawiskami.

Istotnym elementem adaptacji przedsiębiorstw prowadzących pozyskiwanie surowców do zmian klimatu jest dostosowanie infrastruktury technicznej do przewidywanego niekorzystnego oddziaływania intensywnych zjawisk pogodowych. W tym zakresie zadania związane z adaptacją powinny polegać na usprawnieniu funkcjonowania infrastruktury, z uwzględnieniem danego czynnika oraz jednoczesnym wytypowaniem działań alternatywnych i awaryjnych. Działania adaptacyjne powinny być zdefiniowane dla każdego elementu infrastruktury, który wcześniej musi być zinwentaryzowany. Działania adaptacyjne powinny uwzględniać planowane inwestycje (budowę nowych obiektów i rozbudowę już funkcjonujących).

Ze względu na zróżnicowaną infrastrukturę i trudności w jej inwentaryzacji przez podmioty zewnętrzne, zakłady prowadzące eksploatację surowców we własnym zakresie mogą opracować plany działań adaptacyjnych, uwzględniając najistotniejsze zagrożenia. Ponieważ sektor górnictwa jest związany z innymi sektorami i strukturami (Gmina, powiat), zadania adaptacyjne mogłyby zostać podzielone na zadania własne i koordynowane (udział w finansowaniu).

Wiele inicjatyw podejmowanych przez zakłady wydobywcze, pomimo że nie miały na celu adaptacji do zmian klimatycznych, w rzeczywistości są przykładem przedsięwzięć noszących znamiona takich działań.

Przykładem może być także rekultywacja, podczas której wykonuje się zabezpieczenia skarp przed erozją wodną i wietrzną, reguluje gospodarkę wodno-ściekową na obiekcie oraz wykonuje utwardzenia dróg technicznych.⁵

⁵ na podstawie zapisów dokumentu pn.: „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”, 2013. Dokument ten został opracowany przez Ministerstwo Środowiska na podstawie analiz wykonanych przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy w ramach projektu pn. "Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu - KLIMADA".

4.7. Gleby

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gleb.

Tabela 21 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2017-2020 z perspektywą do 2025 roku“			
Cel: Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi			
Przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Wskaźnik realizacji
1.	Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową w tym przeznaczania gruntów na cele inne niż rolne	Działanie to realizowane jest poprzez ustalenie sposobów użytkowania terenów opisanych w Planach zagospodarowania przestrzennego. Na terenach upraw polowych oznaczonych symbolem RP oraz na terenach łąk i pastwisk oznaczonych symbolem RŁ wprowadzono pewne ograniczenia użytkowania w MPZP, co można uznać za ochronę gleb przed zagospodarowywaniem gruntów na cele inne niż rolne.	ograniczenia w MPZP
2.	Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach poprzemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI-TTP)	Ogólnodostępna platforma informacji o terenach poprzemysłowych i zdegradowanych nie zawiera wpisów dotyczących terenów poprzemysłowych i zdegradowanych w gminie Jasienica.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Jasienica

Tabela 22 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gleb

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2021
1.	Ilość działań promocyjnych	4	kilka/rok
2.	Ilość punktów pomiarowych	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Starostę Powiatu Bielskiego

4.7.1. Opis stanu obecnego

Rodzaj i jakość gleb na terenie gminy uzależnione są ściśle od budowy geologicznej, morfologii terenu, warunków gruntowo-wodnych - przeważają tutaj gleby powstałe z pyłów lessowych ilastych oraz gleby średnio ciężkie i trudne w uprawie. Największe powierzchnie zajmują gleby biellicowo-brunatne, wytworzone z utworów pyłowych (lessowatych) występujące w części sołectwa Międzyrzecze Dolne i Górne, Rudzica oraz w Iłownicy. Gleby pyłowo - wietrzelinowe występują w brzeżnej części Beskidu Śląskiego. Są one gliniaste, podścielone rumoszem piaskowcowym. Gleby pyłowo – wietrzelinowe gliniaste podścielone rumoszem piaskowcowym występują wokół Grodzca. W dolinach cieków wodnych w Jasienicy i Iłownicy występują pyłowe utwory aluwialne. Przechodzą one miejscami w różnego typu mady współczesnych osadów rzecznych. Rędziny wytworzone na podłożu obfitym w węglany wapnia i magnezu występują w Mazańcowicach, Jasienicy i Grodźcu).

(źródło: Opracowanie Ekofizjograficzne Dla Gminy Jasienica sporządzone na potrzeby projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jasienica)

Gleby te należą do wielu kompleksów glebowych, od pszennych do górskich. Główne kompleksy to:

- kompleks 2 – pszenny dobry,
- kompleks 8 – zbożowo – pastewny mocny,
- kompleks 10 – pszenny podgórski,
- kompleks 11 – zbożowo podgórski.

Największa część gleb należy do klasy IVa i IIIB stanowiące około 71% powierzchni wszystkich gleb.

4.7.1.1. Rolnictwo

W 2020 r. przeprowadzony na terenie kraju został Powszechny Spis Rolny 2020, w którym to pytano rolników m.in. o powierzchnię gruntów i liczbę zwierząt gospodarskich, uprawy rolne i ogrodnicze. Ponadto, zbierano dane

o liczbie ciągników, maszyn rolniczych i budynków gospodarskich, ale tylko tych związanych z prowadzoną produkcją rolniczą. Dane udostępnione w ramach publikacji wyników PSR 2020 dla Gminy Jasienica przedstawiają:

- średnia powierzchnia użytków rolnych według gmin w 2020 r. – 6,4 ha,
- udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych według gmin w 2020 r. – 61,4%,
- obsada bydła na 100 ha użytków rolnych według gmin w 2020 r. – 50 sztuk,
- udział gospodarstw rolnych wyposażonych w ciągniki rolnicze w ogółem gospodarstw rolnych według gmin w 2020 r. – 51,1%,
- nakłady pracy w gospodarstwach rolnych ogółem poniesione na produkcję rolniczą według gmin w 2020 r. – 607 AWU.

W ostatnich latach zauważalna jest tendencja do zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, głównie pod zabudowę mieszkaniową. W latach 2019-2021 Starosta Bielski wydał decyzje w sprawie wyłączeń z produkcji rolniczej dla terenów o łącznej powierzchni 6,0468 ha. Jednakże powierzchnia wskazana w decyzjach Starosty nie świadczy o faktycznie wyłączonej powierzchni gruntów z produkcji rolniczej.

Zgodnie z danymi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na podstawie dokonanych przez rolników zgłoszeń według stanu na 1 stycznia 2022 roku, na terenie gminy Jasienica hodowanych było:

- 1690 sztuk bydła,
- 1379 sztuk trzody chlewnej,
- 29 sztuk kóz,
- 286 sztuki owiec.

Teren gminy obejmuje swoim działaniem Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej oraz Śląski Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników z terenu powiatu bielskiego. Porady dotyczą głównie wypełniania wniosków obszarowych oraz wniosków o dofinansowania unijne. Część z tych usług realizowana jest bezpłatnie, natomiast wnioski o dofinansowanie pochodzące ze środków unijnych są płatne.

W ramach programów rolno-środowiskowych Departament Płatności Bezpośrednich ARiMR zrealizował w latach 2019-2021 dla terenu gminy Jasienica płatności w zakresie jak wskazano w tabeli poniżej.

Tabela 23 Dane dotyczące realizacji programu rolno-środowiskowego na terenie gminy Jasienica

Rok	Typ płatności	Wariant	Liczba wniosków	Powierzchnia	Liczba wypłaconych	Kwota
2019	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 2.1-Międzyplony	2	19,85	2	12 902,50
2019	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 3.1-Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych	1	0,23	1	451,72
2019	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 4.4-Półnaturalne łąki wilgotne	1	1,43	1	5 475,21
2019	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 4.5-Półnaturalne łąki świeże	1	6,40	1	24 504,42
2019	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 5.4-Półnaturalne łąki wilgotne	2	9,48	2	32 113,79
2019	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 5.5-Półnaturalne łąki świeże	4	12,63	4	15 746,26
2020	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 2.1-Międzyplony	2	37,77	2	15 509,00
2020	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 3.1-Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych	1	0,23	1	451,72
2020	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 4.4-Półnaturalne łąki wilgotne	1	1,43	1	5 475,21

2020	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 4.5-Półnaturalne łąki świeże	1	6,40	1	24 504,42
2020	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 5.4-Półnaturalne łąki wilgotne	2	9,48	2	32 113,79
2020	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 5.5-Półnaturalne łąki świeże	4	13,16	4	16 803,08
2021	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 2.1-Międzyplony	2	23,34	2	20 609,22
2021	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 3.1-Zachowanie sadów tradycyjnych odmian drzew owocowych	1	0,23	1	467,13
2021	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 4.4-Półnaturalne łąki wilgotne	1	1,43	1	5 970,48
2021	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 4.5-Półnaturalne łąki świeże	1	6,40	1	26 721,04
2021	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 5.4-Półnaturalne łąki wilgotne	2	9,48	2	34 840,05
2021	Płatność rolno-środowiskowo-klimatyczna 1420	Wariant 5.5-Półnaturalne łąki świeże	4	13,16	4	17 409,84

Źródło: pismo ARiMR z dnia 23.03.2022 r. znak: StIP12.0163.10.2022.LZ

Z powyższych danych wynika, iż w latach 2019-2021 łącznie przyznano 33 dopłaty, a łączna powierzchnia gospodarstw objętych wsparciem wyniosła 172,53 ha.

Obszar gminy obejmuje także swoim zasięgiem działania Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, który corocznie prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów kwarantannowych. W latach 2019-2021 przeprowadzono:

- 67 kontroli materiału siewnego – w 3 przypadkach materiał nie spełniał wymagań po ocenie laboratoryjnej,
- ilość i rodzaj wykrytych gatunków kwarantannowych – wykryto 1 gatunek – *Clavibacter sepedonicus*,
- ilość obserwacji fitosanitarnych roślin pod kątem występowania organizmów nie kwarantannowych – wykryto 2 organizmy - *Fusarium* spp.,
- ilość kontroli sprzedawców środków ochrony roślin – przeprowadzono łącznie 6 kontroli, nie wykryto nieprawidłowości,
- ilość kontroli stosowania środków ochrony roślin – przeprowadzono 37 kontroli, nie stwierdzono nieprawidłowości,
- ilości kontroli pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych – przeprowadzono 4 kontrole, nie stwierdzono nieprawidłowości.

4.7.1.2. Badania gleb

W ostatnich latach na terenie gminy Jasienica nie były prowadzone badania jakości gleb. Dawniej badania gleb na obszarze powiatu bielskiego prowadzone są w oparciu o „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Najbliżej zlokalizowany punkt pomiarowy znajdował się w Aleksandrowicach, a ostatnie wyniki pochodzą z roku 2015. W ramach monitoringu została pobrana jedna próbka z terenu Aleksandrowic. Próbkę pochodziła z 4 kompleksu pszennego górskiego, były to gleby płowe zakwalifikowane do IIIa klasy bonitacyjnej.

Mimo, iż wyniki te nie reprezentują stanu gleb na terenie gminy Jasienica, pokazują jednak jak wygląda stan gleb w bliskiej odległości gminy. Można zatem przypuszczać, że gminę Jasienica pokrywają gleby o zbliżonych właściwościach.

Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach wykonuje badania chemiczne gleb, materiału roślinnego, nawozów dostarczonych bezpośrednio do laboratorium lub za pośrednictwem specjalistów terenowych obsługujących poszczególne rejony działania. Istnieje także możliwość samodzielnego pobrania próbki i dostarczenie jej do badań, wg instrukcji podanej przez OSChR.

Badania wykonywane są w następującym zakresie:

- badania odczynu gleby,
- badania zasobności gleby w makroelementy,
- badania zasobności gleby w mikroelementy,

Ponadto, w laboratorium OSChR w Gliwicach wykonywane są badania:

- składu chemicznego nawozów naturalnych, organicznych i organiczno-mineralnych,
- składu chemicznego osadów ściekowych i innych substancji służących do użyźniania gleb,
- badania nawozów mineralnych na potrzeby urzędowej kontroli jakości oraz na zlecenie zainteresowanych podmiotów.

Laboratorium Stacji wykonuje analizy materiału roślinnego:

- dla potrzeb doradztwa nawozowego badanie aktualnego stanu odżywienia roślin i określenie uzupełniającej dawki nawozów do nawożenia dolistnego roślin,
- badanie składu i wartości pokarmowej pasz gospodarskich,
- badania produktów roślinnych i ocena ich przydatności do celów konsumpcyjnych, zwłaszcza określenie zawartości azotanów i metali ciężkich.

Na podstawie wyników analiz chemicznych gleb lub podłoży, ustala się zalecenia nawozowe, czyli potrzeby nawozowe w postaci określonych dawek nawozów w nawożeniu podstawowym, bądź pogłównym. Do tego celu wykorzystuje się zwykle metodę bilansową, gdzie porównuje się rozchody składników pokarmowych - wynoszenie składników z plonem, straty w glebie), z przychodami (nawożenie organiczne, resztki poźniwe, uwalnianie składników w glebie). Na podstawie różnicy bilansowej oblicza się potrzebną dawkę nawozów.

4.7.2. Analiza SWOT

Gleby	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
brak istotnych zanieczyszczeń gleb duża liczba wniosków o dopłaty z ARiMR	brak badań gleb na terenie gminy pojawiające się patogeny i pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
możliwości korzystania z wsparcia ARiMR możliwość wykonania badania gleb w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej Gliwicach	ryzyko pojawienia się szkodników brak aktualizacji danych nt. stanu gleb

Źródło: opracowanie własne

4.7.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony gleb

Czynnikami, które znacznie różnicują jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie i sugerują zmianę wykorzystania obszarów obecnie rolniczych jest ukształtowanie terenu oraz zainteresowanie turystyczne tym obszarem. Na terenie gminy okresowo prowadzone są kontrole dotyczące stanu zanieczyszczenia środkami ochrony roślin gleb, materiału siewnego czy szkółkarskiego. W latach 2019-2021 w ramach kontroli materiału siewnego stwierdzono kilka przypadków nieprawidłowości.

W harmonogramach zadań zapisano, iż Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej będzie prowadził w dalszym ciągu prace związane z promocją rolnictwa ekologicznego i agroturystyki oraz prowadził konsultacje i akcje doradcze dla rolników.

W ramach działalności kontrolnej w dalszym ciągu Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa wykonywał będzie kontrole zanieczyszczenia płodów rolnych środkami ochrony roślin. Zadania te finansowane będą ze środków własnych WIORIN.

Cennym działaniem, przyczyniającym się do zwiększenia świadomości ekologicznej i rolniczej, jest organizacja spotkań informacyjnych, konkursów, szkoleń i akcji informacyjnych połączonych z praktycznymi zajęciami dla rolników, zainteresowanych produkcją rolną a także właścicieli gospodarstw predestynujących do ekologicznych

i agroturystycznych. Działania przy współudziale z powiatem przeprowadzane przez Zespół Doradztwa Rolniczego oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa finansowane z ich własnych środków finansowych.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.7.

4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów.

Tabela 24 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2017-2020 z perspektywą do 2025 roku“			
Cel: Racjonalna gospodarka odpadami			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	Sprawozdania opracowywane są terminowo corocznie zgodnie z przepisami do końca marca każdego roku.	1 sprawozdanie rocznie
2.	Aktualizacja inwentaryzacji i Programu usuwania wyrobów zawierających azbest	Gmina Jasienica posiada „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Jasienica” przyjęty uchwałą Rady Gminy Jasienica nr XI/150/2011 z dnia 29 grudnia 2011 roku. Dokument w roku 2019 został aktualizowany (na drodze uchwały nr XVII/250/20 Rady Gminy Jasienica z dnia 28 kwietnia 2020 r. w sprawie aktualizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Jasienica”). W 2019 r. usuniętych zostało 41,93 Mg odpadów zawierających azbest, natomiast w 2020 r. usuniętych zostało 69,33 Mg. Gmina nie korzystała z dofinansowań na usuwanie azbestu	1 aktualizacja PUA
3.	Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie	W 2021 r. odebrano 2007,2000 Mg niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, 1440,4400 Mg bioodpadów, 5382,3560 Mg innych odpadów.	selektywna zbiórka odpadów biodegradowalnych jest rozwijana
4.	Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	W roku 2021 w gminie Jasienica zlikwidowano 1 wysypisko, w roku 2020 zlikwidowano 2 takie nielegalnie miejsca porzuconych odpadów. Dzikie wysypiska w gminie Jasienica powstają najczęściej przy brzegu rzeki, na skraju lasu – w miejscach mało uczęszczanych przez ludzi.	3 zlikwidowane dzikie wysypiska
5.	Edukacja ekologiczna w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami na obszarze gminy Jasienica	Edukacja dla mieszkańców gminy Jasienica prowadzona jest poprzez plakaty, broszury oraz informacje na stronie internetowej www.jasienica.pl .	działania edukacyjne prowadzone na bieżąco i przy okazji innych akcji edukacyjnych
6.	Rozbudowa PSZOK-a	W roku 2019 i 2020 podjęto działanie pn. „Budowa drogi do PSZOK-u” (ul. Sarnia) w sołectwie Jasienica. Nowy odcinek drogi ma długość 240 metrów.	240 m drogi do PSZOK-u

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Jasienica

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 25 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2021
1.	Czy gmina wykonuje roczne sprawozdanie	tak	tak
2.	Czy na terenie gminy prowadzona jest zbiórka baterii i akumulatorów	tak	tak
3.	Czy osiągnięto zakładane ustawą o odpadach poziomy zmniejszania odpadów biodegradowalnych	tak	tak
4.	Ilość usuniętych dzikich wysypisk rocznie	kilka	2
5.	Ilość działań edukacyjnych w zakresie gospodarki odpadami	kilka	kilka/rok
6.	Czy Gmina posiada PSZOK	nie	tak

7.	Czy gmina aktualizuje okresowo PUA	nie (PUA 2011)	nie
----	------------------------------------	-------------------	-----

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Jasienica, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.8.1. Opis stanu obecnego

Na terenie gminy Jasienica źródłami wytwarzanych odpadów są:

- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, parków, cmentarzy,
- ulice i place,
- przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych.

Należy do nich:

- poziom rozwoju gospodarczego obszaru,
- zamożność społeczeństwa,
- rodzaj zabudowy mieszkalnej,
- sposób gospodarowania zasobami,
- przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych,
- cechy charakterologiczne mieszkańców,
- podatność na edukację ekologiczną.

Największy wpływ na ilość i skład morfologiczny powstających odpadów komunalnych w danej społeczności mają pojedyncze decyzje zapadające w trakcie zakupów poszczególnych towarów i wyboru rodzaju opakowania.

Do celów niniejszego opracowania wykorzystano dane pochodzące z rocznych sprawozdań z gospodarowania odpadami, rocznych analiz gospodarki odpadami za lata 2019-2021 oraz dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Gospodarka odpadami na terenie gminy oparta jest na zasadach Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 (uchwała nr 586/180/V/2017 z dnia 21.03.2017 r. Zarządu Województwa Śląskiego). Celem obowiązującego Planu jest określenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z Krajowym planem gospodarki odpadami 2022 oraz wymaganiami aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Dokument jest zgodny z aktualnymi przepisami prawa i przedstawia podział województwa na regiony gospodarowania odpadami. Główne cele strategiczne wynikające z KPGO to:

- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy odpadów wytworzonych w 1995 r.,
- dążenie do zmniejszania ilości składowanych odpadów,
- osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych,
- zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów poużytkowych, m. in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych,
- zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw („ustawa nowelizująca”), wprowadzono szereg zmian dotyczących m.in. udzielania przez gminy zamówień publicznych na odbiór oraz odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a także zrezygnowano z organizacji systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach regionów.

Nowelizacja istotnie zmieniła system gospodarki odpadami komunalnymi. W poprzednim stanie prawnym gospodarowanie odpadami komunalnymi co do zasady powinno zamykać się w granicach regionów gospodarki odpadami komunalnymi, wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. Nowelizacja zlikwidowała tę regionalizację.

Nadal jednak będą pewne ograniczenia dotyczące gospodarowania głównie niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi, odebranymi od właścicieli nieruchomości, odpady takie będą mogły być przekazywane wyłącznie do tzw. instalacji komunalnych, ujętych na listach prowadzonych przez Marszałków Województw.

Na terenie gminy nie ma czynnego składowiska. W związku z tym wszystkie odpady zebrane i odebrane z terenu gminy zagospodarowywane są poza terenem gminy.

Na terenie Gminy Jasienica nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych. Na mocy porozumienia międzygminnego Nr OIV.II.031.154.2012 z dnia 12 kwietnia 2013 r. zawartego pomiędzy Gminą Bielsko-Biała a Gminą Jasienica dotyczącym wspólnego uregulowania gospodarki odpadami komunalnymi w zakresie wypełniania obowiązku zapewnienia budowy, utrzymania i eksploatacji regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych, cały strumień odpadów komunalnych pochodzących z terenu Gminy Jasienica przekazywany jest do Zakładu Gospodarki Odpadami S.A. w Bielsku-Białej.

Odbiorem i zagospodarowaniem odpadów z terenu gminy Jasienica w 2021 roku zgodnie z wynikiem procedury przetargowej zajmuje się firma:

- Sanit-Trans Sp. z o.o. z siedzibą w Międzyrzecze Górne 383, 43-392 Międzyrzecze Górne.

Na terenie Gminy Jasienica funkcjonuje jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Ze względu na bardzo dużą ilość dostarczanych do niego odpadów komunalnych, teren PSZOK-u powinien zostać powiększony, aby usprawnić jego funkcjonowanie. Konieczne jest również utworzenie kolejnego lokalnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w celu zapewnienia łatwiejszego dostępu mieszkańcom wschodniej części gminy Jasienica. W 2021 roku Gmina Jasienica rozpoczęła starania w tym kierunku, aby uzyskać finansowanie tego projektu. W tym celu złożono wnioszek w ramach Polskiego Ładu, w wyniku czego pozyskano 4 999 842,90 zł na budowę nowej siedziby Zakładu Komunalnego i modernizację PSZOK-u. Zakład stanie w sąsiedztwie PSZOK-u na działce zakupionej przez Gminę w 2004 r. właśnie z myślą o usługach komunalnych. Na działce nieco ponad 1 hektara powstanie budynek o parametrach: kubatura 3449 m³ i powierzchnia użytkowa 699,8 m². Na parterze oprócz części do obsługi mieszkańców z recepcją będzie druga część, przeznaczona na pomieszczenia szatni i socjalne dla pracowników asenizacji, szatnie dla pracowników terenowych, a także pomieszczenia techniczne i magazynowe. Z kolei na piętrze zaplanowano pomieszczenia biurowe dla pracowników Zakładu Komunalnego oraz pomieszczenia socjalne i archiwum. Ponadto w nowej lokalizacji przewidziano sporo miejsca na powierzchnie garażowe i magazynowe. Hala garażowa przylegać będzie bezpośrednio do ściany budynku, wydzielono w niej pomieszczenie garażowe dla samochodów osobowych i sprzętu. Będzie tam również osobna powierzchnia garażowa dla samochodów asenizacyjnych z beczką do wywozu nieczystości (4 stanowiska).

Wśród przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie gminy 6 podmiotów posiada zezwolenie Starosty Bielskiego na zbieranie lub/i przetwarzanie odpadów oraz 7 podmiotów posiada pozwolenie na wytwarzanie odpadów. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach kontrolował w latach 2019-2021 15 podmiotów w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami. W 11 przypadkach wykazano naruszenie obowiązujących przepisów, w 8 przypadkach zrealizowano zarządzenia pokontrolne.

4.8.1.1. Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy Jasienica

Odbiór odpadów komunalnych na terenie gminy odbywa się na podstawie zapisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku. W oparciu o zapisy powyższej ustawy Rada Gminy Jasienica uchwaliła akty prawa miejscowego regulujące zasady utrzymania czystości i porządku, jak i szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Aktualnie obowiązuje Regulamin przyjęty uchwałą nr XIII/193/19 Rady Gminy Jasienica z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jasienica.

Rada Gminy Jasienica w dniu 27 marca 2013 r. podjęła uchwałę nr XXVIII/288/13 w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, w których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne (Dz. Urz. Woj. Śl. z 11.04.2013r., poz. 3350). Zgodnie z ww. uchwałą, systemem gospodarki odpadami, objęte zostały wszystkie nieruchomości na terenie gminy zarówno zamieszkałe jak i niezamieszkałe. Wobec czterech właścicieli nieruchomości w 2021 roku przeprowadzono postępowanie ustalające wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Ponadto czterdziestu sześciu właścicieli nieruchomości nie wypełniło obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny, w związku z czym naliczono im podwyższoną stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W 2021 roku obowiązywała stawka za odpady w wysokości:

- 30,00 zł miesięcznie od każdej osoby zamieszkującej daną nieruchomość, jeżeli odpady były zbierane i odbierane w sposób selektywny,
- 60,00 zł miesięcznie od każdej osoby zamieszkującej daną nieruchomość, jeżeli odpady nie były zbierane i odbierane w sposób selektywny.

Opłaty za gospodarowanie odpadami wnoszone są przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych bez wezwania, miesięcznie do kasy Urzędu Gminy lub na konto bankowe.

Właściciele nieruchomości, przed umieszczeniem odpadów komunalnych w workach, w pojemnikach lub w wydzielonych miejscach na terenie nieruchomości mają obowiązek poddać je segregacji, mającej na celu selektywne gromadzenie:

- 1) przeterminowanych leków i chemikaliów,
- 2) zużytych baterii i akumulatorów,
- 3) zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- 4) mebli i innych odpadów wielkogabarytowych,
- 5) zużytych opon,
- 6) odpadów zielonych,
- 7) odpadów budowlanych i rozbiórkowych,
- 8) bioodpadów,
- 9) papieru i tektury oraz opakowań z papieru i tektury
- 10) metalu oraz opakowań z metali i tworzyw sztucznych oraz opakowań z tworzyw sztucznych w tym opakowania wielomateriałowe,
- 11) szkła oraz opakowań ze szkła,
- 12) popiołu,
- 13) odpadów niebezpiecznych,
- 14) odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi,
- 15) odpadów tekstyliów i odzieży.

Wszystkie inne odpady powstające w gospodarstwach domowych należy traktować jako niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.

Zapisami Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Jasienica ustalono częstotliwość odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości:

- 1) papieru i tektury oraz opakowań z papieru i tektury -jeden raz na trzynaście tygodni (raz na kwartał),
- 2) metalu oraz opakowań z metali i tworzyw sztucznych oraz opakowań z tworzyw sztucznych w tym opakowań wielomateriałowych - jeden raz na cztery tygodnie,
- 3) szkła o oraz opakowań ze szkła - jeden raz na trzynaście tygodni (raz na kwartał),
- 4) pozostałe odpady po segregacji -jeden raz na dwa tygodnie,
- 5) bioodpadów -jeden raz na dwa tygodnie,
- 6) odpadów zielonych - raz na dwa tygodnie z posesji w okresie od 1 kwietnia do 31 października z limitem ilościowym do 240 litrów w miesiącu,
- 7) popiołu - raz na dwa tygodnie z posesji w okresie od 1 października do 31 maja.

Zużyte opony, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, odpady niebezpieczne, odpady budowlane i rozbiórkowe, odpady tekstyliów i odzieży, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory należy dostarczyć do gminnego punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Nadmiar powstałych odpadów zielonych można dostarczyć do gminnego punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych pod warunkiem braku zadeklarowania posiadania kompostownika i kompostowania w nim odpadów zielonych.

W roku 2021 zlikwidowano 1 wysypisko, a w roku 2020 - 2. Dzięki wysypiska powstają najczęściej przy brzegu rzeki, na skraju lasu, czyli w miejscach mało uczęszczanych przez ludzi.

Gospodarowanie odpadami podlega rocznemu obowiązkowi sprawozdawczości. Do 31 marca każdego roku Wójt Gminy Jasienica przedkłada sprawozdanie Marszałkowi Województwa. Jednocześnie do końca kwietnia każdego roku opracowywana jest Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi.

Gmina Jasienica prowadzi w obszarze odpadów edukację mieszkańców – formy edukacji to m.in. drukowanie ulotek, zamieszczanie artykułów na stronie internetowej (www.jasienica.pl/page/gospodarka-odpadami/), czy też drukowanie plakatów.

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji

przetwarzania odpadów komunalnych oraz poprawa selekcji odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, co już jest realizowane.

4.8.1.2. Ilości zebranych odpadów

Wójt Gminy Jasienica okresowo informuje mieszkańców o prowadzonych kontrolach złożonych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowania odpadami komunalnymi pod kątem ilości osób zamieszkujących. Corocznie wysyłanych jest kilkanaście wezwań do złożenia deklaracji. Dzięki czemu system gospodarki odpadami się z roku na rok staje bardziej szczelny.

Na terenie gminy prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów na zasadzie u źródła. Z terenu gminy z nieruchomości zamieszkałych w ostatnich latach odebrano i zebrano:

- w 2019 r. – 7965,9081 Mg, w tym:
 - ilość niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy - 2447,8000 Mg,
 - ilość bioodpadów odebranych z terenu gminy - 1886,2400 Mg,
 - do procesu unieszkodliwiania D5 zostały przekazane odpady z grupy:
 - ✓ 19 12 12 Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11: 970,4160 Mg,
 - ✓ 19 05 99 Inne niewymienione odpady: 279,1500 Mg,
- w 2020 r. – 8391,0870 Mg, w tym:
 - ilość niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy - 2010,5400 Mg,
 - ilość bioodpadów odebranych z terenu gminy - 2048,4400 Mg,
 - do procesu unieszkodliwiania D5 zostały przekazane odpady z grupy:
 - ✓ 19 12 12 Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11: 824,8530 Mg,
 - ✓ 19 05 99 Inne niewymienione odpady: 233,2590 Mg,
- w 2021 r. – 8829,9960 Mg, w tym:
 - ilość niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy - 2007,2000 Mg,
 - ilość bioodpadów odebranych z terenu gminy - 2116,8700 Mg,
 - do procesu unieszkodliwiania D5 zostały przekazane odpady z grupy:
 - ✓ 19 12 12 Inne odpady (w tym zmieszane substancje i przedmioty) z mechanicznej obróbki odpadów inne niż wymienione w 19 12 11 - 1423,7430 Mg
 - ✓ 19 05 99 Inne niewymienione odpady: 260,7740 Mg.

Liczby powyższe pokazują, iż ilość odpadów zebranych z terenu gminy corocznie zwiększa się, pozytywny natomiast jest fakt nieznacznego, ale zmniejszania się strumienia odpadów zmieszanych.

Uwzględniając stosowne rozporządzenia - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 roku w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. z 2017 roku, poz. 2412) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 roku w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2021 roku, poz. 1530), poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła – odnośnie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niż niektórych frakcji odpadów komunalnych oraz poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania, które w 2021 roku wyniosły:

- ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania - 24,91%,
- poziom do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych - 30,31% (wymagany poziom za 2021r. min.20% wagowo),
- recykling, przygotowanie do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych - 87,43%,

Gmina Jasienica w roku 2021 osiągnęła wymagany prawem poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia

odpadów komunalnych oraz poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

4.8.1.3. Azbest

Na właścicielu, zarządcy bądź użytkownika nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest, ciąży obowiązek sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – obowiązek tzw. inwentaryzacji. Inwentaryzacja jest wykonywana na podstawie spisu z natury. Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami przedkładają informację Wójtowi Gminy. Podmioty prawne przedkładają informację bezpośrednio marszałkowi województwa. Dane należy raportować corocznie do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Zebrane od osób fizycznych informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do 31 marca każdego roku w formie aktualizacji Bazy Azbestowej.

Gmina Jasienica posiada „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Jasienica” przyjęty uchwałą Rady Gminy Jasienica nr XI/150/2011 z dnia 29 grudnia 2011 roku. Dokument w roku 2019 został zaktualizowany (na drodze uchwały nr XVII/250/20 Rady Gminy Jasienica z dnia 28 kwietnia 2020 r. w sprawie aktualizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Jasienica”).

Na podstawie inwentaryzacji z 2019 roku stwierdzono, iż na obszarze gminy zlokalizowanych było 27 915 m² wyrobów zawierających azbest, czyli około 418,720 Mg tych odpadów.

Według danych przekazanych przez Urząd Gminy Jasienica, ilość i kwoty wydatkowe na usunięcie azbestu rok rocznie na terenie gminy przedstawiają się następująco:

- lata 2005-2010 - 33,707 Mg,
- rok 2011 - 1,1 Mg,
- rok 2012 - 98,207 Mg,
- rok 2013 - 66,997 Mg,
- rok 2014 - 37,681 Mg,
- rok 2015 - 72,027 Mg,
- rok 2016 - 33,759 Mg,
- rok 2017 - 62,14 Mg,
- rok 2018 - 49,103 Mg,
- rok 2019 - 39,571 Mg,
- rok 2020 – 69,3 Mg.

W „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032” założono etapy usuwania wyrobów zawierających azbest w czasookresach, tj:

- lata 2011-2012 - około 10% wszystkich wyrobów,
- lata 2013-2022 - około 40% wszystkich wyrobów,
- lata 2023-2032 - około 50% wszystkich wyrobów.

Oznacza to, że z terenu gminy Jasienica należało usunąć do końca 2022 około 40% odpadów zawierających azbest. Na chwilę obecną (lipiec 2022 roku) Baza Azbestowa zawiera informację o 1087,301 Mg zinwentaryzowanych odpadów zawierających azbest, 621,267 Mg odpadów azbestowych unieszkodliwionych i 466,034 Mg odpadów pozostałych jeszcze do usunięcia. Daje to ok. 57% usuniętych odpadów, a więc wielkość wyższą niż założona w „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032” na rok 2022, co może wskazywać, iż do 2032 roku usunięcie wszystkich wyrobów z terenu gminy powinno być jak najbardziej możliwe.

Gmina Jasienica prowadzi dofinansowanie kosztów odbioru, transportu i utylizacji materiałów zawierających azbest usuwanych z budynków mieszkalnych osób fizycznych.

4.8.2. Analiza SWOT

Zrównoważona gospodarka odpadami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
system gospodarowania odpadami poprawnie działający terminowo wykonywane sprawozdania i analizy gospodarki odpadami	rosnące opłaty za gospodarowanie odpadami

<p>zmniejszająca się ilość odpadów zmieszanych w strumieniu odpadów komunalnych</p> <p>wysoka skuteczność usuwania azbestu i wyrobów zaw. azbest z terenu gminy</p> <p>osiąganie poziomów recyklingu określonych w stosownych rozporządzeniach</p>	
<p>SZANSE</p> <p>czynniki zewnętrzne</p>	<p>ZAGROŻENIA</p> <p>czynniki zewnętrzne</p>
<p>stałe usprawniany system</p> <p>prowadzona okresowo edukacja ekologiczna</p>	<p>zwiększanie się ilości odpadów ogółem</p>

Źródło: opracowanie własne

4.8.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zrównoważonej gospodarki odpadami

Gmina Jasienica prowadzi gospodarkę odpadami zgodnie z założeniami nowelizacji ustawy o odpadach, posiada Regulamin utrzymania czystości i porządku oraz prowadzi coroczną sprawozdawczość.

Głównymi celami do realizacji w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych na składowisko, chociaż w gminie od 3 lat obserwuje się spadek ilości zmieszanych odpadów w ogólnej ilości odpadów komunalnych.

Analiza SWOT wskazuje zwiększanie się ilości odpadów sumarycznie zebranych z terenu gminy, co stanowi problem większości jednostek administracyjnych w kraju. Zasadnym jest prowadzenie dalszych działań związanych z segregacją odpadów celem zmniejszenia ilości odpadów zmieszanych na korzyść selektywnie gromadzonych.

Bardzo ważnymi zadaniami jest osiągnięcie wymaganych poziomów odzysku odpadów oraz zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwionych przez składowanie. Jednak przy rosnących opłatach za gospodarkę odpadami komunalnymi ogółem, należy mieć na względzie proporcjonalne zachęty finansowe dla mieszkańców, np. za posiadanie kompostowników i kompostowanie w nich odpadów.

W zakresie gospodarowania odpadami zawierającymi azbest gmina corocznie prowadzi akcje usuwania azbestu finansując mieszkańcom odbiór i utylizację tych wyrobów. Sumaryczna ilość usuniętych odpadów w stosunku do zinventaryzowanych wyrobów zaw. azbest na terenie gminy Jasienica jest wartością powyżej 50% – do 2032 roku spełnienie progu 40% jest jak najbardziej możliwe. Gmina Jasienica dokonała aktualizacji PUA w 2019 roku, co pozwoliło na rozpoznanie rzeczywistej sytuacji w zakresie ilości odpadów zawierających azbest zalegających na posesjach.

Ważnym elementem jest świadomość ekologiczna społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie zagospodarowania odpadów. Na terenie gminy prowadzone są corocznie okazjonalne akcje edukacyjne.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.8.

4.9. Zasoby przyrodnicze

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów przyrodniczych.

Tabela 26 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2017-2020 z perspektywą do 2025 roku“			
Cel: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu			
Zwiększenie lesistości			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	W Gminie realizowane są kampanie edukacyjne (publikacje na stronie powiatu w zakładce Ochrona Środowiska i dalej Kampania informacyjno-edukacyjna) oraz pogadanki w ramach zajęć z wychowawcą na lekcjach przyrody, biologii na temat funkcjonowania osobistego i społecznego poparte materiałami ze stron internetowych realizowane w szkołach i placówkach.	akcje edukacyjne ogólne
2.	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	W 2020 roku Gmina wykonała wycinkę 12 szt. drzew z terenu działek stanowiących własność Gminy Jasienica, w tym samym roku nasadzone 60 szt. drzew na terenach gminnych. W 2021 roku Gmina wykonała wycinkę 22 szt. drzew z terenu działek stanowiących własność Gminy Jasienica, w tym samym roku nasadzone 35 szt. drzew na terenach gminnych	usunięto 34 drzewa nasadzone 95 drzew
3.	Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Na terenie gminy nie wyznaczano nowych korytarzy ekologicznych w przyjętych PZP.	-
4.	Budowa, modernizacja oraz pielęgnacja parków i skwerów	W latach 2019-2020 realizowano zadanie pn.: „Budowa tężni solankowej w parku przy „Drzewiarzu”. W latach 2020-2021 w Rudzicy i Międzyrzeczu Dolnym powstały dwie kolejne tężnie solankowe.	pielęgnacja 2 pomników przyrody
5.	Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zagospodarowanie terenów rekreacyjnych	W 2017 r. rozpoczęto starania, aby koncepcja projektu „Jasienickiego Kurortu Zamkowego” została wdrożona do Narodowej Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju. Projekt Kurortu stał się częścią koncepcji Beskidzkiego Centrum Narciarstwa, ma łączyć ze sobą formy wypoczynku i promocji zdrowej turystyki z elementami historii, patriotyzmu oraz kształtowania postaw moralno-obywatelskich. Plany przewidują rozwijanie działalności w oparciu o współpracę międzynarodową w ramach Strategii Karpackiej. W okresie 2019-2020 prowadzona była pielęgnacja pomników przyrody tj. w Rudzicy przy Kościele Parafialnym lipa drobnolistna i w Międzyrzeczu Górnym lipa drobnolistna przy ul. Rolniczej.	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Jasienica

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 27 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów przyrodniczych

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2021 (w przypadku braku danych wzięto pod uwagę rok 2020)
1.	Liczba korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania	0	0
2.	Liczba parków i skwerów wybudowanych/zmodernizowanych	0	3
3.	Liczba nowych ścieżek i szlaków pieszych	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Jasienica, WIOŚ/GIOŚ oraz Głównego Urzędu Statystycznego

4.9.1. Opis stanu obecnego

4.9.1.1. Siedliska przyrodnicze mające znaczenie dla ochrony środowiska

Gmina Jasienica według fizyczno - geograficznego podziału Polski (J. Kondracki 2000 r.) leży na pograniczu dwóch podprovincji: Północnego Podkarpacia i Zewnętrznych Karpat Zachodnich. Północne Podkarpacie reprezentuje mezoregion Dolina Górnej Wisły (będący częścią makroregionu Kotliny Oświęcimskiej), który zajmuje północno - zachodni skraj gminy. Zewnętrzne Karpaty Zachodnie reprezentuje mezoregion Pogórze Śląskie (część makroregionu Pogórze Zachodniobeskidzkie) zajmujący pozostałą część gminy. Oba mezoregiony stanowią odmienne typy krajobrazu naturalnego. Dolina Górnej Wisły to krajobraz den dolin i równin akumulacyjnych, Pogórze Śląskie (zwane także Pogórzem Cieszyńskim) to krajobraz wyżynny na skałach krzemianowych.

Obszary Pogórza Śląskiego oraz Podgórze Wilamowickiego, jako części makroregionu Kotliny Oświęcimskiej – zajmujące około 80% powierzchni terenu gminy, należą do najbardziej zmienionych przez intensywną gospodarkę człowieka, z niewielką lesistością (10-20%). W mozaice rozległych pól uprawnych, użytków zielonych terenów zabudowanych, stawów hodowlanych, zachowały się pozostałości naturalnych lasów liściastych i mieszanych z udziałem rzadkich i chronionych gatunków flory i fauny – zwłaszcza we wklęsłych formach geomorfologicznych (doliny potoków, głębokie wąwozy ze stromymi zboczami i ciekami wodnymi) – głównie w Rudzicy, Jasienicy i w Międzyrzeczu Górnym.

W obrębie tych małoobszarowych form terenu, trudno dostępnych, o niewielkim znaczeniu dla gospodarki leśnej, zachowały się stare drzewostany z wielogatunkowym, bujnym runem, drzewami o cechach pomnikowych oraz naturalne krajobrazy przyrodnicze. Ww. formy ukształtowania terenu i roślinności skupione są w środkowej, zachodniej i wschodniej części gminy, natomiast peryferyjne, północne i południowe obszary reprezentują:

- ekosystemy roślinności wodnej, szuwarowej, bagiennej i wilgotnych łąk z płatami lasów łąkowych i łąkowych (kompleks stawów hodowlanych: Landek, Rudzica, Hłownica, Roztropice),
- ekosystemy siedlisk leśnych podnóża Beskidu Śląskiego (płaty żywej buczyny karpackiej, kwaśnej buczyny górskiej, łągów podgórskich, łągów olszowo – jesionowych, łągów wiązowo – jesionowych,
- zbiorowiska ziołoroślowe – częściowo wymieniane w załączniku Nr 1 Dyrektywy Siedliskowej UE) – w południowej części.

Spśród wszystkich typów siedlisk przyrodniczych na terenie gminy, szczególne miejsca zajmują:

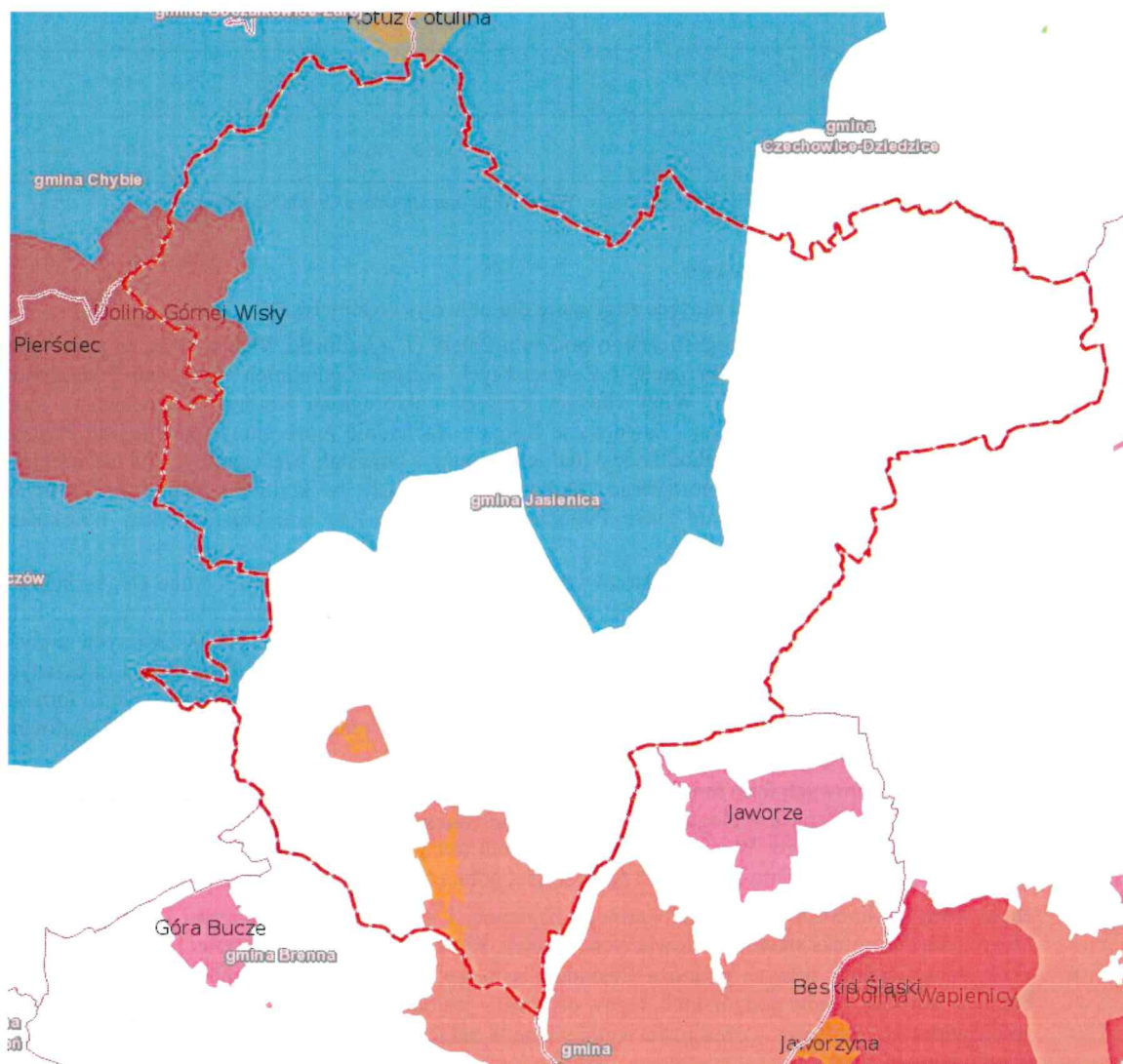
- podgórski łąg jesionowy (Carici remotae-Fraxinetum) – w dolinach szybko płynących potoków (z udziałem m.in. turzycy zgrzeblowatej, ciemiężycy zielonej), Zespół spirodeli wielokorzeniowej i salwinii pływającej (Spirodelo-Salvinietum natantis) – zbiorowisko roślin wodnych na stawach rybnych i starorzeczach (m.in. z kotewką orzechem wodnym),
- źródła wapienne (Cratoneurion commutati) z depozycją martwicy wapiennej (tufów wapiennych i trawertynow), w rejonie rezerwatu Morzyk.

4.9.1.2. Formy ochrony przyrody na terenie gminy

Obiekty i obszary chronione, wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r., poz. 916 z późn. zmianami) na terenie gminy Jasienica przedstawiono w zestawieniu oraz mapie poniżej:

- rezerwat przyrody Morzyk,
- rezerwat przyrody Dolina Łańskiego Potoku,
- obszar Natura 2000 Beskid Śląski,
- obszar Natura 2000 Cieszyńskie Źródła Tufowe,
- obszar Natura 2000 Pierściec,

- obszar Natura 2000 Dolina Górnej Wisły,
- park krajobrazowy Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego,
- 12 pomników przyrody.

Rysunek 20 Obszary chronione na terenie gminy Jasienica

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/> (dostęp: 27.05.2022 r.)

Rezerwaty przyrody

Rezerwat przyrody "Morzyk" - częściowy rezerwat leśny, utworzony w 1996, obejmuje południowozachodnie stoki wzgórza oraz wąwozy i stawy w Grodźcu. Ma 11,47 hektarów i położony jest na wysokości 330-347 m n.p.m. Celem utworzenia była ochrona i zachowanie naturalnego lasu grądowego i buczyny karpackiej, z licznymi drzewami pomnikowymi. Występują w nim 153 gatunki roślin naczyniowych, z których 7 podlega ochronie prawnej (a 3 ochronie ścisłej). Z drzew grądu występuje lipa drobnolistna, dąb szypułkowy, jesion wyniosły, a w mniejszych ilościach jawor i świerk pospolity. W buczynie przedstawicielem drzewostanu jest głównie buk (osiągający 40 metrów wysokości i 100 cm średnicy). W runie grądowym dominuje niecierpek pospolity, przytulia wonna, czyściec letni i przytulia Schultesa, natomiast w runie buczyny najliczniejsze są: czerniec gronkowy, kopytnik pospolity (będący pod częściową ochroną) i miodunka éma. Z ptaków gniazdują myszołów oraz bocian czarny. W rezerwacie znajduje się stanowisko archeologiczne – fundamenty niezidentyfikowanej budowli z kamienia łamanego, pochodzące z nieustalonego okresu.

Rezerwat Dolina Łańskiego Potoku leśny, częściowy rezerwat przyrody w Grodźcu w gminie Jasienica w województwie śląskim. Utworzony 23 grudnia 1998 r. (podstawa prawna: rozporządzenie MOŚZNiL, Dz. U. z 1998 r. Nr 164, poz. 1187 oraz Rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 8 listopada 2005 r., Dziennik Urz.

Woj. Śląskiego Nr 135, poz. 3357), posiada powierzchnię 47,07 ha. Rezerwat obejmuje dolinę Łańskiego Potoku na Pogórzu Cieszyńskim, tuż u północnych podnóży Beskidu Śląskiego. Ochronie podlegają w nim leśne zbiorowiska łąkowe: podgórski łąg jesionowy, nadrzeczna olszyna górską z licznymi, obfitymi stanowiskami ciemiężycy zielonej oraz miejscami rozrodu wielu gatunków gadów i płazów. Godnym uwagi jest występowanie bociana czarnego.

Obszary Natura 2000

Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO).

Dyrektywa Siedliskowa nie określa sposobów ochrony poszczególnych siedlisk i gatunków, ale nakazuje zachowanie tzw. właściwego stanu ich ochrony.

W odniesieniu do siedliska przyrodniczego oznacza to, że:

- naturalny jego zasięg nie zmniejsza się;
- zachowuje ono specyficzną strukturę i swoje funkcje ekologiczne;
- stan zachowania typowych dla niego gatunków jest właściwy.

W odniesieniu do gatunków właściwy stan ochrony oznacza natomiast, że:

- zachowana zostaje liczebność populacji, gwarantująca jej utrzymanie się w biocenozie przez dłuższy czas;
- naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się;
- pozostaje zachowana wystarczająco duża powierzchnia siedliska gatunku.

Najważniejszymi instrumentami realizacji celów sieci Natura 2000 są oceny oddziaływania na środowisko oraz plany ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których utworzono obszar Natura 2000. Działania ochronne winny uwzględniać wymogi gospodarcze, społeczne i kulturowe oraz cechy regionalne i lokalne danego obszaru Natura 2000. W granicach opracowania występują następujące obszary Natura 2000:

- Obszar Natura 2000 PLB240001 Dolina Górnej Wisły,
- Obszar Natura 2000 PLH240022 Pierściec,
- Obszar Natura 2000 PLH240001 Cieszyńskie Źródła Tufowe,
- Obszar Natura 2000 PLH 240005 Beskid Śląski,

Podstawę do prowadzenia właściwych działań ochronnych na obszarach Natura 2000 ustala Plan zadań ochronnych. Celem, którego jest wskazanie zmian koniecznych do wprowadzenia w dokumentach planistycznych (m.in. studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, etc.), w celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń dla utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt będących przedmiotami ochrony. Na dzień dzisiejszy obowiązują Plany zadań ochronnych dla obszarów: Obszar Natura 2000 PLB240001 Dolina Górnej Wisły, PLH240022 Pierściec, PLH240001 Cieszyńskie Źródła Tufowe. Dla obszaru PLH 240005 Beskid Śląski brak planu zadań ochronnych.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH240005 „Beskid Śląski”

Obszar NATURA2000 Beskid Śląski o powierzchni ponad 26 tys. ha położony jest w masywie Beskidu Śląskiego z niewielkimi fragmentami w obrębie Pogórza Śląskiego i w Kotlinie Żywieckiej. Występuje tu wiele różnorodnych form skalnych, takich jak: progi i wodospady w dolinach potoków czy też powierzchniowe i podziemne formy osuwiskowe. Większość obszaru pokryta jest lasami, w głównej mierze sztucznymi monokulturami świerkowymi, ale występują tu również fragmenty naturalnych oraz dobrze zachowanych, zróżnicowanych kompleksów leśnych. Występuje tu 16 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym jednymi z najcenniejszych są zachowane fragmenty lasu jodłowo-bukowo-świerkowego o charakterze naturalnym, dolnoreglowy bór jodłowo-świerkowy, bór na torfie oraz murawy kserotermiczne na górze Tuł. Na terenie ostoi zidentyfikowano 21 gatunków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, liczne stanowiska rzadkich i zagrożonych zwierząt i roślin, w tym szczególnie interesujące - jedno z 4 stanowisk w Polsce tojadu morawskiego czy jedno z 4 regionów występowania tocji karpackiej.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH240022 „Pierściec”

Obszar leży na wysokości 264 - 307 m n.p.m. i obejmuje kolonię rozrodczą podkowca małego w młynie w Pierścieniu i żerowisko tego gatunku. Podkowiec mały jest nietoperzem wymienionym w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH240001 „Cieszyńskie Źródła Tufowe”

Ostoja położona w zachodniej części Pogórza Śląskiego na terenach leśnych i rolniczych. Składa się z czterech oddzielnych obszarów: Morzyk, Góra Jasieniowa, Kamieniec i Skarpa Wiślicka. Na wzgórzach porośniętych lasami liściastymi i mieszanymi, znajdują się źródła tworzące stałe lub okresowe strumienie, przy których odkładają się martwice wapienne, zwane tufami i trawertynami. Zjawisko to zachodzi przy udziale mchów brunatnych i glonów (biologiczna depozycja martwicy) lub na progach w korycie cieków (fizyczna depozycja martwicy). Cechą tutejszych źródeł jest mała zmienność parametrów w ciągu całego roku. Ich wydajność wynosi ok., 0,2-2 l/s, temperatura 8,5-9,1 stopni Celsjusza, niezmienny jest również skład chemiczny wody. Wzgórza zbudowane są głównie z margli i łupków z wkładkami wapiennymi, a także z wapieni cieszyńskich, które reprezentują szczególny typ fliszu wapiennego. Jest on wyjątkowy w Polskich Karpatach Fliszowych. Na uwagę zasługuje również obecność tu żył skał magmowych tzw. cieszyńskich. Ostoja jest jedynym wykształconym na taką skalę i najlepiej zachowanym, a przy tym czynnym obszarem z tufami wapiennymi w całym pasie Pogórza Zachodniobeskidzkiego.

Stwierdzono tu występowanie 9 siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (siedlisko kamieniejących źródeł z formacją tufów wapiennych jest uznane przez Dyrektywę Siedliskową za priorytetowe), 2 gatunków płazów z załącznika II tej dyrektywy oraz jednego gatunku ptaka z załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Ponadto jest to ostoja salamandry plamistej oraz 22 rzadkich gatunków roślin, wśród których 15 znajduje się pod ochroną.

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 PLB240001 „Dolina Górnej Wisły”

Ostoja Dolina Górnej Wisły składa się z Jeziora Goczałkowskiego (zbiornik wody pitnej) i przyległych stawów (zbiorniki intensywnej hodowli karpia, a jesienią rejon polowań na ptactwo wodne) wraz z wpadającymi w tym miejscu prawobrzeżnymi dopływami Wisły. Stawy, założone ponad 600 lat temu, należą do najstarszych w Polsce stawów hodowlanych. Dziś, obok znaczenia gospodarczego, pełnią ważną funkcję ekologiczną: stanowią miejsce bytowania wielu cennych gatunków roślin i zwierząt wodno-błotnych, szczególnie na terenach pozbawionych zbiorników naturalnych. Teren ostoi jest gęsto zamieszkały, z zabudową pośród rozległych pól uprawnych (które stanowią prawie sześćdziesiąt procent powierzchni). Lasy i wody powierzchniowe zajmują po 16 procent powierzchni. Odnotowano tutaj występowanie co najmniej 29 gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 8 gatunków znajdujących się w Polskiej Czerwonej Księdze. W okresie lęgowym obszar zasiedlany jest przez powyżej 1% krajowych populacji takich cennych i rzadkich ptaków, wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt, jak: bączek, bąk, dzierzba czarnoczelna, rybitwa białowłosa, ślepowron (jeden z gatunków czapli - ptak gniazdujący w Polsce praktycznie tylko tutaj, w liczbie około 400 par) oraz wielu innych cennych gatunków ptaków. Jest również miejscem odpoczynku i zdobywania pokarmu dla bardzo licznych stad ptaków wodno-błotnych w czasie jesiennych i wiosennych wędrówek. Obszar ten ma rangę ostoi ptasiej o znaczeniu międzynarodowym.

Występują tu następujące gatunki z załącznika I Dyrektywy Ptasiej: bąk, bączek, ślepowron, szablodziób (2 pary w 2002 roku), mewa czarnogłowa, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna.

Stawy rybne są także miejscem występowania zagrożonych roślin wodnych, takich jak: kotewka orzech wodny oraz grzybieńczyk wodny.

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego utworzony został na mocy Rozporządzenia Nr 10/98 Wojewody Bielskiego z dnia 16 czerwca 1998 roku. Park obejmuje głównie tereny leśne Beskidu Śląskiego. Powierzchnia Parku wynosi 386,20 km². Wokół Parku utworzono strefę ochronną o powierzchni 222,85 km², z czego na terenie gminy Jasienica (otulina PK) – 980 ha.

Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego położony jest w południowej części województwa śląskiego i jest najbardziej na zachód wysuniętą częścią Beskidów Zachodnich. Wyodrębniono w nim dwa południkowe pasma górskie: Czantorii (995 m n.p.m.), stanowiące zachodnie, mniejsze ramię Beskidu Śląskiego oraz wyższe i bardziej rozczłonkowane pasmo Baraniej Góry (1220 m n.p.m.), z dominującym nad Kotliną Żywiecką i najwyższym Skrzycznem (1257 m n.p.m.).

Pierwotnie prawie całą powierzchnię Parku zajmowały lasy. Dominowały drzewostany bukowo-jodłowo-świerkowe, przy czym udział świerka wzrastał wraz z wysokością nad poziomem morza. Wraz z rozwojem osadnictwa znaczna część powierzchni leśnej zajęta została pod uprawy polowe. Piętro pogórza (do ok. 500 m n.p.m.) zajmują pola rolne i łąki oraz tereny zurbanizowane, a niewielki fragment stanowią łąki i grądy. Dla piętra

regła dolnego (500-1000 m n.p.m.) charakterystycznym typem roślinności są buczyny z domieszką świerka, jodły i jaworu. Obecnie jednak dominują świerczyny wtórnego pochodzenia. Partie szczytowe powyżej 1000 m n.p.m. to regiel górny z wysokogórskim borem świerkowym. W nadleśnictwach Ustroń i Wisła występuje świerk istebniański – ekotyp cechujący się najlepszymi w Europie parametrami odpornościowymi i wzrostowymi.

Rozległe i zwarte kompleksy leśne, będące pozostałością Puszczy Karpackiej, są miejscem obecności rzadkich, jak również pospolitych gatunków zwierząt. Lista ssaków obejmuje łącznie ok. 35 gatunków, m.in. ssaki kopytne, takie jak: jeleni, sarna, dzik, czy drapieżniki – wilk, ryś, lis i rzadziej niedźwiedź. W jaskiniach odnotowano wiele gatunków zimujących nietoperzy, np. gacka wielkoucha, nocka dużego, podkowca małego. Faunę ptaków reprezentują: głuź, jarząbek, siwerniak, drożd obrożny, dzięcioł trójpalczasty i orzechówka oraz duże ptaki drapieżne. Nad potokami zaobserwować można pliszkę górską, pluszcza, zimorodkę, czy sieweczkę rzeczną. Na terenie parku gady reprezentowane są przez jaszczurki: zwinkę i żyworódkę, beznogiego padalca, jadownię żmiję zygzakowatą oraz zaskronca. Stwierdzono występowanie 13 gatunków płazów, w tym: 4 gatunków traszek, 2 gatunków kumaków, salamandry plamistej, rzekotki drzewnej, 2 gatunków ropuch i 3 gatunków żab.

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego Oddział Biura w Żywcu realizuje na terenie gminy Jasienica działania z zakresu edukacji przyrodniczej i ekologicznej zgodnie z wymaganiami ustawowymi oraz statutowymi ZPKWŚ. Tematyka warsztatów przyrodniczych porusza zagadnienia związane z walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi Parku Krajobrazowego Beskidu Małego chronionego w ramach europejskiej sieci Natura 2000. Adresatami warsztatów jest młodzież szkolna oraz osoby dorosłe, natomiast zakres tematyczny obejmuje gatunki roślin i zwierząt występujące na obszarze Parku Krajobrazowego Beskidu Małego, formy ochrony przyrody, osłonięte przyrodnicze, uwarunkowanie na wartości przyrodnicze i krajobrazowe tego obszaru. Ponadto poruszane są kwestie związane z szeroko pojętą edukacją ekologiczną oraz dobrymi praktykami w życiu codziennym mającymi wpływ na stan środowiska (m.in. tematyka związana ze smogiem, segregacja odpadów).

Placówki oświatowe na obszarze gminy Jasienica są na bieżąco informowane o prowadzonych przez ZPKWŚ o działaniach z zakresu edukacji przyrodniczej, ekologicznej i korzystają z oferty poprzez uczestnictwo w konkursach przyrodniczych i ekologicznych, akcjach ekologicznych, warsztatach terenowych i stacjonarnych, m.in.:

- Ogólnopolski Konkurs „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”,
- Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Magia Beskidów”,
- Wojewódzki Konkurs Wiedzy Ekologicznej,
- wojewódzkie konkursy plastyczne i fotograficzne koordynowane przez Ośrodki Edukacyjne ZPKWŚ,
- warsztaty terenowe na obszarze parków krajobrazowych,
- pogadanki,
- akcje ekologiczne (Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata, Święto Drzewa),
- zajęcia okazjonalne o tematyce przyrodniczej (Międzynarodowy Dzień Roślin, Międzynarodowego Dnia Krajobrazu, zajęcia z okazji Świąt Wielkanocnych, Mikołaja i Świąt Bożego Narodzenia, w czasie trwania ferii i wakacji).

Ponadto Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego Oddział Biura w Żywcu rozpowszechnia wśród placówek oświatowych Biuletyn Informacyjny „Beskidzkie Parki Krajobrazowe”, poruszający zagadnienia związane z ochroną przyrody i krajobrazu na obszarze Beskidzkich Parków Krajobrazowych.

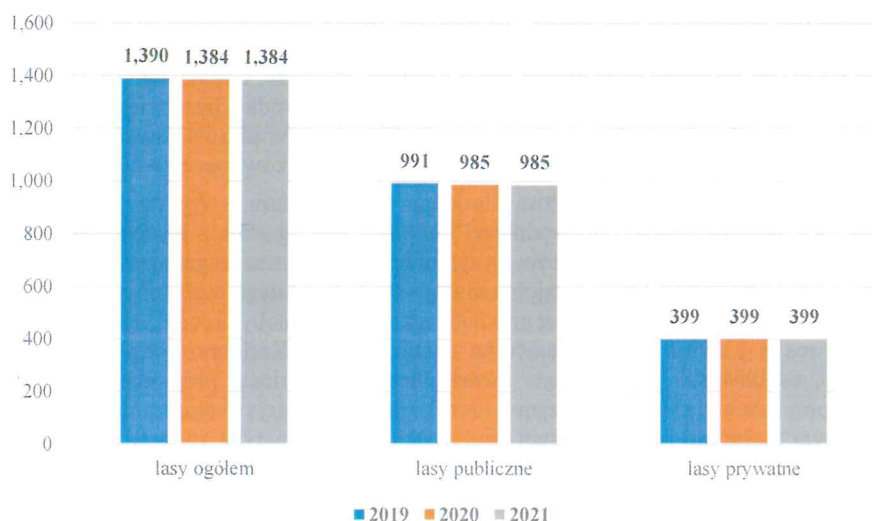
Ważnym elementem współpracy pomiędzy gminami w zakresie ochrony przyrody jest przynależność Gminy do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina. Działa ona w ramach Osi 4 PO RYBY i jest jedną z dwóch grup w województwie śląskim, która bierze udział w ogólnopolskim konkursie „O wybór lokalnej grupy rybackiej do realizacji lokalnej strategii rozwoju obszarów rybackich”. Funkcjonuje w oparciu o Ustawę z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz aktów wykonawczych. Swoim zasięgiem obejmuje 5 gmin powiatu bielskiego o najwyższym współczynniku rybackości tj.: Jaworze, Jasienica, Czechowice-Dziedzice, Bestwina i Wilamowice. Zgodnie ze Statutem Stowarzyszenia jego celami są:

- działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów rybackich,
- aktywizowanie i integrowanie społeczności zamieszkujących obszary zależne od rybactwa,
- realizacja lokalnej strategii rozwoju obszarów rybackich (LSROR) opracowanej przez lokalną grupę rybacką (LGR),
- łagodzenie skutków zmian strukturalnych w sektorze rybackim,
- poprawa jakości życia społeczności rybackich, związanych z rybołówstwem,
- działanie na rzecz ochrony środowiska, zachowania dziedzictwa kulturowego oraz naturalnych wartości obszarów rybackich.

4.9.1.3. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Lasy w gminie Jasienica położone są w V – Śląskiej krainie przyrodniczo – leśnej, dzielnicy 6 – Kędzierzyńsko – Rybnickiej.

Ogólna powierzchnia wszystkich lasów na terenie gminy Jasienica w 2021 roku wyniosła 1383,94 ha, z czego 984,94 ha przypadło na lasy publiczne, natomiast 399 ha na lasy prywatne. Lesistość gminy wynosi 15,1%.

Rysunek 21 Powierzchnia lasów w gminie Jasienica

Źródło: GUS BDL (dostęp: 1.06.2022 r.)

Powierzchnia lasów w zarządzie Nadleśnictwa Bielsko, znajdujących się na terenie Gminy Jasienica, wynosi 684,75 ha, w tym:

- powierzchnia gruntów zalesionych – 669,43 ha,
- powierzchnia gruntów niezalesionych – 0,32 ha,
- powierzchnia gruntów związanych z gospodarką leśną – 15,00 ha.

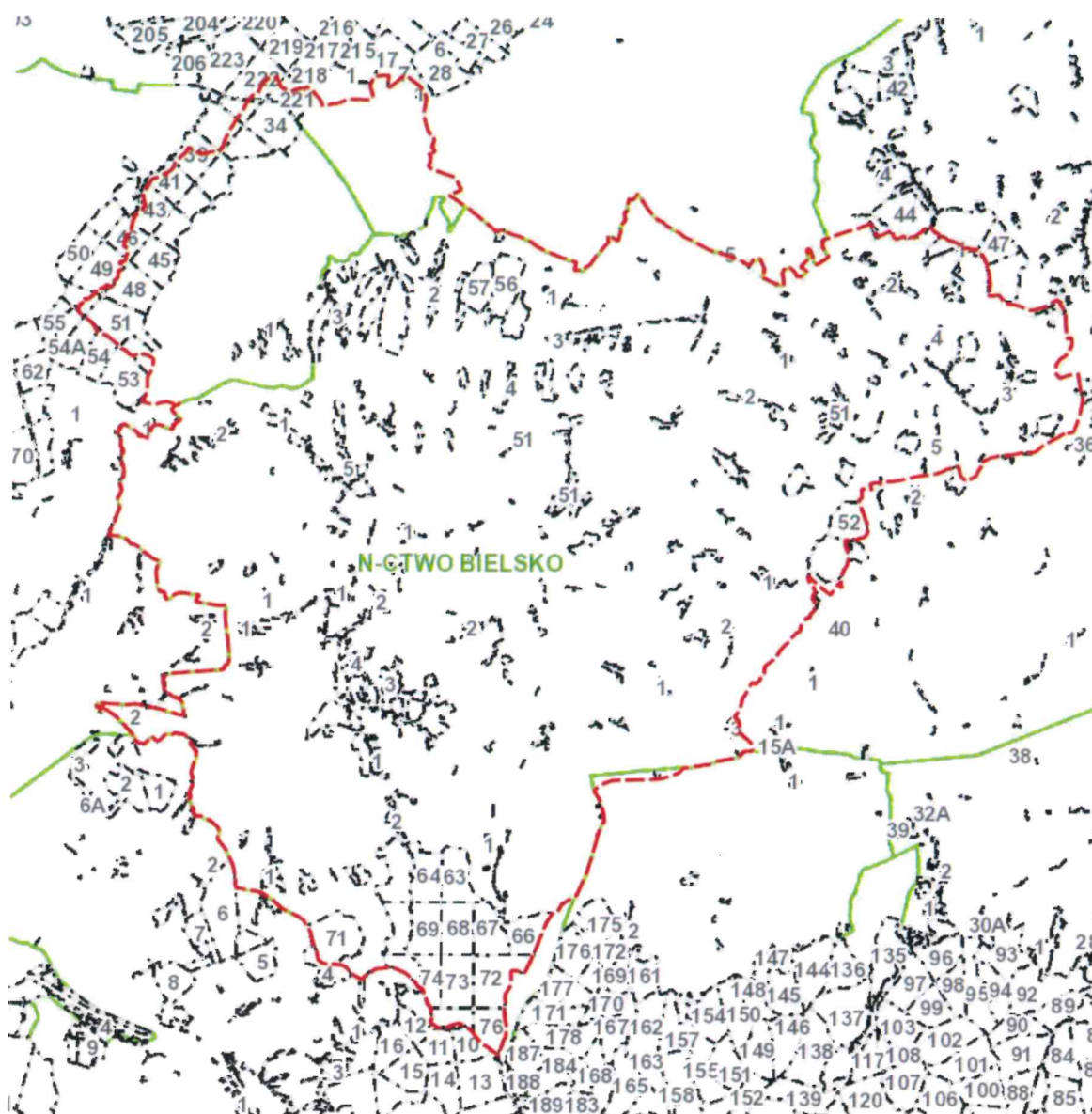
Powierzchnia lasów na terenie Gminy Jasienica, które nie stanowią własności Skarbu Państwa wynosi 406 ha.

Zwarte kompleksy Lasów Państwowych skupiają się w południowej części gminy (północne, peryferyjne partie pogórza Beskidu Śląskiego w Grodźcu, Bierach, Świątoszówce) oraz jej północno - zachodniej części (kompleks leśny w rejonie Bajerki, wzdłuż Stawów Landeckich do jeziora Goczałkowickiego – Landek, Iłownica). Lokalne, rozproszone fragmenty lasów, zwłaszcza prywatnych, często w postaci leśnych wąwozów, położone są głównie w Rudzicy, Międzyrzeczu Górnym i Grodźcu.

Aktualny obowiązującym planem w Nadleśnictwie Bielsko jest Plan Urządzenia Lasu na okres gospodarczy od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2027 r. W przeważającej części grunty w zarządzie Nadleśnictwa stanowią lasy ochronne na siedliskach: LMwyżów (Jd-Db-Bk), Lwyżów (Db-Bk), Lwyż (Bk-Db), LMw (DbSo).

Las obrębu Wapienica charakteryzuje znaczna zgodność składów gatunkowych drzewostanów z siedliskiem (około 87% ogólnej powierzchni), a dodatkowo przyrodnicze i ekonomiczne walory lasów obrębu potwierdza 39% -owy udział lasów 4- i więcej gatunkowych oraz 23% -owy udział lasów w III klasie wieku (60 – 80 lat).

W lasach niepaństwowych, dla których zostały sporządzone operaty urządzeniowe, zakres niezbędnych prac dotyczy głównie założenia upraw leśnych na powierzchniach zrębowych, zadań z zakresu ochrony lasu, pielęgnacji upraw drzewostanów, a także wykonania decyzji nakazanych dotyczących usuwania posuszu czynnego.

Rysunek 22 Gmina Jasienica – zaznaczone obszary leśne

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy> (dostęp: 1.06.2022 r.)

Nadleśnictwo Bielsko prowadzi swoją działalność gospodarczą w oparciu o aktualny Plan Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Bielsko, który obowiązuje do 2027 roku, a Uproszczone Plany Urządzenia dla lasów położonych na terenie gminy Jasienica obowiązują:

- dla lasów osób fizycznych od 2019 roku do końca 2028 roku (333,99 ha),
- dla lasów gminnych od 2013 roku do końca 2022 roku (5,74 ha),
- dla RSP Rolnik od połowy 2013 roku do połowy 2023 roku (29,24 ha).

Plan działań z zakresu ochrony przyrody obejmuje wg PUL Nadleśnictwa Bielsko:

- kształtowanie stosunków wodnych,
- kształtowanie granicy polno-leśnej,
- kształtowanie strefy ekotonowej,
- ochrona bioróżnorodności,
- akumulacja drewna martwego.

W latach 2019 – 2021 Nadleśnictwo Bielsko odnowiło 15,35 ha powierzchni, na której wysadzono 97 630 sztuk sadzonek.

Nadleśnictwo prowadzi aktywnie działania edukacyjne, których celem jest podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy Jasienica. Nadleśnictwo czynnie prowadzi edukację przyrodniczo-leśną dla ogółu społeczeństwa, zarówno dla uczniów szkół i przedszkoli w postaci zajęć dydaktycznych, jak i dla osób dorosłych w czasie akcji promocyjnych, m.in. Drzewko za surowce, sadziMy z Prezydentem itp. W czasie trwania pandemii koronawirusa w latach 2020-2021, ze względów sanitarnych liczba zajęć była ograniczona.

W przypadku inwestycji gminnych na podstawie decyzji zezwalającej na realizację inwestycji drogowej zaistniała konieczność wycinki drzew. W latach 2019-2021 Gmina Jasienica dokonano wycinki:

- wycinka drzew w roku 2019 – 14 drzew liściastych,
- wycinka drzew w roku 2020 – 13 drzew liściastych.

W zamian za wycinkę drzew, zobowiązano się do nasadzeń zastępczych. Wykonano nasadzenia drzew w roku 2019 – 70 drzew liściastych, a w 2021 roku 65 drzew. Liczba nasadzeń znacznie przewyższyła wycinkę, co jest zdecydowanie dobrym kierunkiem dla Gminy.

4.9.2. Analiza SWOT

Ochrona zasobów przyrodniczych, w tym leśnych	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie dużej liczby form ochrony przyrody występowanie aż 4 obszarów Natura 2000 bogate kompleksy leśne na terenie gminy duża liczba nasadzeń drzew	zanieczyszczenie lasów – głównie odpady niska lesistość w skali kraju i województwa wycinki drzew
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń właściwa pielęgnacja szaty roślinnej wyznaczenie nowych form ochrony przyrody zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych	rozprzestrzenianie się obcych gatunków fauny i flory zagrożenia biotyczne (szkodniki), abiotyczne (susze, wiatry), zagrożenia antropogeniczne (zła jakość powietrza) niska świadomość ekologiczna mieszkańców i turystów – zaśmiecanie lasów pożary dużych połaci leśnych

Źródło: opracowanie własne

4.9.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych, w tym leśnych

Istotnym działaniem w kierunku ochrony przyrody i krajobrazu są przedsięwzięcia w kierunku rozwoju terenów zielonych oraz utrzymania i pielęgnacji założen parkowych w gminie. Warte uwagi są wydatki przeznaczone na pielęgnację i utrzymanie zieleni urządzonej.

Formy ochrony przyrody przewidziane w ustawie o ochronie przyrody pełnią przede wszystkim rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. Powinny one być powiązane przestrzennie z podobnymi strukturami na terenie sąsiadujących terenów. Każda z form spełnia inną rolę w polskim systemie ochrony przyrody i służy innym celom, dlatego charakteryzuje się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w użytkowaniu. Zwrócić należy jednak uwagę na bardzo niską lesistość gminy – działania powinny zostać ukierunkowane na zalesianie i zwiększanie przestrzeni przeznaczonej dla zieleni i roślinności.

Gmina Jasienica charakteryzuje się dużą różnorodnością form ochrony przyrody – występują aż 4 obszary Natura 2000, park krajobrazowy, rezerwat przyrody i liczne pomniki przyrody.

Analiza SWOT wskazuje, iż najważniejszym problemem ochrony przyrody jest obecnie zanieczyszczenie lasów oraz wycinki. Ponadto dużym ryzykiem jest również rozprzestrzenianie się gatunków obcych czy zanikanie (zarastanie) niewielkich, ale bogatych przyrodniczo siedlisk płazów i gadów takich jak oczka wodne, małe zbiorniki.

Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego gminy oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące zadania:

- kreowanie wspólnej polityki ochrony przyrody obszarów cennych przyrodniczo,
- koordynacja rozwoju sieci tras i ścieżek rowerowych,
- wsparcie organizacyjne rekultywacji i rewitalizacji przeobrażonych terenów,
- promocja rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki: programy rolnośrodowiskowe jako formy zmiany wizerunku nieefektywnej gospodarki rolnej,

- realizacja zadań z zakresu planów dot. obszarów Natura 2000 zgodnie z zarządzeniami Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach,
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.9.

4.10. Zagrożenia poważnymi awariami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożeń poważnymi awariami.

Tabela 28 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2017-2020 z perspektywą do 2025 roku”			
Cel: Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska			
L.p.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Wsparcie OSP w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego	<p>W 2021 roku gmina dostała pozwolenie na budowę strażnicy w Łazach. Obiekt będzie wielofunkcyjny, oprócz strażnicy pomieści salę spotkań i pomieszczenia dla miejscowych organizacji i stowarzyszeń.</p> <p>4 jednostki OSP - OSP Grodziec, OSP Iłownica, OSP Jasienica i OSP Landek otrzymały z budżetu Powiatu Bielskiego dofinansowanie do działalności operacyjnej. Dotacje zostały wykorzystane m.in. na zakup sprzętu bojowego, specjalistycznych ubrań. Wysokość dofinansowania dla każdej jednostki wyniosła 5 000,00 zł.</p> <p>Ochotnicza Straż Pożarna w Grodźcu otrzymała dofinansowanie na doposażenie w specjalistyczny sprzęt ratowniczo-gaśniczy z budżetu Gminy Jasienica 5 000,00 zł, a z Fundacji Orlen w wysokości 25 000,00 zł. Pozyskane środki umożliwiły wyposażenie jednostki m.in.: w najazdnice – urządzenie, które pozwala oświetlić miejsce zdarzenia, zestaw podpór, sprzęt AED, kamerę termowizyjną, detektor, podkrzesywarke.</p> <p>W 2021 roku Gmina otrzymała dofinansowanie w wysokości 450 tys. zł na zakup nowego średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Iłownica. Samochód pożarniczy marki Renault D16 typu GBA z napędem 4x4, wyposażony został w moduł gaśniczy, ma zbiornik na wodę o pojemności 3,5 tys. litrów i osobny na środek pianotwórczy o pojemności 350 litrów.</p> <p>Wszystkie jednostki OSP w Gminie Jasienica otrzymały dotację w 2021 roku na realizację zadania "Zapewnienie gotowości bojowej w gminie".</p>	doposażono jednostki OSP
2.	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	<p>W 2020 roku szeregi oddziałów OSP zasililo 32 nowych strażaków z 12 jednostek. Dla wszystkich nowych strażaków zorganizowano egzamin ze szkolenia podstawowego, który pozwala uczestniczyć w akcjach ratowniczo-gaśniczych. Obok wykładów teoretycznych wzięli oni udział również w zajęciach praktycznych, prowadzonych przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku-Białej.</p> <p>Corocznie w gminie organizowane są zawody sportowo-pożarnicze w Rudzicy.</p>	bieżąca realizacja

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Jasienica

Tabela 29 Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony przed poważnymi awariami

L.p.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2017	Stan aktualny 2021
1.	Ilość jednostek OSP, które dostały wsparcie	12	12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Jasienica

4.10.1. Opis stanu obecnego

Podstawowym aktem prawnym w zakresie ochrony środowiska związanym z przeciwdziałaniem poważnym awariom przemysłowym jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, w której zawarte są: przepisy ogólne, instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej, obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, obowiązki organów administracji związane z awarią przemysłową oraz zagadnienie współpracy międzynarodowej w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej o zasięgu transgranicznym. Zgodnie z ww. ustawą, poważna awaria to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe podczas procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których wstępuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi oraz środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Również zgodnie z przywołanym powyżej aktem prawnym przez poważną awarię przemysłową rozumie się poważną awarię w zakładzie. W Polsce do kategorii poważnej awarii zalicza się także zdarzenia polegające na uwolnieniu w trakcie magazynowania lub transportu dowolnej substancji niebezpiecznej dla życia, zdrowia ludzi

lub dla środowiska substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Wystąpienie poważnej awarii przemysłowej związane jest z bezpośrednim zagrożeniem środowiska naturalnego. Ochrona środowiska przed poważną awarią oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska. Prowadzący zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii, dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracji są obowiązani do ochrony środowiska przed awariami.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, w razie wystąpienia takiej awarii, Wojewoda poprzez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, podejmuje działania niezbędne do usunięcia awarii i jej skutków. O podjętych działaniach informuje Marszałka Województwa. Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska realizuje zadania z zakresu zapobiegania występowania awarii przemysłowych. W razie wystąpienia awarii wojewódzki inspektor ochrony środowiska może w drodze decyzji:

- zarządzić przeprowadzenie właściwych badań dotyczących przyczyn, przebiegu i skutków awarii,
- wydać zakazy lub ograniczenia w korzystaniu ze środowiska.

Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku sporządza program zapobiegania poważnym awariom przemysłowym, zwany dalej „programem zapobiegania awariom”. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku wdraża program zapobiegania awariom za pomocą systemu zarządzania bezpieczeństwem, gwarantującego odpowiedni do zagrożeń poziom ochrony ludzi i środowiska, stanowiącego element ogólnego systemu zarządzania zakładem. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do opracowania i wdrożenia systemu zarządzania bezpieczeństwem, gwarantującego odpowiedni do zagrożeń poziom ochrony ludzi i środowiska, stanowiącego element ogólnego systemu zarządzania zakładem. W celu zapobiegania, zwalczania i ograniczania skutków awarii przemysłowej opracowuje się wewnętrzny i zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

Ilość substancji niebezpiecznych znajdujących się w danym zakładzie lub dużym przedsiębiorstwie decyduje o kwalifikacji tego zakładu do zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Kwalifikacji dokonuje się na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Ilość i rodzaj substancji niebezpiecznych i stwarzających ryzyko, które określone jest m.in. przez zwroty zagrożenia (tzw. kody H) determinuje podział zakładów na 2 grupy - zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR) oraz zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR).

Na terenie gminy Jasienica nie występują zakłady przemysłowe zaliczone do grupy dużego czy zwiększonego ryzyka.

Głównymi zagrożeniami na terenie gminy jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania są wypadki i zdarzenia drogowe, pożary, powodzie i zalania. Zagrożenia chemiczne i pożarowe wynikają głównie z gęstości zaludnienia, charakteru zabudowy i stopnia uprzemysłowienia. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Potencjalne zagrożenie może stwarzać także transport toksycznych substancji przemysłowych (TSP) przewożonych cysternami samochodowymi przez teren gminy. Kontrole pod tym kątem wykonywane są przez funkcjonariuszy Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Bielsku-Białej oraz funkcjonariuszy Inspekcji Transportu Drogowego.

4.10.1.1. Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego

Pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego – to główne zadanie Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Bielsku-Białej.

Do pozostałych zadań PCZK należy:

- współdziałanie z wojewódzkim i gminnymi centrami zarządzania kryzysowego oraz powiatowymi organami administracji publicznej,
- nadzór nad funkcjonowaniem i przekazywaniem niezbędnych informacji w ramach Systemu Wykrywania i Alarmowania oraz Systemu Wczesnego Ostrzegania Ludności,
- współpraca z podmiotami realizującymi monitoring środowiska,
- współdziałanie z podmiotami prowadzonymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne (Państwowa Straż Pożarna, Policja, Bielskie Pogotowie Ratunkowe, Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, jednostki ochotniczych straży pożarnych).

W roku 2020 przyjęto i przekazano do zainteresowanych instytucji i miejscowej ludności 411 zgłoszeń interwencyjnych o zdarzeniach na terenie całego Powiatu Bielskiego (zgłoszenia z telefonu alarmowego 112 w kompetencji PCZK, ostrzeżenia meteo, ostrzeżenia dot. jakości powietrza i inne).

W ramach pomocy finansowej dla Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku-Białej Powiat Bielski przekazał kwotę 70 000,00 zł na rzecz:

- dofinansowania zakupu dwóch lekkich samochodów ratowniczych,
- zakupu sorbentów do neutralizowania substancji ropopochodnych

Podobną pomoc Powiat Bielski przekazał dla Komendy Miejskiej Policji w Bielsku-Białej na łączną wartość 234 000,00 zł na rzecz:

- zakupu samochodów operacyjnych nieoznakowanych i terenowych,
- zakupu drona i czterokołowego pojazdu typ quad, alkomatu,
- remontu Komisariatu w Kobiernicach.

4.10.1.2. Miejskowe zagrożenia

Na terenie gminy Jasienica zdarzają się zagrożenia miejscowe, które wynikają np. z sytuacji meteorologicznej czy pożarów. Usuwaniem tego typu zdarzeń zajmują się Państwowa Straż Pożarna oraz 12 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych:

1. Grodziec,
2. Iłownica,
3. Jasienica,
4. Landek,
5. Łazy,
6. Mazańcowice,
7. Międzyrzecze Dolne,
8. Międzyrzecze Górne,
9. Roztropice,
10. Rudzica,
11. Świętoszówka,
12. Wieszczęta.

które otrzymują dotację na utrzymanie gotowości bojowej. Zdarzenia mające znamiona sytuacji kryzysowej realizowane są na podstawie Gminnego Planu Zarządzania Kryzysowego, którego celem jest zapewnienie systemowego, skoordynowanego i efektywnego reagowania na zaistniałą sytuację.

Gmina Jasienica finansowo wspiera działalność OSP poprzez dotacje na utrzymanie gotowości bojowej (operacyjnej), tj. zdolności podmiotu ratowniczo-gaśniczego do reagowania na nagłe zagrożenie oraz stopnia jego przygotowania do działań ratowniczych.

Ponadto cztery jednostki OSP, tj.:

- OSP Grodziec,
- OSP Iłownica,
- OSP Jasienica,
- OSP Landek

w 2021 roku otrzymały z budżetu Powiatu Bielskiego dofinansowanie do działalności operacyjnej. Dotacje zostały wykorzystane m.in. na zakup sprzętu bojowego, specjalistycznych ubrań. Wysokość dofinansowania dla każdej jednostki wyniosła 5 000,00 zł.

Miejskowe zagrożenia, które miały miejsce w ostatnich latach związane były z pożarami, w tym z pożarami lasów oraz pożarami domów. Dlatego też, jednym z zadań własnych jest wsparcie straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom. Zadanie to finansowane będzie ze środków Gminy Jasienica, budżetu powiatu bielskiego oraz środków zewnętrznych, takich jak: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

4.10.1.3. Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa

Istotnym narzędziem informatycznym, które pozwala na odczytywanie problemów społeczności lokalnych, skali i rodzaju zidentyfikowanych zagrożeń (mapa statystyczna) oraz umożliwiającym mieszkańcom sygnalizowanie

miejsz zagrożonych (mapa interaktywna) podlegających sprawdzeniu przez Policję jest, funkcjonująca od połowy 2016 roku, Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa. Stanowi ona platformę wymiany informacji pomiędzy Policją a społeczeństwem. Na stronie internetowej komendy można skorzystać z zakładki „Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa”, dzięki której internauta uzyska informacje w zakresie obsługi aplikacji, jak również możliwość wskazania zagrożenia występującego w określonym rejonie.

4.10.1.4. Działalność kontrolna

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska kontroluje przedsiębiorstwa pod kątem przestrzegania wymagań ochrony środowiska, BHP oraz środków ostrożności w postępowaniu z substancjami niebezpiecznymi. Jednocześnie same przedsiębiorstwa muszą dbać o należyte postępowanie i ostrożność. W harmonogramie realizacji zadań monitorowanych zaplanowano kontynuację działań w postaci kontroli przedsiębiorców wraz z egzekwowaniem wymagań dotyczących zapobiegania poważnym awariom – realizacja przez WIOŚ oraz prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii – realizacja przez WIOŚ i same przedsiębiorstwa. Działania te finansowane będą ze środków własnych przedsiębiorstw oraz budżetu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

W ostatnich latach na terenie gminy nie wydarzyła się żadna poważna awaria, niemniej jednak istotnym elementem są kontrole ładunków niebezpiecznych realizowane na drogach przez policję, działania te będą w kolejnych latach kontynuowane. Istotne jest także prawidłowe oznakowanie pojazdów przewożących niebezpieczne ładunki, co także w razie potrzeby kontroluje policja.

4.10.2. Analiza SWOT

Zagrożenia poważnymi awariami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
coroczne doposażanie jednostek OSP na terenie gminy istniejący system ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach na terenie powiatu szeroki wachlarz działań w zakresie szkoleń i edukacji społeczeństwa w zakresie postępowania w przypadku powstania awarii	wypadki drogowe
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zmniejszenie zagrożenia wypadkowego i pożarowego poprzez remonty i modernizację budynków oraz dróg debaty społeczne w zakresie bezpieczeństwa	nasilające się miejscowe zagrożenia, m.in. pożary

Źródło: opracowanie własne

4.10.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

Na terenie gminy nie ma zakładów zakwalifikowanych do zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Głównymi zagrożeniami na terenie gminy jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania są przede wszystkim wypadki i zdarzenia drogowe oraz pożary. Zagrożenia chemiczne i pożarowe wynikają głównie z gęstości zaludnienia, charakteru zabudowy i stopnia uprzemysłowienia. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Najważniejszymi jednostkami zajmującymi się w pierwszej kolejności minimalizacją skutków zdarzeń są Straże Pożarne. Analiza SWOT jako mocną stronę gminy Jasienica wskazała, iż wszystkie jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej są okresowo doposażane i są w stanie reagować niezwłocznie w sytuacjach zagrożeń. Niebagatelne znaczenie mają również prace modernizacyjne i termomodernizacyjne budynków Strażnic, które prowadzone były rok rocznie w celu zwiększenia efektywności energetycznej tych budynków i jednocześnie zmniejszenia kosztów ich utrzymania.

Jednym z zadań własnych jest wsparcie straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom. Zadanie to finansowane będzie ze środków Gminy Jasienica oraz środków zewnętrznych, takich jak: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska kontroluje przedsiębiorstwa pod kątem przestrzegania wymagań ochrony środowiska, BHP oraz środków ostrożności w postępowaniu z substancjami niebezpiecznymi. Jednocześnie same przedsiębiorstwa muszą dbać o należyte postępowanie i ostrożność. W harmonogramie realizacji zadań monitorowanych zaplanowano kontynuację działań w postaci kontroli przedsiębiorców wraz z egzekwowaniem wymagań dotyczących zapobiegania poważnym awariom – realizacja przez WIOŚ oraz prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii – realizacja przez WIOŚ i same przedsiębiorstwa. Działania te finansowane będą ze środków własnych przedsiębiorstw oraz budżetu Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony środowiska.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska organy administracji, podmioty prowadzące zakłady oraz podmioty transportujące substancje niebezpieczne są obowiązane do ochrony środowiska przed awariami. Jednocześnie w razie wystąpienia awarii Wojewoda, poprzez Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, podejmuje działania i stosuje środki niezbędne do usunięcia awarii oraz jej skutków.

Istotnym zadaniem jest kontynuacja i doskonalenie działań edukacyjnych społeczeństwa w celu wyrobienia w ludności nawyków prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii. Działania te realizowane są poprzez akcje edukacyjne, szkoleniowe, a dla dzieci poprzez zabawę. Finansowanie tego rodzaju zadań pochodzi głównie ze środków własnych Gminy Jasienica oraz z dofinansowań zewnętrznych.

Harmonogram zadań do realizacji w tym zakresie zawarto w rozdziale 6.10.

5. Zagadnienia horyzontalne

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie czterech zagadnień horyzontalnych, stanowiących fundament wszystkich działań zapisanych w niniejszym „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2027”.

Każdy obszar interwencji i każdy kierunek działań powinien być spójny z czterema zagadnieniami horyzontalnymi jakim są:

- adaptacja do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia,
- edukacja ekologiczna,
- monitoring środowiska.

Wszystkie obszary interwencji na których opiera się niniejszy „Program...” zawierają aspekty każdego z czterech działań horyzontalnych. Istotnym jest także, iż w każdej dziedzinie środowiskowej prowadzona jest edukacja ekologiczna, a nadzwyczajne zagrożenia czy awarie mogą wpływać na wszystkie obszary środowiska od przyrody po powietrze wody i gleby. A w celu kontroli stanu i podjęcia ewentualnych szybkich kroków niezbędny jest monitoring środowiska i stała kontrola jego stanu.

5.1. Adaptacja do zmian klimatu

W 2013 roku Ministerstwo Środowiska opracowało „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Dokument ten został opracowany przez Ministerstwo Środowiska na podstawie analiz wykonanych przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy w ramach projektu pn. "Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu - KLIMADA".

Oddziaływania związane z prognozowanymi zmianami klimatu będą z różnym natężeniem wzmacniane wskutek działalności człowieka, zarówno poprzez podejmowanie aktywności gospodarczej (wydobycie kopalin, kierunkowa gospodarka leśna i hodowla zwierząt oraz rolnictwo), jak i jej zaniechania (porzucanie łąk i muraw, zanik tradycyjnych form wykorzystania terenu). Oddziaływania te są wielokierunkowe i mogą znacznie wzmocnić niekorzystne oddziaływanie prognozowanych zmian warunków klimatycznych w powiązaniu z nieprawidłowym zagospodarowaniem terenu.

Biorąc pod uwagę horyzontalny i interdyscyplinarny charakter gospodarki przestrzennej wdrażanie działań adaptacyjnych w tym sektorze przyczynia się do ograniczenia skutków zmian klimatu nie tylko w zagospodarowaniu przestrzennym, ale także w większości obszarów życia gospodarczego i społecznego.

Z racji zwiększonej częstotliwości występowania suszy letnich i wiosennych oraz nawałnych deszczów w tym gradu należy liczyć się ze wzrastającą liczbą sytuacji ekstremalnych, czyli powodzi, suszy, osuwisk ziemi oraz erozji wodnej w korytach cieków. Proces ocieplania i zwiększanie ryzyka suszy sprzyja także rozwojowi chorób i szkodników.

Problem zmian w reżimie hydrologicznym dotyczy również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawałnych, okresów suchych, procesów eutrofizacji i zaburzeń przepływu wód w zbiornikach.

Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym i warunkami klimatycznymi zachodzi ścisły związek wzajemnego oddziaływania. W kontekście zmian klimatu istnieje konieczność zmian treści planowania przestrzennego tak, żeby odpowiadały na problemy, które dotychczas nie były, bądź nie musiały być przedmiotem rozstrzygnięć planistycznych, albo miały marginalne znaczenie w toku procesu planistycznego. Biorąc pod uwagę horyzontalny i interdyscyplinarny charakter gospodarki przestrzennej wdrażanie działań adaptacyjnych w tym sektorze przyczynia się do ograniczenia skutków zmian klimatu nie tylko w zagospodarowaniu przestrzennym, ale także w większości obszarów życia gospodarczego i społecznego. To powoduje, że planowanie przestrzenne, będące najważniejszym instrumentarium gospodarki przestrzennej, urasta do jednego z najistotniejszych kreatorów przestrzennej organizacji systemów społeczno-gospodarczych i ekologicznych, decydujących o adaptacji polskiej przestrzeni do spodziewanych zmian klimatu, a tym samym uwarunkowań środowiskowych i łagodzenia skutków społeczno-ekonomicznych tych zmian.

Zmiany klimatu i potencjalne skutki tych zmian zostały wzięte pod uwagę w niniejszym dokumencie poprzez realizację celów i kierunków działań jakie zostały zapisane w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

W ramach poszczególnych kierunków interwencji wszystkie te cele zostały wzięte pod uwagę i w ramach nich zostały zaplanowane zadania dotyczące energetyki, edukacji mieszkańców, zarządzania szlakami komunikacyjnymi w celu minimalizacji zagrożeń powodowanych przewozem substancji niebezpiecznych.

Wśród kluczowych działań o charakterze horyzontalnym, które według zapisów „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” powinny być realizowane należy wymienić rozwój alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, zarządzanie ryzykiem powodziowym, oraz wdrażanie lokalnych systemów monitoringu i ostrzegania przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi.

Istotnym elementem jest ciągła edukacja ekologiczna nie tylko dzieci, ale także rolników i właścicieli lasów, właściwe planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji oraz uwzględnianie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej.

5.2. Nadzwyczajne zagrożenia

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów, wybuch, awaria zbiornika, katastrofa autocysterny lub cysterny kolejowej przewożącej substancję niebezpieczną, awaria instalacji lub pojazdu itp. Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne.

Powstałe zagrożenia usuwane są przez odpowiednie jednostki straży pożarnej. Na terenach rolniczych przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Nadzwyczajne zagrożenia, do których może dojść na terenie gminy w trakcie normalnego funkcjonowania sprecyzowano w rozdziale dotyczącym Awarii przemysłowych. W rozdziale tym sprecyzowano rodzaje zagrożeń do jakich może dojść na obszarze gminy, wyspecyfikowano jednostki, które zajmują się identyfikacją zdarzeń, ratowaniem zdrowia, życia i mienia oraz usuwaniem skutków awarii oraz kompetencje organów do realizacji zadań w tym zakresie.

5.3. Działania edukacyjne

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dojrzałej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2026 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody.

Na wszystkich etapach edukacji od przedszkolnej poprzez podstawową, ponadpodstawową i wyższą placówki nauczania obejmujące swym działaniem jakąkolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska.

Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna ma na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

W ramach działalności edukacyjnej w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na terenie gminy stale i na bieżąco organizuje się różnorakie:

- akcje,
- spotkania,
- konkursy,
- warsztaty,
- imprezy plenerowe.

W ostatnich latach Gmina Jasienica prowadziła szereg akcji edukacyjnych i informacyjnych – głównie były one związane z tematyką ochrony powietrza, odpadów i zasobów przyrodniczych, natomiast pozostałe komponenty środowiskowe i informacje na ich temat, jak i wiedza dotycząca ochrony tych zasobów była realizowana w ramach ogólnych szkoleń i akcji edukacyjnych lub przy okazji wymienionej powyżej tematyki.

W latach 2018-2020 Gmina Jasienica organizowała:

- w ramach edukacji i przekazywania informacji dla właścicieli nieruchomości o spoczywających na nich obowiązkach w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wynikającej z art. 5 i 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach sporządzony został „wyciąg” przytoczonych artykułów i zasad kontroli oraz ustalenia częstotliwości wywozu nieczystości ciekłych który jest do dysponowania na dzienniku podawczym petentom urzędu oraz właścicielom kontrolowanych nieruchomości,
- zakup i montaż 2 pyłomierzy ASP1. Dane pomiarowe z pyłomierzy (Pył PM 2 i PM10) umieszczane są w zakładce <https://jasienica.pl/pl/page/eko/jakosc-powietrza>. Dane z pyłomierzy są wykorzystywane m.in. do przeprowadzenia prelekcji w przedszkolach i szkołach na terenie gminy Jasienica,
- kampanię informacyjno-edukacyjną poprzez zamieszczanie w lokalnej gazecie „Jasienica”, jak i na stronie internetowej Gminy informacji dotyczącej zanieczyszczeń powietrza i smogu, informacji o odpadach, harmonogramach i prawidłowej gospodarce odpadowej, jak również informacji o ochronie przyrody, a także wyrobów zawierających azbest,
- kampanie edukacyjne na ścieżkach edukacyjnych na terenie kompleksu rekreacyjno-sportowego „Drzewiarz” w Jasienicy.

Ponadto, zarówno Gmina Jasienica, jak i Powiat Bielski, za pośrednictwem strony internetowej, na bieżąco informuje mieszkańców o dostępnych dofinansowaniach z zakresu ochrony środowiska (program Czyste Powietrze, Moja woda, Mój Prąd).

Nadleśnictwo Bielsko także prowadzi aktywnie działania edukacyjne, których celem jest podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy Jasienica. W latach 2019-2021 organizowane były zajęcia edukacyjne w terenach leśnych oraz w Izbie edukacji leśnej Nadleśnictwa Bielsko, obejmujące wiedzę na temat zwierząt i roślin występujących w polskich lasach, zasad bezpiecznego zachowania się w lesie, odpowiedzialnego dokarmiania dzikich zwierząt, zależności ekologicznych w ekosystemie leśnym. Nadleśnictwo czynnie prowadzi edukację przyrodniczo-leśną dla ogółu społeczeństwa, zarówno dla uczniów szkół i przedszkoli w postaci zajęć dydaktycznych, jak i dla osób dorosłych w czasie akcji promocyjnych, m.in. Drzewko za surowce, sadziMy z Prezydentem.

Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy Jasienica, w tym tych najmłodszych prowadzona jest także przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego. Organizowane są konkursy przyrodnicze i ekologiczne, akcje ekologiczne, warsztaty terenowe i stacjonarne, takie jak m.in.:

- Ogólnopolski konkurs „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”,
- Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Magia Beskidów”,
- Wojewódzki Konkurs Wiedzy Ekologicznej,
- wojewódzkie konkursy plastyczne i fotograficzne koordynowane przez Ośrodki Edukacyjne ZPKWŚ,
- warsztaty terenowe w obszarze parków krajobrazowych,
- pogadanki, itd.

Tematykę promocji rolnictwa w Gminie realizuje się za pomocą szkoleń i organizacji akcji doradczo-konsultacyjnych przygotowywanych przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Częstochowie. Szkolenia, konsultacje oraz wizyty w gospodarstwach rolnych organizowane są z następującej tematyki:

- szkolenia uzupełniające w zakresie stosowania Środków Ochrony Roślin,
- szkolenie w zakresie gospodarki wodno – ściekowej oraz postępowania z odpadami,
- szkolenie w zakresie ubiegania się o fundusze europejskie,
- szkolenie w zakresie płatności,
- szkolenie w zakresie ustawy o ochronie zwierząt,
- szkolenie w zakresie bioasekuracji (przeciwdziałanie ASF),
- szkolenia w zakresie nawożenia,
- szkolenia w zakresie prowadzenia działalności pozarolniczej.

Gmina Jasienica powinna w kolejnych latach kontynuować istniejącą, a także pielęgnować i rozwijać współpracę z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee ograniczania niskiej emisji w tym spalania dobrej jakości paliw stałych

oraz wykorzystania ekologicznych źródeł ciepła w tym także OZE oraz zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kotłach, segregowania odpadów, ale także dbałości oraz szacunku o całość otaczającej przyrody i środowiska.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej jest rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

5.4. Monitoring środowiska

Monitoring środowiska prowadzony jest od roku 2019 przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska za pośrednictwem Regionalnego Departamentu Monitoringu Środowiska w Katowicach. GIOŚ mając na względzie jakość życia obecnego i przyszłych pokoleń, realizując politykę państwa, prowadzi monitoring środowiska w zakresie wszystkich komponentów informując społeczeństwo o wynikach takiego monitoringu poprzez publikacje na swojej stronie internetowej. Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, ochrony przyrody i bioróżnorodności, gospodarki odpadami, hałasu, pól elektromagnetycznych, potencjalnego wystąpienia poważnej awarii oraz gleby i ziemi (na poziomie krajowym). Informacje powstające w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska służą do wspomagania działań na rzecz ochrony środowiska, a także do informowania organów administracji o stanie środowiska, potencjalnych lub istniejących zagrożeniach, oraz obszarach występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w środowisku. W dalszym etapie dane te i informacje wykorzystywane są przez organy administracji do postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwoleń na wprowadzania gazów i pyłów do środowiska oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także planów i programów jako całości lub jego poszczególnych elementów

Działalność inspekcyjna z kolei pozostała w kompetencji Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska i polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsiębiorstw oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia czy są przestrzegane przepisy prawa czy stwierdzone są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania wystawiane są mandaty karne.

W związku z tym zagadnienia te są wzięte pod uwagę i ich założenia będą realizowane na obszarze gminy Jasienica w ramach niniejszego „Programu...”.

6. Cele Programu Ochrony Środowiska i ich finansowanie

6.1. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona powietrza i klimatu	Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych	Liczba oświetlenia LEDowego źródło danych: Gmina Jasienica	460	2240		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Jasienica	Zadanie własne Gminy Jasienica	-
			Roczne zużycie energii elektrycznej i gazu źródło danych: Gmina Jasienica	209 809 m ³ 88 370 kWh	<209 809 m ³ <88 370 kWh		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym montaż OZE	Zadanie własne Gminy Jasienica	brak środków finansowych
			Liczba obiektów poddanych termomodernizacji źródło danych: Gmina Jasienica	6 budynków	wg potrzeb				
			Liczba obiektów gminnych z OZE źródło danych: Gmina Jasienica	14 obiektów	wg potrzeb		Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	Zadanie własne Gminy Jasienica Zadanie monitorowane mieszkańców Gminy Jasienica	brak środków finansowych mieszkańców brak zaangażowania przedsiębiorców
			Liczba wymienionych kotłów źródło danych: mieszkańcy gminy Jasienica Gmina Jasienica	85 84	wg potrzeb				
			Ilość budynków objętych monitoringiem źródło danych: Gmina Jasienica	100%	100%		Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Zadanie własne Gminy Jasienica	brak środków finansowych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASIEŃCA NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027

			Liczba akcji na rok źródło danych: Gmina Jasienica	3-5	8-10		Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Jasienica	brak środków finansowych
			Czy funkcjonuje system informacyjny dla mieszkańców źródło danych: GIOŚ	tak	tak		Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	Zadanie monitorowane GIOŚ	brak środków finansowych
			Liczba kontroli zakładów w ciągu roku źródło danych: WIOŚ	4	wg potrzeb		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	Zadanie monitorowane WIOŚ Katowice	brak środków finansowych
			Długość sieci: a) elektroenergetycznej [km] b) gazowej [km] źródło danych: GUS	a) ok. 620 b) ok. 429	a) wg potrzeb b) wg potrzeb		Modernizacja, rozbudowa i poprawa stanu sieci infrastruktury technicznej na obszarze gminy	Zadanie monitorowane Tauronu dystrybucja S.A., PSE S.A., PSG Sp. z o.o. Oddziału w Zabrze	brak środków finansowych
			Długość dróg rowerowych (km) źródło danych: Gmina Jasienica	b.d.	wg potrzeb i środków finansowych	Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu, na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	Modernizacja i budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	Zadanie własne Gminy Jasienica	brak środków finansowych brak porozumienia z właścicielami
			Liczba odcinków dróg remontowanych i modernizowanych [km] źródło danych: Gmina Jasienica, ZDP w Bielsku Białej, GDDKiA	ok. 22,5	wg potrzeb i stanu technicznego dróg		Budowa i przebudowa dróg gminnych, powiatowych i drogi krajowej	Zadanie własne Gminy Jasienica Zadanie monitorowane ZDP w Bielsku-Białej, GDDKiA	brak środków finansowych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASIEŃCA NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027

Tabela 30 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2022	rok 2023	rok 2024	rok 2025	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Ochrona powietrza i klimatu	Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Jasienica	Gmina Jasienica	ok. 800					środki własne Gminy Jasienica, POIŚ/RPO	brak środków finansowych
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym montaż OZE	Gmina Jasienica	ok. 1 000					środki własne Gminy Jasienica, możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	brak środków finansowych
		Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	Gmina Jasienica	ok. 1 200 - 1 500					środki własne Gminy Jasienica, możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	brak środków finansowych
		Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Gmina Jasienica	10	10	10	10	60	środki własne Gminy Jasienica	brak środków finansowych
		Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Jasienica	5	5	5	5	30	środki własne Gminy Jasienica	brak środków finansowych
		Budowa i przebudowa dróg gminnych, powiatowych i drogi krajowej	Gmina Jasienica	ok. 4 800					środki własne Gminy Jasienica, POIŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW, FDS	brak środków finansowych
		Modernizacja i budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	Gmina Jasienica	wg potrzeb					środki własne Gminy Jasienica (możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	brak środków finansowych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASIEINICA NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027

Tabela 31 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2022-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona powietrza atmosferycznego	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	mieszkańcy	ok. 15 000	środki własne mieszkańców, POiŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	-
		Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	GIOŚ	30	środki własne GIOŚ, POiŚ/RPO	-
		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ Katowice	koszty administracyjne	środki WIOŚ	działanie jest realizowane co roku i będzie kontynuowane
		Modernizacja, rozbudowa i poprawa stanu sieci infrastruktury technicznej na obszarze gminy	Tauron Dystrybucja S.A., PSE S.A., PSG Sp. z o.o. Oddział Zabrze	koszty wg planów inwestycyjnych	środki Tauron dystrybucja S.A., PSE S.A., PSG Sp. z o.o. Oddział Zabrze	-
		Budowa i przebudowa dróg powiatowych i dróg wojewódzkiej	Powiat Bielski, GDDKiA	koszty wg planów inwestycyjnych	środki powiatu bielskiego, GDDKiA, POiŚ/RPO	-

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.2. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożeń hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
	Ochrona przed hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	Liczba odcinków dróg remontowanych i modernizowanych [km] źródło danych: Gmina Jasienica, PZD w B-B, GDDKiA	ok. 22,5	wg planów inwestycyjnych	Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	Ograniczenie hałasu drogowego	Zadanie własne Gminy Jasienica Zadanie monitorowane PZD, GDDKiA	-
			Ilość decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu źródło danych: Powiat bielski	3	według potrzeb		Redukcja hałasu przemysłowego poprzez zastosowanie przez zakłady odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych	Zadanie monitorowane zakładów przemysłowych	-
			Ilość przedsiębiorstw badanych/ilość naruszeń źródło danych: WIOŚ	3/1	wg potrzeb/0		Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych na realizację zadania

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASIEINICA NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027

Tabela 32 Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożeń hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2022	rok 2023	rok 2024	rok 2025	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona przed hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego (zadania opisane w części dotyczącej ochrony powietrza)	Gmina Jasienica	Koszty budowy, przebudowy i modernizacji dróg podano w rozdziale „ochrona powietrza atmosferycznego”					środki własne Gminy Jasienica dofinansowanie UE	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 33 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożeń hałasem

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2022 - 2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona przed hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego (zadania opisane w części dotyczącej ochrony powietrza)	ZDP w Bielsku-Białej GDDKiA	według zadań własnych oraz według kosztorysu dodatkowych działań	środki własne ZDP, GDDKiA, dofinansowanie unijne	zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości dofinansowania
		Redukcja hałasu przemysłowego poprzez zastosowanie przez zakłady odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych	przedsiębiorstwa	zgodnie z potrzebami	środki własne przedsiębiorstw	w ramach finansowania działalności
		Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	WIOŚ	zgodnie z potrzebami/zgłoszeniami	środki własne WIOŚ	ilość kontroli zależy od potrzeb i środków finansowych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.3. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu oddziaływania pól elektromagnetycznych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach	Liczba punktów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego źródło danych: GIOŚ	0	0	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Zadanie własne Gminy Jasienica	ryzyko sprzeciwu mieszkańców
							Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Zadanie monitorowane Powiatu Bielskiego	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
							Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	Zadanie monitorowane GIOŚ	wzrost liczby źródeł promieniowania

Tabela 34 Harmonogram zadań własnych w zakresie oddziaływania pól elektromagnetycznych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2022	rok 2023	rok 2024	rok 2025	do 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Gmina Jasienica	koszty administracyjne					środki własne Gminy Jasienica	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 35 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie oddziaływania pól elektromagnetycznych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2022 - 2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ	koszty administracyjne	środki własne GIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane w cyklach zgodnie z rozporządzeniem
		Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Starosta Bielski	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Bielskiego	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.4. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarowanie wodami	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu	Ocena JCWP i JCWPd źródło danych: GIOŚ	wody powierzchniowe stan zły wody podziemne stan dobry	wody powierzchniowe stan dobry i słaby (JCWPd nr 157) wody podziemne stan dobry	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	Zadanie monitorowane: GIOŚ, PiG	brak
			Koszty poniesione na konserwację i bieżące utrzymanie koryt cieków źródło danych: PGWWP	stale prace utrzymaniowe i konserwacyjne na ciekach naturalnych, budowlań przeciwpowodziowych oraz urządzeniach wodnych	dalsza konserwacja i utrzymanie cieków naturalnych, budowli przeciwpowodziowych oraz urządzeń wodnych		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń wodnych Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Jasienica tylko jako współpraca z administratorami cieków i urządzeń wodnych Zadanie monitorowane: PGWWP, Gminy Jasienica	brakujące środki finansowe

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASZENICA NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027

Tabela 36 Harmonogram zadań własnych w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2022	rok 2023	rok 2024	rok 2025	do roku 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Gospodarowanie wodami	Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń wodnych	W przypadku urządzeń melioracji wodnych: Gmina Jasienica, w przypadku cieków naturalnych PGW WP	realizacja wg potrzeb					budżet Gminy Jasienica, środki PGWWP	zadanie realizowane jako kontynuacja
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Jasienica	realizacja wg potrzeb					środki Gminy oraz zewnętrzne źródła finansowania (np. WFOŚiGW)	zadanie realizowane jako kontynuacja

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 37 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zrównoważonego gospodarowania wodami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2022 - 2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarowanie wodami	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu w tym wzmocnienie monitoringu wód	GIOŚ, PiG	w zależności od ilości punktów monitoringowych	środki GIOŚ	realizacja jako kontynuacja
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	PGW WP	w zależności od potrzeb i możliwości finansowych	środki PGWWP	zadanie ciągłe
		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń wodnych	PGWWP	w zależności od potrzeb i możliwości finansowych	środki PGWWP	realizacja jako kontynuacja

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.5. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka	
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2021	Wartość docelowa rok 2027					
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	Długość kanalizacji sanitarnej źródło danych: Gmina Jasienica	54,6 km	wg potrzeb	Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Jasienica	Zadanie własne Gminy Jasienica	brak środków finansowych	
			Skanalizowanie Gminy źródło danych: Gmina Jasienica	b.d.	100%		Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenie gminy Jasienica	Zadanie monitorowane przedsiębiorstwa AQUA S.A. Bielsko-Biała, PIM Czechowice-Dziedzice, WZC Sp. z o.o. Ustroń		
			Zwodociągowanie Gminy źródło danych: Gmina Jasienica	b.d.	100%					
			Długość sieci wodociągowej źródło danych: Gmina Jasienica	298,6 km	60,7 km					
			Ilość zrealizowanych akcji edukacyjnych /rocznie/ źródło danych: Gmina Jasienica	kilka/rok	kilka/rok	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi Planami gospodarowania	Działania edukacyjne, promocyjne	Zadanie własne Gminy Jasienica	brak zainteresowania mieszkańców Gminy	
			Liczba zewidencjonowanych przydomowych oczyszczalni źródło danych: Gmina Jasienica	617	wg stanu istniejącego		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne Gminy Jasienica	brak kadr i przeszkolonych pracowników	
			Liczba zewidencjonowanych zbiorników bezodpływowych źródło danych: Gmina Jasienica	5454	wg stanu istniejącego					

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASIEINICA NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027

			Liczba kontroli podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub ziemi	11		wodami dla dorzecza Wisły	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Zadanie własne Gminy Jasienica Zadanie monitorowane: WIOŚ	brak środków finansowych
			źródło danych: WIOŚ Gmina Jasienica	19	wg potrzeb				

Tabela 38 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2022	rok 2023	rok 2024	rok 2025	do roku 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Gospodarka wodnościekowa	Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Jasienica	Gmina Jasienica	ok. 7 000					środki Gminy Jasienica poprzez Aqua S.A., środki WFOŚiGW	
		Modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej na terenie gminy Jasienica		ok. 20 000						
		Działania edukacyjne, promocyjne		2	2	2	2	20	środki Gminy Jasienica ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków		wg kosztorysów inwestycji					środki Gminy Jasienica, ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	poziom dofinansowania zależny od środków finansowych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 39 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2022-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ	koszty administracyjne	środki WIOŚ	realizowane jako kontynuacja

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.6. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
I.	Gospodarowanie zasobami geologicznymi	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż	Liczba wykrytych nielegalnych eksploatacji źródło danych: dane OUG	0	0	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobycia	Zadanie monitorowane: Marszałka, Starosty Bielskiego, administracji szczebla centralnego, organów nadzoru górnictwa	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
			Powierzchnia terenów wymagających rekultywacji źródło danych: Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej	0,82	wg rzeczywistych potrzeb		Rekultywacja i rewitalizacja terenów	Zadanie monitorowane: użytkowników złóża	realizacja zakończeniu eksploatacji
			Liczba terenów osuwiskowych na terenie gminy Jasienica źródło danych: Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej	72	wg stanu rzeczywistego	Zapobieganie ruchom masowym ziemi i ich skutkom	Prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru zawierającego informacje o tych terenach (art. 118 ust. POŚ)	Zadanie monitorowane: Starosty Bielskiego	zmiany w przepisach
							Realizacja III etapu Systemy Oslony Przeciwoświsowej SOPO, jako programu monitoringu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi i prowadzenia rejestrów zawierających informacje o terenach zagrożonych procesami osuwiskowymi	Zadanie monitorowane: Państwowego Instytutu Geologicznego	brak środków finansowych na realizację zadania

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASZENICA NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027

Tabela 40 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów geologicznych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2022	rok 2023	rok 2024	rok 2025	do roku 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Gospodarowanie zasobami geologicznymi	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobycia	Marszałek, Starosta Bielski, administracja szczebla centralnego, organy nadzoru górniczego	koszty administracyjne					środki budżetu Państwa	działanie realizowane na bieżąco i będzie kontynuowane
		Rekultywacja i rewitalizacja terenów	Użytkownicy złóża	w zależności od skali przedsięwzięcia					środki własne użytkowników złóża	realizacja po zakończeniu eksploatacji
		Prowadzenie obserwacji terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także prowadzenie rejestru zawierającego informacje o tych terenach (art. 118 ust. POŚ)	Starosta Bielski	według potrzeb					środki własne Powiatu Bielskiego	działanie będzie realizowane w razie potrzeby
		Realizacja III etapu Systemy Oslony Przeciwosuwiskowej SOPO, jako programu monitoringu terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi i prowadzenia rejestrów zawierających informacje o terenach zagrożonych procesami osuwiskowymi	PIG	według potrzeb					środki własne PIG	działanie będzie realizowane jako kontynuacja

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.7. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie ochrony gleb

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona gleb	Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Ilość działań promocyjnych źródło danych: dane PODR	kilka/rok	kilka/rok	Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych	Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji żywności	Zadanie monitorowane: Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego	trudności organizacyjne i finansowe
			Ilość punktów pomiarowych źródło danych: GIOŚ	0	1		Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb	Zadanie monitorowane: GIOŚ	trudności organizacyjne i finansowe
			Ilość kontroli stosowania środków ochrony roślin źródło danych: WIORIN	37	wg potrzeb		Kontrole rolnictwa prowadzone przez WIORIN	Zadanie monitorowane: WIORIN	mala ilość kontroli i niska wykrywalność zanieczyszczeń
			Badania poziomu pH oraz zasobności gleb w fosfor, potas i magnez źródło danych: OSChR w Gliwicach	tak (30 gospodarstw)	tak		Stosowanie dobrych praktyk rolniczych mających na celu przeciwdziałanie: • spadkowi zawartości próchnicy, • wzrostowi gęstości objętościowej i zmniejszaniu porowatości, zasolenia oraz zakwaszania gleb	Zadanie monitorowane: OSChR w Gliwicach	presja na nowe tereny pod zabudowę

Tabela 4I Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony gleb

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2022	rok 2023	rok 2024	rok 2025	do roku 2027		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Ochrona gleb	Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji żywności	PODR	w zależności od skali przedsięwzięcia					środki własne PODR	
		Kontrola poziomu zanieczyszczeń gleb - rozwój sieci monitoringu gleb	GIOŚ	w zależności od ilości punktów					Środki własne GIOŚ	
		Kontrole rolnictwa prowadzone przez WIORIN	WIORIN	w zależności od ilości kontroli					środki własne WIORIN	
		Stosowanie dobrych praktyk rolniczych mających na celu przeciwdziałanie: • spadkowi zawartości próchnicy, • wzrostowi gęstości objętościowej i zmniejszaniu porowatości, zasolenia oraz zakwaszenia gleb	rolnicy, OSChR w Gliwicach	koszty własne rolników oraz koszty organizacji szkoleń i działań promocyjnych					środki własne rolników, OSChR w Gliwicach, dofinansowanie WFOŚiGW	działalność doradcza

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.8. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zrównoważonej gospodarki odpadami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Ilość kontroli mieszkańców źródło danych: Gmina Jasienica	30-40	wg potrzeb	Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami	Zadanie własne Gminy Jasienica	
			Ilość rocznie usuwanych odpadów z terenów publicznych źródło danych: Gmina Jasienica	1-2/rok	brak dzikich wysypisk		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów (dodatkowo tereny przydrożne)	Zadanie własne Gminy Jasienica	
			Czy zostało opracowane i przyjęte uchwałą PUA Liczba aktualizacji PUA źródło danych: Gmina Jasienica	tak 1	tak 1		Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i opracowanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest – aktualizacja PUA	Zadanie własne Gminy Jasienica	realizowane w miarę środków finansowych
			Stosunek ilości azbestu usuniętego do ilości pozostałej do usunięcia zgodnie z Bazą Azbestową stan na koniec 2020 roku oraz % usuniętego azbestu źródło danych: Gmina Jasienica	621 1087 57%	ok. 80-90%		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Zadanie własne Gminy Jasienica (ew. dofinansowanie WFOŚiGW)	
			Procent mieszkańców objętych zbiórkami odpadów źródło danych: Gmina Jasienica	ok. 98%	100%		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Zadanie własne Gminy Jasienica	
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Jasienica	1-2	5		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej doskonalenia segregacji odpadów komunalnych	Zadanie własne Gminy Jasienica	
			Liczba kontroli przedsiębiorców w zakresie gospodarki odpadami źródło danych: WIOŚ	15	wg potrzeb		Prowadzenie kontroli przedsiębiorstw w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami	Zadanie monitorowane WIOŚ	zadanie realizowane na bieżąco

Tabela 42 Harmonogram zadań własnych w zakresie zrównoważonej gospodarki odpadami

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASZENICA NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2022	rok 2023	rok 2024	rok 2025	do 2027 roku		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami	Gmina Jasienica	zadanie realizowane jest przez pracowników UG w ramach obowiązków służbowych, koszty zależą od ilości kontroli					Środki własne Gminy 10	
		Sukcesywnie zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów (dodatkowo tereny przydrożne)	Gmina Jasienica	koszty zależne od ilości dzikich wysypisk					Środki własne Gminy Jasienica	
		Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i opracowanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest – aktualizacja PUA	Gmina Jasienica	-	-	-	-	30	Środki własne Gminy Jasienica	
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Gmina Jasienica	W zależności od poziomu zainteresowania mieszkańców 50-100					Środki własne Gminy Jasienica	
		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gmina Jasienica	ok. 7 500	ok. 7 500	ok. 7 500	ok. 7 500	ok. 45 000	Środki własne Gminy Jasienica	
		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej doskonalenia segregacji odpadów komunalnych	Gmina Jasienica	5/rok					Środki własne Gminy Jasienica	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 43 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zrównoważonej gospodarki odpadami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2022-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Prowadzenie kontroli przedsiębiorstw w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami	WIOŚ	koszty administracyjne	środki WIOŚ	realizowane jako kontynuacja

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.9. Cele, kierunki interwencji w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych, w tym leśnych

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona przyrody i krajobrazu	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	Liczba działań/akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Jasienica, Nadleśnictwo Bielsko	kilkanaście/rok	kilkanaście/rok	Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych Gminy, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej.	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Zadanie własne Gminy Jasienica Zadanie monitorowane: Nadleśnictwa Bielsko, Powiatu Bielskiego, ZPKWŚ	brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba nasadzeń/wycinka drzew źródło danych: Gmina Jasienica, ZDP w Bielsku Białej, GDDKiA	135/27 95/134	wg potrzeb/0		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zadanie własne Gminy Jasienica Zadanie monitorowane ZDP w Bielsku-Białej, GDDKiA	brak środków finansowych
			Liczba działań promocyjnych źródło danych: Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Bielsku Białej	kilka	kilkanaście		Promocja działań proekologicznych dla rolników	Zadanie monitorowane ODR w Bielsku-Białej	brak zainteresowania rolników
			Liczba korzyści ekologicznych w planach zagospodarowania źródło danych: Gmina Jasienica	0	1		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie własne Gminy Jasienica	przedłużający się okres uchwalenia planów
		Zwiększenie lesistości	Liczba pomników przyrody z zabiegami pielęgnacyjnymi lub konserwacyjnymi źródło danych: Gmina Jasienica	2	wg potrzeb	Zrównoważony rozwój lasów	Budowa, modernizacja oraz pielęgnacja parków i skwerów, pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody	Zadanie własne Gminy Jasienica	brak środków finansowych
			Liczba nowych ścieżek i szlaków pieszych	1	wg potrzeb		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych.	Zadanie własne Gminy Jasienica	brak środków finansowych

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASZENICA NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027

			źródło danych: Gmina Jasienica				zagospodarowanie terenów rekreacyjnych		
			Liczba uproszczonych planów/inwentaryzacji	0	wg potrzeb		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie leśistości poprzez zalesienia	Zadania monitorowane Powiatu Bielskiego	brak środków finansowych
			Powierzchnia lasów objęta uproszczonymi planami urządzania lasów (%)	100	100		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych	Zadania monitorowane Powiatu Bielskiego	brak środków finansowych
			Powierzchnia zalesień/odnowień na rok (ha)	15,35	wg PUL		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Zadanie monitorowane właścicieli gruntów	brak zainteresowania zalesieniami
			źródło danych: Powiat Bielski						
			źródło danych: Powiat Bielski						

Tabela 44 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych, w tym leśnych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2022	rok 2023	rok 2024	rok 2025	do 2027 roku		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Ochrona przyrody i krajobrazu	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Jasienica	5	5	5	5	30	środki własne Gminy Jasienica	-
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Jasienica	50	50	50	50	300	środki własne Gminy Jasienica	-
		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Jasienica	wg potrzeb					środki własne Gminy Jasienica	

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASZENICA NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027

	Budowa, modernizacja oraz pielęgnacja parków i skwerów	Gmina Jasienica	wg potrzeb	środki własne Gminy Jasienica, środki WFOŚiGW/NFOŚiGW, POIiŚ/RPO	-
	Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zagospodarowanie terenów rekreacyjnych	Gmina Jasienica	wg potrzeb	środki własne Gminy Jasienica, środki WFOŚiGW/NFOŚiGW, POIiŚ/RPO	-

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 45 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych, w tym leśnych

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2022-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona przyrody i krajobrazu	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Nadleśnictwo Bielsko, Powiat Bielski, ZPKWŚ	20-30/rok	środki własne Nadleśnictwa Bielsko, Powiatu Bielskiego, ZPKWŚ NFOŚiGW/WFOŚiGW	
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej, ZDW Katowice	wg potrzeb	środki ZDP w B-B, ZDW Katowice	
		Promocja działań proekologicznych dla rolników	ODR Bielsko Biała	100-150	środki własne Powiatu Bielskiego	
		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych oraz zwiększenie leśistości poprzez zalesienia	Powiat Bielski	20/rok	środki własne Nadleśnictwa Bielsko	
		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych	Powiat Bielski	koszty administracyjne	środki własne Powiatu Bielskiego	w razie potrzeby
		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	właściciele gruntów	50/rok	środki własne właścicieli terenów	w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

6.10. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożeń poważnymi awariami

L.p.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2021	Wartość docelowa rok 2027				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych	Ilość kontroli w zakresie ochrony środowiska w przedsiębiorstwach źródło danych: dane WIOŚ	27	wg potrzeb/zgłoszeń	Zmniejszenie zagrożenia awariami oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	Zadanie monitorowane WIOŚ, przedsiębiorstw	brak środków na działania kontrolne
			Ilość jednostek OSP, które dostały wsparcie źródło danych: Gmina Jasienica	12	12		Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego	Zadanie własne Gminy Jasienica	brak środków finansowych
		Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska	Liczba poważnych awarii na terenie gminy źródło danych: WIOŚ	0	0		Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku w razie zaistnienia takiej konieczności	Zadanie monitorowane sprawców awarii	brak potrzeby realizacji zadania
			Ilość kontroli transportu substancji niebezpiecznych źródło danych: dane Policji	0	wg potrzeb		Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska	Zadanie monitorowane Wojewody, Marszałka Woj. Śląskiego, Straży Pożarnej, WIOŚ i organy administracji	z powodu braku awarii
			Ilość akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Jasienica	1-2	1-2	Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń	Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe	Zadanie monitorowane zarządców dróg	ograniczone środki finansowe
							Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie własne Gminy Jasienica Zadanie monitorowane: Starosty Bielskiego, Policji, PSP, WIOŚ, PWIS	brak zaangażowania mieszkańców

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY JASIEINICA NA LATA 2022-2025 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2027

Tabela 46 Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2022	rok 2023	rok 2024	rok 2025	do 2027 roku		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
I	Zagrożenia poważnymi awariami	Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom	Gmina Jasienica	ok. 10 000 – 12 000					środki własne Gminy Jasienica, WFOŚiGW	w ramach posiadanych środków
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii		20					środki własne Gminy Jasienica	działanie będzie realizowane w razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 47 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

L.p.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2022-2027 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
I	Zagrożenia poważnymi awariami	Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	sprawy awarii	w zależności od potrzeb	środki sprawcy awarii	realizacja w razie potrzeby
		Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego	RDOŚ	w zależności od potrzeb	środki RDOŚ	realizacja w razie potrzeby
		Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe	Starosta Bielski, zarządcy dróg, policja	koszt znaków	środki zarządców dróg	realizacja w razie potrzeby
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Policja, PSP, WIOŚ, Sanepid	100	środki Policji, PSP, WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Jasienica, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

7. System realizacji Programu Ochrony Środowiska

Instrumentami wspomagającymi realizację Programu Ochrony Środowiska są elementy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz.1057). Wynikają one z obowiązków i kompetencji organów powiatu i Gminy. Narzędziem, które koordynuje i spina w jedną całość działania związane z ochroną środowiska jest Program Ochrony Środowiska. Zapisy w nim zawarte przyczyniają się do zacieśniania współpracy gmin należących do powiatu, instytucji i organizacji działających na jego terenie.

Wszystkie te działania przyczyniają się do większej skuteczności i efektywności wdrażania zapisów zawartych w Programie. Z tej przyczyny procedura wdrażania i realizacji Programu powinna zostać jasno i czytelnie przedstawiona, tak by instytucje i organizacje działające w szeroko pojętej ochronie środowiska miały możliwość weryfikacji realizacji zestawionych w Programie celów i zadań środowiskowych.

Kolejnym cennym narzędziem do realizacji Programu jest zdobycie źródeł finansowania. Aby zapewnić sprawne funkcjonowanie zarządzania trzeba pamiętać o zasadzie zrównoważonego rozwoju i zapewnieniu sprawnych rozwiązań organizacyjnych nie tylko związanych z ochroną środowiska. Niezbędne jest by w procesie wdrażania Programu Ochrony Środowiska wzięły udział przedsiębiorstwa i instytucje różnych profili gospodarki oraz różnych sfer życia społecznego, wynikiem, czego możliwa będzie realizacja Programu, a także zachowanie ładu gospodarczego, społecznego i ekologicznego.

Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska na poziomie Gminy związane jest z potrzebą oddzielenia zarządzania środowiskiem i wydzielenia go, jako odrębnego niezbędnego celu do realizacji. W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania.

Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu programem, czyli jednostki administracji samorządowej oraz jednostki udzielające dofinansowania. Ważną rolę we wdrażaniu Programu mają wszystkie podmioty realizujące zadania zapisane w Programie, zarówno te własne, czyli Gminy Jasienica, jak i koordynowane, do których zaliczamy zakłady przemysłowe i produkcyjne, Nadleśnictwa, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Powiatowy Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Zarząd Dróg Wojewódzkich, a także podmioty gospodarcze i osoby fizyczne.

W każdej fazie wdrażania programu uczestniczą mieszkańcy, którzy bezpośrednio wykorzystują produkty wynikające z realizacji postanowień programu. (np. sieć kanalizacji sanitarnej, zmodernizowana droga czy akcja ekologiczna). Warunkiem prawidłowego wdrożenia programu jest stosowanie zasad:

- współdziałania,
- wzajemnej wymiany informacji,
- otwartości i przejrzystości w stosunku do współuczestniczących w realizacji programu.

Zasadne jest ze względu na wiele obowiązków i zadań pojawiających się na każdym etapie wdrażania programu określenie możliwości rozłożenia środków i obowiązków na poszczególnych wykonawców programu.

Dzięki współdziałaniu jednostek zaangażowanych w Program zostaną pozyskane środki finansowe i osiągnięte zamierzone efekty. Często duże znaczenie ma wykorzystanie doświadczeń sąsiednich jednostek administracyjnych, które wcześniej wdrażały na swoim obszarze Program. Partnerstwo w połączeniu z wymianą doświadczeń może stać się początkiem współpracy na szczeblu nie tylko lokalnym, ale także regionalnym.

Podstawową zasadą w realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska jest prawidłowe i właściwe wykonywanie zadań własnych przez poszczególne jednostki świadome własnej roli we wdrażaniu i odpowiedzialne za swoje uczestnictwo w Programie. Najważniejsza i główna odpowiedzialność za prawidłowe wdrożenia spoczywa na Wójcie Gminy Jasienica, który składa Radzie Gminy Jasienica raporty z wykonania Programu. Gmina współdziała z organami administracji samorządowej powiatowej, które dysponują narzędziami wynikającym z ich kompetencji. Źródła finansowania Programu stanowią środki własne samorządów, podmiotów gospodarczych, środki pozyskiwane z WFOŚiGW w Katowicach, z RPO WSL 2014-2020, funduszy unijnych, itp.

Ponadto Gmina Jasienica współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji, których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (Inspektor Sanitarny, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska), prowadzą monitoring wód (PGW WP, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej).

Tabela 48 Działania w ramach zarządzania środowiskiem w Gminie Jasienica

Lp.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2022 -2027	Instytucje uczestniczące
1.	Wdrażanie programu ochrony środowiska	Raport z wykonania programu (co dwa lata)	Gmina Jasienica, inne jednostki wdrażające Program
		Opracowanie programu ochrony środowiska co 4 lata	Gmina Jasienica
2.	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, system informacji o środowisku	Realizacja programu ochrony środowiska oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się szeroko pojętą ochroną środowiska	Rada Gminy Jasienica, Starosta Bielski, WIOŚ, Organizacje pozarządowe
3.	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Gmina Jasienica, Powiat Bielski, Fundusze celowe
4.	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi - Stan środowiska w województwie śląskim	WIOŚ, WSSE, ZGW, Powiat

Źródło: pracowanie własne

Elementem polityki ekologicznej Gminy jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2027 (zwany dalej Programem) został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Gminie. Poprzedni dokument opracowany został w 2017 r. i obowiązywał w perspektywie do 2021 r.

Podstawą do opracowania niniejszego Programu są zalecenia wynikające z Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska z 2015 roku, a także obecnie obowiązujące przepisy prawa. W niniejszym opracowaniu autorzy starali się dokonać porównania stanu środowiska z roku 2017 z obecnym według informacji z 2020 roku (natomiast jeśli brakowało takich informacji posłużono się danymi z 2019).

Ustawa z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska nie określa sztywnych ram programu ochrony środowiska, zwraca natomiast uwagę (art. 1), by opracowanie uwzględniało pewne dokumenty określone w art. 1 tj. strategię rozwoju, programy i dokumenty programowe o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r. poz. 1057), co zostało w dokumencie uwzględnione.

Przedmiotowe opracowanie dla Gminy Jasienica zawiera takie elementy jak:

- wstęp - rozdział ten zawiera podstawę prawną i cel przygotowania programu ochrony środowiska, a także okres objęty opracowaniem, metodykę, strukturę i zakres dokumentu,
- w rozdziale drugim wykazano spójność niniejszego opracowania z dokumentami nadrzędnymi opracowanymi we wcześniejszych latach szczególnie krajowego, regionalnego, wojewódzkiego i powiatowego,
- rozdział trzeci to informacje ogólne o Gminie. Zawartość tego rozdziału to m.in. informacje o położeniu administracyjnym Gminy oraz dane dotyczące uwarunkowań gospodarczych i środowiskowych Gminy,
- rozdział czwarty to ocena aktualnego stanu środowiska. W rozdziale tym opisano stan aktualny oraz wskazano najważniejsze problemy w zakresie każdego komponentu środowiska.

Wśród obszarów interwencji opisano i oceniono:

Ochronę powietrza atmosferycznego

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z lat 2019-2021 pochodzące z systemu monitoringu jakości powietrza województwa śląskiego oraz opracowania Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska pt.: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim - raport wojewódzki za rok 2021”.

Strefa śląska, w której zlokalizowana jest Gmina otrzymała klasę A dla dwutlenku siarki, klasę A dla dwutlenku azotu, klasę A dla tlenku węgla oraz klasę C dla benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀.

Na terenie gminy występują drogi powiatowe, drogi gminne oraz droga wojewódzka i droga krajowa. Modernizacja dróg gminnych i powiatowych to jeden z elementów pośredniej poprawy jakości powietrza w regionie i gminie – bezpieczeństwo, płynna jazda i dobrze skomunikowana sieć dróg lokalnych pozwalają na obniżenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego z transportu lokalnego i regionalnego.

Gmina Jasienica angażuje się we wsparcie mieszkańców w zakresie dofinansowania do wymiany kotłów – dotacje mają miejsce od 2018 roku, w latach 2019-2021 wymieniono 304 starych źródeł ciepła. W ramach Programu Czyste Powietrze mieszkańcy indywidualnie zgłaszają wnioski o dofinansowanie do wymiany kotłów. W okresie od października 2021 do grudnia 2021 w gminie złożono 28 wniosków w ramach Czystego Powietrza.

Zagrożenia hałasem

Corocznie Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach zarówno w formie interwencyjnej (na podstawie zgłoszenia mieszkańców) lub wg planowanego harmonogramu prowadzi kontrole przedsiębiorców w zakresie emisji hałasu.

W granicach administracyjnych Gminy Jasienica zlokalizowane są ekrany akustyczne przy drodze krajowej S52 – są one zarządzane przez GDDKiA i są w dobrym stanie technicznym. Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku Białej nie dokonywał żadnej oceny akustycznej w hałasie drogowego na obszarze powiatu w tym także Gminy Jasienica. WIOŚ w Katowicach prowadził kontrole hałasu w podmiotach, w 1 podmiocie wykazano naruszenie. GIOŚ nie prowadził monitoringu hałasu drogowego na drogach w gminie Jasienica.

Oddziaływania pól elektromagnetycznych

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są miejsca posadowienia anten telefonii komórkowej i instalacje radiokomunikacji.

Obecnie niezbędne jest tylko zgłoszenie nowej lub modernizowanej instalacji do Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej. Na podstawie zgłoszeń Starosta Bielski prowadzi rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko, których emisja nie wymaga pozwolenia.

W okresie 2019-2021 z terenu gminy Jasienica Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej miało 2 zgłoszenia instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne.

Wyniki badań w województwie śląskim w żadnym punkcie nie wskazywały na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, które wynoszą 7 V/m, niemniej zauważalna jest tendencja wzrostowa.

Zrównoważone gospodarowanie wodami

Z danych PMŚ wynika, iż ogólny stan JCWP występujących na terenie gminy Jasienica jest zły. Stan chemiczny wód podziemnych występujących na terenie gminy Jasienica został scharakteryzowany na podstawie monitoringu prowadzonego w latach 2017-2019 r., który wykazał, iż stan chemiczny tych wód określa się jako zły.

Stan JCWPd na terenie gminy (nr 162, 163 i 157) jest dobry i słaby (nr 157).

Obszar gminy w całości należy do dorzecza Wisły i jest odwadniany jej dopływami: Iłownicą, Białą, Bajerką. Około 96% obszaru gminy należy do zlewni II rzędu rzeki Iłownicy zasilanej dopływami: potok Łaziński, Jasienica z Potokiem Wysokim i potokiem Międzyrzeczkim, Wapienica z Rudawką i potokiem Starobielskim. Północno – zachodni skraj gminy (część wsi Iłownica) odwadniają dopływy Bajerki, z kolei północno – wschodni fragment gminy (część wsi Mazańcowice) należy do zlewni Białej.

Gospodarkę wodno – ściekową

Gmina nie eksploatuje własnych ujęć wody. Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia na terenie gminy Jasienica odbywa się przez jej zakup od przedsiębiorstwa AQUA S.A. w Bielsku-Białej, Wodociągów Ziemi Cieszyńskiej Sp. z o.o., Spółki wodno-wodociągowej w Rudzicy oraz Przedsiębiorstwa Inżynierii Miejskiej Sp. z o.o. Sieć wodociągowa na terenie gminy Jasienica, wg stanu na rok 2021 posiada długość 322,64 km.

Gmina nie posiada własnej oczyszczalni ścieków, ścieki komunalne są odprowadzane do oczyszczalni ścieków Wapienica w Bielsku-Białej. Na terenie gminy Jasienica została wyznaczona Aglomeracja Bielsko-Biała współtworzonej przez obszary Gmin: Bielsko-Biała, Jasienica, i Jaworze. Gmina Jasienica prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Według stanu na dzień 31.12.2021 r. oczyszczalni przydomowych było 617, a bezodpływowych zbiorników było 5454. Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Jasienica wynosi 59,7 km.

Zasoby geologiczne

Na terenie gminy Jasienica występuje udokumentowane złożo: złoża żwirów i piasków Międzyrzecze i Międzyrzecze II, a także złożo gazu ziemnego Kowale eksploatowane przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. Oddział Geologii i Eksploatacji w Warszawie. W gminie Jasienica występują obszary o powierzchni ok. 0,82 ha, wymagające prac rekultywacyjnych.

Na terenie powiatu bielskiego jest realizowany projekt System Osłony Przeciwsuwiskowej, którego celem jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi. Na terenie gminy Jasienica zarejestrowanych jest 72 osuwisk, które jednak na chwile obecną nie zagrażają budownictwu ani mieszkańcom.

Ochronę gleb

Na terenie gminy przeważają gleby bielcowo-brunatne, wytworzone z utworów pyłowych (lessowatych) występujące w części sołectwa Międzyrzecze Dolne i Górne, Rudzica oraz w Iłownicy, ale występują także gleby średnie, gliny ciężkie pylaste i gliny pylaste. W ostatnich latach na terenie gminy Jasienica nie prowadzono badań jakości gleb. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach corocznie prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, stosowania środków ochrony roślin oraz produktów rolnych na pozostałości środków ochrony roślin. W latach 2019-2021 przeprowadzono łącznie 117 kontroli w ww. zakresie, a nieprawidłowości odnotowano tylko w 6 przypadkach.

Zrównoważoną gospodarkę odpadami

Odbiorem i zagospodarowaniem odpadów z terenu gminy Jasienica w 2021 roku zgodnie z wynikiem procedury przetargowej zajmuje się firma Sanit-Trans Sp. z o.o. z siedzibą w Międzyrzecze Górne 383, 43-392 Międzyrzecze Górne.

Na terenie Gminy Jasienica funkcjonuje jeden Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Ze względu na bardzo dużą ilość dostarczanych do niego odpadów komunalnych, teren PSZOK-u powinien zostać powiększony, aby usprawnić jego funkcjonowanie. Konieczne jest również utworzenie kolejnego lokalnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w celu zapewnienia łatwiejszego dostępu mieszkańcom wschodniej części gminy Jasienica. W 2021 roku Gmina Jasienica rozpoczęła starania w tym kierunku, aby uzyskać finansowanie tego projektu. W tym celu złożono wniosek w ramach Polskiego Ładu, w wyniku czego pozyskano 4 999 842,90 zł na budowę nowej siedziby Zakładu Komunalnego i modernizację PSZOK-u.

Odbiór odpadów komunalnych na terenie gminy odbywa się na podstawie zapisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku. W oparciu o zapisy powyższej ustawy Rada Gminy Jasienica uchwalała akty prawa miejscowego regulujące zasady utrzymania czystości i porządku, jak i szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Aktualnie obowiązuje Regulamin przyjęty uchwałą nr XIII/193/19 Rady Gminy Jasienica z dnia 5 grudnia 2019 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Jasienica.

W gminie powstają także dzikie wysypiska - w roku 2021 zlikwidowano 1 wysypisko, a w roku 2020 - 2. Dzikie wysypiska powstają najczęściej przy brzegu rzeki, na skraju lasu, czyli w miejscach mało uczęszczanych przez ludzi.

W 2021 roku ilość wytworzonych odpadów osiągnęła poziom 8829,9960 Mg. Strumień odpadów zmieszanych z roku na rok nieznacznie, ale ulega zmniejszeniu w stosunku do całkowitego strumienia odpadów komunalnych.

Na chwilę obecną (lipiec 2022 roku) Baza Azbestowa zawiera informację o 1087,301 Mg zinwentaryzowanych odpadów zawierających azbest, 621,267 Mg odpadów azbestowych unieszkodliwionych i 466,034 Mg odpadów pozostałych jeszcze do usunięcia. Daje to ok. 57% usuniętych odpadów, a więc wielkość wyższą niż założona w „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032” na rok 2022, co może wskazywać, iż do 2032 roku usunięcie wszystkich wyrobów z terenu gminy powinny być jak najbardziej możliwe.

Ochronę zasobów przyrodniczych, w tym leśnych

Obiekty i obszary chronione, wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r., poz. 916 z późn. zmianami) na terenie gminy Jasienica to Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego, 2 rezerwy przyrody, 4 obszary Natura 2000, oraz 12 pomników przyrody. Poza bogactwem form ochrony przyrody, występują także gatunki chronione i urozmaicony krajobraz.

Ogólna powierzchnia wszystkich lasów na terenie gminy Jasienica w 2021 roku wyniosła 1383,94 ha, z czego 984,94 ha przypadło na lasy publiczne, natomiast 399 ha na lasy prywatne. Powierzchnia lasów w zarządzie Nadleśnictwa Bielsko, znajdujących się na terenie Gminy Jasienica, wynosi 684,75 ha.

Stopień lesistości wynosi ok. 15,1%, co jest bardzo niską wartością w porównaniu do lesistości województwa, czy nawet kraju (ok. 32%).

Zagrożenia poważnymi awariami

Na terenie gminy Jasienica nie występują zakłady przemysłowe zaliczone do grupy dużego czy zwiększonego ryzyka.

Głównymi zagrożeniami na terenie gminy jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania są wypadki i zdarzenia drogowe oraz pożary. Istotne zagrożenie stwarzają także TSP przewożone cysternami samochodowymi przez teren gminy. Gmina Jasienica corocznie doposaża wszystkie jednostki OSP. Za zarządzanie kryzysowe na terenie gminy Jasienica odpowiada ponadto Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, które pełni całodobowe dyżury. Na terenie powiatu bielskiego funkcjonuje system wczesnego ostrzegania mieszkańców przed zagrożeniami.

Po analizie stanu aktualnego dla każdej dziedziny środowiskowej przeprowadzono analizę SWOT i stworzono w rozdziale szóstym cele i kierunki działań, a także harmonogramy realizacji zadań własnych Gminy Jasienica i zadań monitorowanych – czyli realizowanych przez inne instytucje, organy czy podmioty, a także przedsiębiorców i inne osoby prawne. Cele i kierunki działań w zakresie każdej dziedziny interwencji zostały zestawione w tabelach. Zapisano w nich nadrzędne cele środowiskowe, wskaźniki z podaniem wartości bazowej z roku 2021 oraz wartością do osiągnięcia w 2027 roku. Dopełnieniem celów i zadań jest wyszczególnienie każdego zadania wraz z określeniem jednostki odpowiedzialnej oraz czynników ryzyka jakie mogą mieć miejsce, co warunkuje

realizację zadania. Przykładem jest brak pozyskanych środków finansowych na realizację zadania. Uzupełnienie stanowią harmonogramy realizacji zadań, w których każde z zadań ma określone koszty realizacji, możliwe źródła finansowania. W tej części zamieszczono także dodatkowe informacje o zadaniu, przykładem jest informacja, iż zadanie będzie realizowane jako kontynuacja lub tylko w razie zaistnienia potrzeby.

W kolejnym rozdziale opisano system realizacji Programu ochrony środowiska dla Gminy Jasienica. Projekt Programu podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Bielskiego. W trakcie procedur opracowania „Programu...” Gmina Jasienica zapewniła możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Po podjęciu uchwały Rady Gminy Jasienica Program zostanie przyjęty do realizacji. Co dwa lata będą sporządzane raporty z realizacji Programu Ochrony Środowiska pokazujące stan wykonania zadań zapisanych w Programie.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to także jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania, a także wszystkie podmioty realizujące zadania zapisane w Programie.

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem, które koordynuje i spina w jedną całość działania związane z ochroną środowiska. Zapisy w nim zawarte przyczyniają się do zacieśniania współpracy organów ochrony środowiska, instytucji i organizacji działających na terenie gminy Jasienica.

W rozdziale ósmym opisano system monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska, który da obraz postępów w realizacji zamierzeń Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Jasienica. W związku z tym, iż co dwa lata będą sporządzane raporty z realizacji Programu Ochrony Środowiska pokazujące stan wykonania zadań zapisanych w Programie stworzono pomocne narzędzie monitorujące stan realizacji Programu. Dla każdego zadania zapisanego w Programie określono wskaźniki realizacji ze stanem bazowym na 2021 rok oraz stanem docelowym na 2027 rok. Porównanie tych wskaźników pozwoli na ponowną ocenę stanu środowiska Gminy Jasienica. Jako komórkę monitorującą proces wdrażania i realizacji POŚ oraz harmonogram jego realizacji wskazuje się Urząd Gminy Jasienica.

Realizacja zadań zaproponowanych w Programie przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności Gminy, polepszenia warunków życia i zdrowia mieszkańców, inwestowania przez przedsiębiorców, a także poprawy jakości walorów środowiskowych i skuteczniejszej ochrony terenów prawnie chronionych oraz tych o walorach rekreacyjno-wypoczynkowych.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Czesław Mielcharek

3. Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska dla Gminy Jasienica na lata 2022- 2025 z perspektywą do 2027 roku” – druk nr 720

GŁOSOWAŁO:	20
głosowało ZA:	20
głosowało PRZECIW:	0
WSTRZYMAŁO się:	0

LP.	Nazwisko i Imię	jak głosował
1	Bierski Karol	głosował ZA
2	Bury Maria	głosował ZA
3	Cebulak Stanisław	głosował ZA
4	Cholewik Janusz	głosował ZA
5	Czarniecki Wiesław	głosował ZA
6	Florek Zdzisław	głosował ZA
7	Gaszek Grażyna	głosował ZA
8	Gołyszny Jacek	głosował ZA
9	Hawełek Mirosława	głosował ZA
10	Kopeć Genowefa	głosował ZA
11	Krymski Dariusz	głosował ZA
12	Krywult Urszula	głosował ZA
13	Łącz Beata	głosował ZA
14	Machalica Czesław	głosował ZA
15	Orlicki Mieczysław	nieobecny
16	Osuch Tomasz	głosował ZA
17	Polok Zofia	głosował ZA
18	Sadlik Barbara	głosował ZA
19	Sojka Irena	głosował ZA
20	Szimke Andrzej	głosował ZA
21	Szimke Marek	głosował ZA